Pawlicki Stefanie

Estetyka

Wykłady r. 1909/10

909 21.X. 1

Pawlicki II N. Słowo Wstępne 846 Estety.

Mam w bież. półrocz. wykład. Estety: na podsta: socyologii. – Oczywiś. obu wyraż: zestaw. w tem połącz: wymag. niezbędn. wyjaśn: Przedew. wszystk. pierwsz. bow. wielka różni. zdań. Jeżeli przekonali. się w mniem. leżeć że nauk. w logi. te same wyrazy techniczn: w pismach, a w dziedzi. uczon. uchodz. znaczen. różn. a przest. nauk. wręcz przeciw: to ani Estety nie wiąże się ściśle ani z Socyolo: A znów. trudno zestaw. tak waż. pojęć w jakiejś ogólne niewyraź: Jest to już dla teg. niemoż. że mamy wykład. Estety: a takiego rodz. wykł: musi koniecz: zaczyn. przedewszyst. od ścisłej defini. tej nauki. Każd. bowiem nauk. musi mieć jakiś przedmiot. stały; będą nim zjawiska pewn. mniej lub więc. do sieb. podob: a podlegaj: pewn: stałym prawom. Astrono: zajmu. się ciałami: nieb. i prawidłami ich ruchów – Chemia element. mater. i praw. wedł. któr. składa się lub rozkład.

Czemż. ted. zajmu. się Estety.?

Zdawałob. się że naukę która ma jakie 150 lat istnien. niemoż. nie jasno określ. przedmiot: ani dobr. sformułow. praw

Gdy jedn. pytamy, czem właściwie zajmu. się Estety. sprzeczny odpowiedzi wielkie rojn. Otwier: jedn. z najnowsz. publi: Abriss einer Wissenschaftslehre der Aesthetik von Kasimir Filip Wize – Berlin 1909 Verlag von Trenkel = i czyt. defin. takow: że jest nau: o sztu. i o piękn: = Lehre von der Kunst u. vom Schönen =

Zapoznajemy się, choć przez ~~Zwracamy~~ ~~jeszcze tem~~ chwil z tą nową ~~samą~~ Kiąż: a zasługuje na to (bo poświęcona jest pamięci Słow: w stulet. jego urodzi: = dem Andenken des grossen Dichters u. Philosophen Julius Słowacki zu seiner hundertjährigen Geburtsfeier =

Autor jest Polakiem i cyta: wiele estety. poglad. polskich pisarzy: Kremera, Krasińskiego, Libelta, Mickiewicza it. d. co oczywiście jest bardz. pożądanem ~~[illegible]~~: dla nas, dla ~~bo~~ ~~[illegible]~~ dla Niem. bo: Niem. z mało co wiedz. o nasz. istnien. filozofii ~~[illegible]~~ literaturze, dla nas, bo zawsze to pochlebn. i korzystn. – gdy o nas coś słychać za granicą.

Pomiędzy nie mam zamiaru teraz: dać krytyczn. ocen. tej książ. bo zestaw. w tej chwili dłu. kil: rozmait. defin. i poglad. – a bez okoliczności takie ~~razy wiosny~~ że ~~zazwyczaj~~ ~~upamię. dodatek~~ ~~[illegible]~~ – od Kiąż. Wizego – wrak jubilen. Słowackiego jest dodatek – zatem ~~wytrysk~~ ~~zatem~~ ograni. się do jedn. zna: takiej: ~~a~~ Dla autora ~~[illegible]~~ naszego wielka filozo: jest logi w najszersz. znaczen: = Erkenntnisslehre, Wissenschaftslehre.

2

Estety.

A że wedle niego Filo. dzieli się na trzy nau. fundam. na Estety. Logi. i Ety. przeto każd. z tych nauk musi używ. tej sam. meto. naukow.: a ta zawsz. być musi logiczn. określ. pojęć i rzeczy. Toteż tytuł jego książ. brzmi: Abriss einer Wissenschaftslehre der Aesthetik = Jednakże autor wie dobrze, że nie wszyscy na takie poglą. się zgadz. i że zwłaszcza Wundt – a z nim przecież trzeba ~~rozdziel~~ mniema rozdzielać się, że sąd każd. estetyczn. wychod. od założen. że jego przedmiot posiad. samodziel. warto. ducho: i że warto: estety. ugrunto. jest w objektnie, opier. się na warunk. objektyw. Estety. zat. musi staw. także pytan: jakie przymioty musi posiad. przedmio. aby w nas mógł wywoł. skutki estety.? Odpow. zaś, że sama forma jako taka nie podob. się lecz dostosowanie zasadów formy do treści. Przedmiot. zaś twórcz. artysty. kreacyi jest ideal. piękn. i t.d.

Jeśli zaś Wize zarzu. Wundtowi, jakob. wiedzę czy nau. estety. zakwestjon.: i z pod wpływu logiki chciał wydob. przedmiot. ~~warian czyt. co stygną~~ nie dość filoz.: napisz.: o tak zwana wyobraź. estety.: (aesthet. Anschauung) = Syst. d. Philo. v. 89 = p. 654 sq.

Odróżn. pomaw. teorety. od dziedzi. prakty.: Przy pierw.: rozważ.: przedmio.: powinny. je międz. sob. i badź. ~~kor~~ przy. ich. ale nie aby poznać jego właściwo. i stosun.: w który. pozost.: Przy praktyczn.: dziedzi. chodzi:

nem o przemienic. objektó. stwór. do naszych życzeń i potrzeb. W obu razach nasze dąż. usiłowań. zmierz. do jakiegoś celu, leżą. po za przedmiot: Przy teorety. poznan: chcemy przedmiot umieścić wśród innych przedmiot i relacy. do uporządk. klasy i t. d. przy praktycz. dział. chcemy użyć każd. zastosow. do jej celu.

Ale estety. intuicya (Anschauung) ani nie ~~zachowu.~~ się reflekty; ani nie reaguj. lecz czysto kontemplacyjnie się zachowu. się przedmioto. jedynie dla nieg. sam. i chce go tyl. oglądać. ; ona chce przypatryw.

Jakkolw. zaslug. jest Kanta (według Wundta) że on po raz pierw. jasno wyraz. jako warun. estety. poleg. na bezinteresow. upodobaniu (interesselose Wohlgefallen), jedn. formuł. ta wedle Wundt nie wystarcz. aby wyraz. stosunki pozytyw. tego, co jest estety. do dziedzin teorety. i praktycz. wiedzy. Bo jakkol. intuicya estetycz. nie jest poznawcz. jednak ~~potrzebna~~ ona funk. poznawcz. ~~która przez swoje~~ do estetycz. sąd. a te może oddziaływaj. na intuicyę.

p. 634.

Tak. sam. zachowu. się intui. estety. wobec woli praktyczn.; bo spostrzeg. przedmio. wyobrażenia estety. intuicy. rzeczywisto. a te imitacye wykonyw. są wedł. pewn. celów intuicyi estety. To więc jest wszak. znaczen. dzieł sztu., który twórca jej stworzenia +

+ sztuka nie powst. dla innych jakichś celów, lecz głównie wyłącznie z potrzeb. czyst. kontempl..

22-10-909.

3

Ter. ted. p. Kazim. Wize się gniew. że Wundt (klasyfikacye nauk uważ. za części logiki. żaden. a klasyfi. sztuk piękn. za estetyk. żaden. a z tego wyciąg. taki wniosek: że nie było by nigdy wiedzy sztuk piękn.: - Kunstwissensch. - a podział sztuk piękn. wolałbym nigdy wyśnić sobie wymyśl. nie zaś wymyśl. i określ. sposob. sensów: pojęciowym, ściśl. a tym zarzut. uprzedził tytuł swej księgi. który opiewa że jest Logika, estety: = Erkenntnisslehre, Wissenschaftslehre = der Aesthetik to nie zwiąż się teraz w jakaś dziur. krytyk: podnosę tylko = że Wundt (p. 663, zastrzeg. się że Estetyk. jest lub nie być pozbawiona treści myśln.: Ale dodaj: że ta treść myśln. nie jest ukryta ciemno zawsze i potrzebny ujęcia jej formy pojęciowej bez pośred. a bezpośredn. w intuicyi (Anschauung) p. 663

Artysta myśli w żyw. wyobrażen. a ten który artystycz. przypatrzy się jego utworom idzie za jego przykł. Reflexye może wpływ. na ten proces regulująco, sprostujące, zrozumienie ułatwiająco -

ale gdyb. reflex. działa zająć miejsce estetycz. intuicyi
ją zaraz niszczy. Wyobrażnie ma pewną formę swego myślen.
p. 663 a chociaż ona dawniejsz. jest od formy myśli oderwanej,
rozumnej, jednak nie jest ona niższym stopn.: tej ostatn.
lub jej zasłoną zaciemniającą, lecz obok niej zachowu.
swoj. wartość-samodziel. któr. niej. zastąp. nie można.

Bo właśnie gdy myślen. rozwin. się w pojęcia oderwane powst. tem bardz. naglące potrzeba, takż. powst: swoje pole działan. (seinen Raum) owemu myślen. konkretn. któr. widzi żywą rzeczywisto. taką, jaką jest, zrozumieć w jej związku, a nie jakie da się uporządkow. skutkiem różnych pośrednictw, pojęciów.

Dla tego sztuka nie jest wstęp. (Vorstufe) do nauki (wiedzy-Wissenschaft) bez kończ. jej uzupełnien. Nauka (Wiedza) chce zrozum. życie a nawet, gdy się podnosi do metafizy; zgłęb. je w jego ostatn. warunk; sztu. zaś chce je przedstaw. Dla tego pracuj. wiedza ze pomo: pojęć i oderwan. idei, sztu. ze pomo: wyobrażeń (Anschauungen)

Obydwie wyobraż. i pojęć. koniecz. do sieb. należ. Dla tego też pojęcia nauko. oraz idee filozofi. nie mogą powst. bez wpływu na twórczo. artysty.

4

p. 664

Jak ogólno-wyobraźni odtąd wyznić myślen-pojęciu. Tak i to znowu oddziaływa na wyobraź. artystycz-twórcz. Więc prawdzi. artyst. jest myśli. Tak jak prawdzi. myśli. nie może się obejść bez wyobra. Dla tego też zadan. sztu. nie jest kopiowan. (Abbildg) lecz przedstawien. (Darstellg) rzeczywisto. (der Wirklichkeit) Przedstaw. zaś (Darstellg) różni się właśnie tem od kopiowan. (odrysowan. Abbildg), że mię: rzeczywisto. a obraz. pośredni. geniusz artysty (Dss d. Künstler Genius d. vermittelnde Medium ist). On kształtu. obraz. wedł. swoich idei, tak wprawdz: że nie jest pozbawion. peł. żywotno. rzeczywist. życia, że jednak wśród ukazuj. tę rzeczywisto. w świet. kształtuj. idei. Dla tego artysty jak każd. wewn. rozum. pojmowan. rzeczywisto. oddziela waż. cechy od nieważn.; usuwa te, któr. przeszkadz. a podno. ważne. Również jednak zatrzym. zawsz. pozost. w sferze konkretn. ogólno. wyobraźni, także elem. myślen. artysty. musza zawsz. na nowo układ. się w żyw. rzeczywistości. Obraz ta rzeczywisto. dokład. tak jak przedstaw. jest, widza ~~[illegible]~~ i twór. mimo to wszęd. nie zgrzesz. przeciw prawom bytu rzeczywist. i zdarzenia się, lecz raczej wstępuj. te prawa tem jaśniej ukazać, nie zamglone żadn. dodatk. przypadko. lub nie mającemi znaczen.

p. 664 Drug. ~~fakt~~ ~~wzgląd~~ wzgląd. który przemaw. za prawdziw. estety. idealiz. a przeciw teoryom formalisty. lub hedonisty. jest fakt, że przedmiot artysty. twórczo. i estety: kontemplacja: nie jest zwykła rzeczywisto. lecz ideał: To zadan. jest bezpośred. w tem wyraż. że dzieło sztu. nie tyl. odtwa: (abbildet), lecz przedstaw. t.j. rzeczywisto. tak jak odzwierciedla, jak ona ukazu. się w świetl. idei, powstałych w geniu. artysty.

Temsył prawdzi. zasłu. idealiz. platoń. i ~~późnie~~ zrodzone kierun. filozofów. gdy ideom przypisyw. rzeczywisto. osobną, niezależ. od zwykłą. rzeczywisto.

p. 665 Skutk. tego sztuka uchodz. za czynnos. symbolicz: poniew. mogła idee jedyn. oddaw. za pomo: form zwykłą. Kontemplacj. zaś estety. była uważ. za rodz. niedoskon: wstępu do myślen. filozofi.

Otóż Wundt. zdaje się że ten stanow. może. bez trud. u pre... wrócić. Jest brak: nieuniknio. (tak mów) każd. filozofi. ... wogół każd. ~~nauko~~. pojmowan. teory, że ono przyczepia się - jakby poręcz. operacj. oderwan. i ogól. pojęć.

Co do tego niedogodno- estety- Kontemplacji- żąda zrzecze dalekogruntow- je pojmu- Poniew- jedn- logiq- przerobiew- związ- zjawisk wszędz- pomocą- przedstaw- estety- zwłaszcz- w odróżnie- wazn- rzeczy od obejśtu- i zawadzaj- -przeto myślen- logicz- oddaj- się w usługi twórczo- artysty.

Tak- że wszystk- stron- jednostron- owa opin- się rozpad- która w oderwan- logicz- formułk- dla tej- istotę prawdzi- rzeczy upatru- poniew- te formułk- się ostatn- ~~cālem~~ wszystko kończynami naszej rozumo (rozbieraj- Kontempla- wzrok rzeczy

Poniew- tak jest, oczywiś- te formułki jak najbar- oddalone są od rzeczywisto- a przeciw niej artysty- działalnoś (czynnoś) spełni- żądan- żeby w miejs- oweg- abstrakcyjn- porównują i porządkow- pojęć pozwoli- jedn- rzeczywisto-

Niechże jedn- ich przyzwól- dobyta w form- grub- pierwot- bez oczyszczo- przez myślące pojmow- ~~które~~ bo ono wszęd- wnosi w rzeczywisto- ów świat pojęć i idei. W tem zejśc- przenikan- się we wzajem- myślen- i wyobraź- (Anschauung) mieści się rzeczywisto- ideal- która właści- jest i przyznale się przedmiot- estety- in buś- (~~Anschauung~~) - Nie ma ona być pojęta jako świat istniejący na przeciw rzeczywist- doczesnej lub jako coś- nadprzyrodzo- otwieraj- się po za świat doczesn- - lecz -

p. 665
p. 665
p. 665
p. 665

p. 665 jest to sama rzeczywistość w swoj. pojęciu, pośredniczą: czy to przez umysł artysty czy to przez widze zatopion. w estetycz. oglądan.
Tak tedy przedmio. estetycz. intuicji jest razem i rzeczywistość i idea.
Nie ma w nim niczeg. coby nie było w postrzeżen. ale rozproszo. części spostrzeżen. połączon. są przez idee, które ostat. źródła mieszczą się w zewn. wrażen. a najbliż. genera w ducho. pojmow. wrażenia.

p. 666 Idea, wedł. Wundta, nie jest czemś zewnętrz. dla przedmio. lecz od początk. w nim przebyw. Aby jedn. stała się żyw. rzeczywistością musi się odrodz. w duchu twórcz. artysty i widza estetyczn.
Stąd wnosi Wundt
że realizm estetycz. i estety. idealizm mogą się dzielić w swoich przeken: na równ. połowy. Realiz. ma rację, jeśli wyklu: od estetycz. przedstawień wszystk. co nie należ. do życia rzeczywist. ten zaś gdy w takich wraż. za pomo. idei upatru. prawdz. twórczy moment sztu.

Różnice zaś i przeciwieńst. tych punkt. widzen. znikają zaś wobec prawdy przez obie strony uznanej, że duchow. odrodzen. się idei w estetycz. intui. dla teg. tyl. jest możeb. ponieważ ona i przez zwykł. oglądan. uznana, zawart jest w samym przedmio. –

25.10.909

Este. 6

Część pierwsza: Problemy historyczne-krytyczne.

Wspomn. że dla nasz. obopóln. dogodno: zanim przejd. do rozpatrz. sam.
usun. musz. pewne trudno: nepozytyw: zaw. na wstęp: jak kamień. na
drod. po któr. mamy zdąż. do poznan. wiedzy estetyczn. Te kamie: pojęcie
się zawar. w wstępu, czy to albo defini. błędn. lub niezrozumie; alb.
zaczą: filozofi: zapożycz. z jak: syste: alb. też meto. niemożeb.
przejęt. z inn. nauk i zwłaszcz. doświadczal:

Jest oczywist. że nauki żadn. nie może. zaczą: bez jasn.
defini. bo ta nam podaj: przedm: któr. ona się zajmuj: oraz
prawa, któr. one bada i stwierd. na zjawis: ~~przed~~ nie podpadaj;
To zaś jest niemożeb. wobec rozpatrz. nie przyznaj: Estety. ani
defini. jasnej ani właściw. charakte. nauko; ani wobec dogmaty:
*przeczen: opiny: jakaś defini. niejasna, Łatwowier. przyjęt:
a popieran: zasad: jakiej. syste: filozofi: któr. konsekw.
przeprowad. nie dopuszcz: do żadn. konklu: estetycz; (von Hartman)
albo też poparc. swoj. dedukc: ze pomo. jakiejś metod. niesto:
nie mogąc. wykaz. żadn. zdobycz. pewn; żadn. prawd. ogóln.
wszystkim trafn. do przekon:

Nie zapominaj - że wszyst. Estety - jakie dot. zjawiły się,
zaraz na wstępie prawie od początk. postęp. się tak - pojęcia: jak
piękno i sztu.: Mają one stanow. treść tej nauki; a do nich
przybyw. im - jeno. pojęcia, jak brzydkie, przerażaj. wzniosł. A
wszyst. te pojęć. zoś ciemn. i nastręcz. trudnemi zagadk: Ale nie
dosyć tego. Wszak niektór. rozprawi: obracan. o pojęciach dobrego
i prawdy, któr. maj. zostaw. w jakimś związku metafizy-
do idei
piękno: Wtedy znowu wyr: idea zastana: badaczy,
jedni chcą być idealist: drudzy realist. i z tych dwóch różnych
punkt. widzen: wychodz: stwor: przeciw. sob. systemy estety:
A cóż dzisiejs. mów. o tych, którzy zwątpi: i zdespero: którzy
filozof: pragn: zamien. estety. w nauk. niefilozofi. czysto empiryczn
i za pomocą socjolo: stworzyć materyał potrzeb: do nowej
nauki, która nie stan. kied. opart. na badan: indukcyjn: wystarczy
na wszystk: dzieł. i utwor. mogąc. uchodz. za piękn: Przeciw temu
powstaj. znowu filozofo. względy. zastrzeżen: że tylko socjolo: przez
wielu nauk-socjol. nie jest uważ. za nauk. gotową: trudno obiecyw.
publicz: stworzen: nowej nauki, której jeszcze nie ma, za pomocą
drugiej - któr. także - nie ma ~~a~~ która w najlepsz. raz. dzień! kiedy będzie.

7

Byłob. wted. moi. najprawdz. wytoż. idea hest: Estety: aby dojść do jakiegoś wyni: ogólu. i móc wyrob. sob. zdan: o szkoł. i metod. jak. doj: wytwor: się w dziedzi: niepojętran: będzie zowąc: się Estety. lub Filozof. piękn. lub Filozo. sztu. lub sztuk. piękn. i t. p. Ale pominąw. względ konieczny. że na to czasu nie mamy w tem półro: i żadn. nie byłob. nadzwy: chociaż głów. poznać: kwest: tworzy: każd. syst: Estety - prost. inna trudno. mówić: a ta jest brak [teraz] żeb. na tej drodz. dojść do jakieg. obrazu teoryi jakiejś ogólu. estety:

Bo wprawdzie wielu powiedzy, że stary świat grecko rzym: posiad. jakąś wzniosło. Estety: - choć mamy bardzo gruby tom (przeszło 890 str.) prof. Waltera = die Gesch. der Aesth. im Alterth. - Leipz. 93 - Reisland = a zaczyn. się wedł. zwycz. przeczyciel: histor. sztu. i estety. dopier: w 18 w: i stworz: ją Niemcy - mamy tu znowu potwierdz. dzieła: Lotze, Gesch. der Aesth. in Deutschl. 68 - Ed. v. Hartman d. deutsche Aesthetik seit Kant (86) = to nowo - trzymaj. się takich ogól. histor: któr. zaczyn. od Grek. i dochod do nasz. czasów = Zimmerman - Gesch d. Aesth. (58)

[+] a bard. już stare Ed. Müllera = Gesch. d. Theor. der Kunst bei der Alten (34-37)

Wedła Schaslera – Krit. Gesch. der Aesth. 1872) (78,

K. Herman, d. Aesth. in ihrer Gesch. u. als wissensch. Syst. nie mielibyś żadn. wątpl.: dojrzeć do ~~zasad~~ zet. trwał. i ~~utworzen~~ zebran. jakiejś sumy prawd, dojść się mogą w syst. praktycznem – bez wyjątku krytyki: wiemy dowieść, że żad. syst. estetyki nie może utrzym. się, że każd. jest błędny – a prawda estetyki, była może przez niejedn. filozofa ~~wy~~powiedzianą, ale żad. nie zdoł. ją ~~zamkn.~~ w syst. naukow. –

Zob. Aesthetik als Wissensch. des Ausdrucks u. allgem. Linguistik – Theor. u. Gesch. von Benedetto Croce – Nach d. 2en Aufl. aus d. Ital. übersetzt von Karl Federn – Leip. 905 – Seemann – str. 494 –

Philosophie der Kunst von Broder Christiansen – Hanau 909 – Clauss et Federsen –

Zapowiad. że będ. miała przywodzen – Traktuje: o/ kwest. zasadn.: o autonom. wartości estetycz. – o przedmio. estety. – o istocie sztu. – o stylu – o zrozumieniu sztuki i krytyce estetycz. – Pole

+ o impresyonizmie – o problem. odnosząc. się do portret. – itd – wiz – kwest. aktual.: o malarstw. i rysunku +

26.10.209

8

51. Co znaczy wyr. Estetyka?

Zwykl. rozum. się przez ten wyr.: nauk.: wykładaj.: teor.: piękn. i sztuki. Jednak: pierwot. znacz. wyrazu jest odmienne.

Baumgarten, któr. go utwor.: rozum. „teoryę wrażeń". Wszystk. dzieła swoj. ogłosz. po łacin. –

Aesthetica wyszła w Frankf. nad Odrą. vol I. 1750 – II v. 58

† tamż. prof. r. 62. On jest twór. łacińs. i niem. termino. – dykto. wykła po łacin. a w przypisk. podaw. termino: łacin. w niem przekł. Wszęd. przypro. termino. Wolff'a, w części są zaś one nowe.

Teorya pozna.: Gnoseologia – u nieg. przed metafizy. umieszczone – rozpad. się na zmysłowa (zmysło.) i na wyższ. rozum. przedst. poznaw. takż. jest podwój. – zmysłowe i wyższe =

Pierwszą zaś zwie. się Estetyke, a drug. Logika =

Podobn.: pierwsz.: część Kantowsk.: krit. d. der rein. Vernunft – nazyw. się Transcendentale Aesthetik = a druga Transcendentale Logik =

Dla czego stał się Baumgarten założy. rozwiąz. niem. estety.?

Aby to wyjaśnić, trzeb. cofn. się do Leibniza: który jest

To raz pierw. znajd. się wyr. Aesthetica (jako tyt. osob. nauk.) w jeg. rozpraw. habilit. ogłosz. w wrzes. 1735 gdy miał lat 21 =

Meditationes philosophicae de nonnulleis ad poema pertinentibus Halae-Magdeburgicae = 1735 – na nowo wyd. przez Bened Croce w Neapolu 900 –

jego szkoł. zdział. dzieło: bo Baumgart. był ucz. Chrystyana Wolffa. Otóż Leibniz był rzucił myśl, że piękn. jest to, co pojmuje się pomieszan. (mętn.) sposob. a prawdziw. to, co dokład. Zatem zmysł. mętn. pojmowan. tego, co doskonał. daje nam wyobraż. piękna a tego sposob. Aesthetica nagle stała się teor. piękn. Philosophiae poeticae.

Piękność jest to doskonałość zmysłowym sposob. oglądana perfectio phaenomenon. Piękność rośń. w blisk. związku z uczuciem.

Baumgarten nie zdoł. wykonać całk. swoj. teorii ~~sztuk.~~ piękności.

Rozpraw. wiele o warunk. subjektyw. (mających być w podmio.): Usposobien. artysty; geniusz; ~~natchnien.~~ ćwiczen. Daje wiel. dobrych uwag i reguł dla retory. i krytyk.

§2 Czem jest Estet. dla Baumgartena ?

Są to zajęcia zmysło. (αἰσθητά) - które stawane bywaj odróż.
od umysłow: (νοητά) = αἰσθητικός fähig wahrzunehmen -
εὖ - d. empfind. wahrnehm. Princip.
Jest zat. Este: scientia cognitionis sensitivae, ψυχὴ αἰσθ- ἀρχή ...
theoria liberalium artium
gnoseologia inferior
ars pulchre cogitandi = ars analogi rationis:
Retoryka i Poetyka: za to mają działy praktyczn: ogólna Estetyka
która retorom i autor: poetyki zostawiają do (wiele) zastosow.
Prawa Estetyki rozciąg. się do wszyst. sztuk - przypisie:
jakoby - gwiazdy przewodn: każd. z osobna
ani nie za to samo, co przyrod: bo ta daje tyl. założen. do ...
Estetyka jest to wiedza nieraz dając wogóle normy
do poznan. zmysło - ~~poznan~~: sensitive quid cognoscendi
zajmuje się tem, co jest perfectio cognitionis sensitivae
qua talis =
a to jest pulchritudo = piękność -
oraz jej przeciwność = brzydota = deformitas = imperfectio

Estet.

Porów. Bened. Croce.
Aesthet. als Wissensch.
des Ausdrucks und
allg. Linguistik = Theo-
u. Gesch. - nach der 2 Aufl.
deutsch von Karl Federn
Leipz. 905 Seemann
p. 205

Aristoteles Lexikon
von Dr. Matthias Kappes:
Paderb. 94 - Schöningh

Croce
p. 206

~~Piękne~~ Piękne: rzeczą w. pojęciu. pulchritudo cognitionis
inne jest niż piękno. przedmiot. i materyi – pulchritudo
objectorum et materiae –

często miesz. się między sob.

Mój. błąd. mogą pomyśl. w piękn. sposób
a piękn. " " " a błąd. – "

possunt turpia pulchre cogitari ut talia et
pulchriora turpiter –

Poety. wyobraź. za to niewyraź. czy: fantasty;
wyraź. poznan. czyli intellektual. ~~jest~~ są niepoety:
Im wyżs. określen. Jem wyż. stoi poezya.
Individua ovodo determinata są w wysok. stop. poety.
A poety. są dalsi: obrazy czy fantazmy i wszystko, co ma
do czynien. ze zmysł

Sąd co/do zmysłu: fantazy. wyobraż. wyd. smak – judicium sensuum

Tak mniej więc. prawd. wyłoż. w Meditationes – a później w Aesth.

26.X.909

§3 Kryty. Baumg. 10

Estety.

Ogól. zazn. mu, że skoro Este: jest dla nieg. wiedza zmysłow.
rozum. powin. być stwo. z niej Logi. indukcyjn. p. 207
Ale Baumg. dobr. rozum. (Croce), że każd. indukcyj. logi.
jest ostatecz. Logiką umysło. i prowadz. do tworzen. pojęć oderw.
Związ. zaś mię. cognitio confusa a poetycz. i artystycz. zjawisk.
który. istniej. dla dobr. smaku — już był wyskaz. przez Leib.
a trzeb. zaznacz. że ani ten ani jego uczeń Wolff ani reszta
uczniów nie myśle. o tem, żeb. rozumow. nad cognit. confusa
i nad petites perceptions zamien. w Logi. indukcyjn.

Zat. ten zarzut niesłuszn. podniesion:

Ale także podwa. zasług. Baum. ~~nie zasłużo.~~ niezasłużo. p. 207
Można że do Kon. rewolu. poświęcenia. różni. ogół. stopnio.
i ilości. Leib. w różni. zmysłowej; że z tego, co niewyraź. wolit
wi, co nie było ujemn. lecz dodatn. przypisan. umysł. poznaw.
qua talis jakąś doskonałość. Tym sposob. (tak. mówią wielbic.)
jedności monady Leibnitz. pozostan. i przerwał owo lex continui
Zat. mógł objąć cała wiedz. estety. krok olbrzymi, który sługu
uważ. za ojcem Estety. —

p. 207 Croce robi słusz. uwag. że w tym razie, chcąc zastos. na tak wszyst. uczuc. był powsz. rozwiąz. kontradykt. w któr. popadać musiał intelektualizm razem z Leib.

Nie wystarcz. przyjmo. jakąś perfectio ?[4] Wszak claritas którą Leib. przypisuj. tak. zaraz. cognitio confusa i bez któr. byłab. musiała porzuc. ciemn. wszak i ona była jak. perfectio! Należ. tę doskonałość qua talis utrzym. poprzez lex continui i zastos. ją czysto od wszelk. umysło. przymieszki

p. 207 jeśli się nie chciało popaść na nowo w labirynt ~~kręgu~~ (prawdopodobień: jako factor jest i nie jest zaraz.;

„ „ „ ducha, któr. jest rozum. a zaraz. nim nie jest;

„ „ „ smaku, „ „ sąd. rozumn. a „ „ „ „

„ „ „ wyobra. i uczucia które są materyal. umysłow. i rozko.

a zaraz. nią nie są

w. „ „ „ z któr. nie ma żadn. wyjścia -

A pomimo now. zarzut. i przemin. że silniej od Leib. afirm. Baumg. charakt. umysło. poezyi, nie byłab (tak sądzi Croce) powst. Est. jako nau. On bow. jest przekon. że ją dopie. stworz. G. B. Vico w swoj. Scienza Nuova -

§3ª – O intellektualiz. Baumgartena. Estet. 11

Już w Meditat. utrzym. w cał. pełn. tzw. zwan. prawo continuitatis – a na tej podst. przyjm. wyższ. i niż. stop. = plus minus w doskonałości – ciemne – wzdłuż. są mniej poet. niż confusae jasne nie są poetycz. a oprócz z pojęć gatunku (które raz wyraź. i umysło.) będą tem więc. poet. im niż. stoi gatun. który złoż. pojęć. są poetyczniejsze od pojedyn., zwłaszcza pojęcia są takie extensive clariores

W swoj. zaś dziel.: Aesthetica wyraź. i wręcz ornej. Baumg. że prawd. estetyczn. nie jest znacz.: wzory jednostki (jak to się mogło zdarz. w Medid.) bo robi się zupełn. objektywnie.

Prawdz. metafizy. (objektyw. odpow. prawd. subjektyw. w duchu czyli Logi. w znacz. wzor.: (Aesthetico-Logica)

Doskonało. zaś tej praw. nie opier. się na prawd. rodzaj. ani gatunku – lecz na prawd. bytu indywidual. Rodz. jest prawdz.; gatun. prawdziwszy, jednost. najprawdziw.

Prawda logicz. formal. nabyw. się ze stk. licz. i wielk. doskonało. materyal. – quid enim est abstractio, si jactura non est = Aesth. § 560

Brove p. 208

ibid.

Croce
p. 208

Jaka różni. międ. prawda logicz a estetycz?
Tak.a różni:
bezem prawd. metafi. i objektz. przedsta. się ducho. (umysło.)
i jest wte. praw. logicz. w znacze. ścisł.
zas. przedsta. się temu, co jest podobień. rozumu (analogon)
i tak. zw. niż. teor. poznaw. a wted. staj. się prawd. estetz.
(§ 424 Aesthet.)

Ale to zaw. jedna i ta sama prawd. – przez jedn. dostrzeg. przez
drug. przeczuw. = t. j. prawda objektz.
Poniew. atdw. dla zwy. niedoświad. (malu metaphysicu)
nie zaw. moż. osiągn. prawdz objektz.
musi zadowol. się dostrzega. przeczuw. a to daj. prawdz
wiżr. rodz. § 557

Prawdz moralno. przedst. się w jedn. form. komedyopis.
a filozofo. mowa w inn. gdy zajmu. się etycz. ~~reflexya~~.
Inacz. astron. opisu. zaćmien słoń. a inacz. pastuch §§ 425, 429

Gdy dwoch filozof. spier. się o jakieś pojęc. oderwan.
a nie mog. ~~się~~ przekon. jeden drug. ani zgod. estetu, który ni
się przysłucha. nie wie gdzie prawda i przestaj. na jakimś cieniu +

+ prawdz = tym cież. jest
prawda estetz. Gdy zaś
jed. z przeciw. zwycięż. i błąd
jego wykaza. wted. udowodn.
jesna błędu jest fałsz. estetz.
§ 448

Prawdy estetyczn: będ. zat. tak. któr. nie są ani zupeł. prawdą ani zupeł. fałszyw. = będą to same prawdopodobieństw.

§ 483 Talia autē de quibꝰ nō complete quidē certi sumꝰ, neq tamē falsitatē aliquē in iisdē appercipimus, sunt verisimilia. Sit ergo veritas aesthetica, a potiori dicta verisimilitudo, ille veritatis gradꝰ qui etiamsi nō evectꝰ sit ad completā certitudinē, tamē nihil continent falsitatis observabilis –

§ 484: Tenore dokładn. bujus habent spectatores auditoresve intra animū, quū vident audiuntve, quaedā anticipationes, quod plerūq fit, quod fieri solet, quod in opinione positū ē, quod habet ad haec in se quandā similitudinē s. id falsū (logice et latissime) sive verū sit (logice et strictissime) qu. nō sit facile a nostris sensibꝰ abhorrens, hoc illud ē εἰκός et verisimile qu. Aristotele et Cicerone assentiente, sectetur aestheticꝰ

Croce

p. 209

12

28. X. 909

13

§ ~~5~~ 6/ O ~~krótka~~ uczniach Baumgartena.

Estet.

Croce p. 236

Moż. bez przesa. powiedz. że niem. poczyna. Estety: w drug. połd: XVIII stul. rozwij. się pod ~~chidrag~~ wpływem. Baumg: Liczni uczniow. jener. za życia jego popularyzu: jego Estet: która była uczpisan. po łacin. ale w tem popularyzo. zmuszeni są już to bronić go od słusz. zarzut. już to jego teor: stosow. do wszystk. sztuk. piękn. a szcze-głów. zaś wymow: i poezyą.

Otóż bajeczn. popularno. Estet: jego uczeń Jerzy Frydryk Meier, który uczłuch. się jego wykład. jeszcze przedstawił się jego pierw. tomu (1750) ogło. w 48-50 = w 3 ched tom: Anfangsgründe aller schönen Wissenschaften. W nich wykł. całą naukę estety. Baumg: i doczek. się kilku wydań. Oprócz tego w ~~krótki~~ kilku innych pism: rozwij. swo: ~~id~~ poglądy estety: zwłasz. co do pierw. zasad wszystk. piękn. sztuk. i nauk.

Betrachtungen über die ersten Grundsätze aller schönen Künste u. Wissenschaften Halle 58

Głów. broni Estety: od dwóch zarzut: 1° że nie jest ani możliw. ani potrzeb: 2° przypuśćw. że jest jedn. i drug. to właściw. tyl. ~~stosuj~~ stosuj. się do Poezy. i Retory.

Jego obrona nie była bard. grunto: ale jest wymo: krotk. gadatli: krotk: banal: ściąg: wnosił. młod. ludzi do Halli gdzie był prof.

Porzuci Baumg: dla niego jest Wynalaz. Estety: ale sob: przypisy - ściąg. że idee Baumg. wyprowadzi: i polemicz. bronił: Porzuci: błędy estetyki stawały się w jego stylu bard. jasn. i zgrab. jenne widoczniejsze:

Teże. dla Baumg: (jest w części tylko dla Leib.) piękności jest doskonało: niewyraź. pojmow: to dla niego: piękność znajd. znika gdy bywa zbyt jaśn. pojmow:

Przykł: twarzyczy piękn: oglądan: przez szkło powiększ.

Estety. błędn. (fałszyw.) jest, cokolw. nie wiedz. nie może pozn. jako prawd. n.p. że świata składa się z monad.

Ogól. poj.: o ile mog. być objęt. przez nie wiedz. posiad. wielk. bogactw. estety. bo zamyk. w sob. nieskończ. wnios. i przypad. pojed.

Tak n.p. porzucenie dla poety jest pośrednio. poziom.

dla filozo: jest wcale niemożeb. bo jakiś i filoz: potrafi go zob. pośrednio: metodycz. matematy. demonstr.

Ten ostat. przykł. pokazu. że Meier nie tylko do Estety. wciąga nauk. o experym. i spostrzeż. materyał: lecz wszyst. co do zmysł. należ.

Grove 236

p. 236

Este.

Przyczem niew. wzut-a drog. myśli, które lepiej zgłębio- i rozprowadz. byłyb. cały syst. Leib.-Wolffa zburzyły i musiałe do utw. nowego syst.
Tak n.p. gdy form. estety. uważ. za pierwot. od logicz., lub, że nawet pierw. pojęc. są tyl. fakt: uwarunkowani nowej. któr. późn. Logi trans. rozwijał
Ale z drug. strony dedukcye, defini. dystynk. logicz. ~~porząd.~~ ogrom. korzy za nów. wielbi. do uregulo. piękn. myśleń. Są jakob. wskaź. w ciele
Pojęc. jednak estety. ogól. - notiones aesth. universales nie powin. dat. suro. być sądzone, jak filozofi. nie potrzeb. porząd. tej sam. ścisło. Estety. zady i wnioski są podob. do logicz. ale pozbaw. tej. wszystk. czego nie moż. miękko. duch piękn. a co potrzeb. dla filozo:
Zasada Naśladownict. w szt. jest ~~niedobr.~~ za szero. i za ciasn. teorya, bo sztuka nie tyl. naśladu. rzeczy przyrod. ale wszystk. (t.j. niemoż.) nie powin. naślad
Zasada Estety: polega na piękno: możebnie największ. zmysłow. poznan.
Błęd. jest. wystaw. sob. do poznan. zmysło. jak tylko zmysło. i ciemn. bez światła rozumu i bez jasno.
Zupeł. zmysło. jest poznan. słodyc. - gorz. surowe. i t.d.
Ale jest inn. poznan. któr. zawar. i zmysło i jest i intellektu. (wino - jasne i ciemne) Jeśl. przeważ. intellektualno to mamy naukę, jeśli wzmn. (Sensivität) to mamy poezyę -
(w tym któr. - ostrune są obie władze)

29. X. 909.

15

Estet

§ 4. Winckelmann Jan Joachim.

Założyciel archeologii klasycz. sztuki ur. 9 grud. 1717 w Stendal = + 8 czerw. 68 w Tryeście zamordo. w hotel. przez rzezimies. Francesco Arcangeli. – Pomn. na pomnik marmurowy (Sarkofag) w muzeum starożytno = na posąg, pióro: w ojczyst. miastecz. Stendal (1859), i marmuro: posąg w ~~przedsieni~~ [illegible] Star. Muz. w Berlinie – we dzieł. stworzył histor. sztu. w starożytn.: – Gesch. der Kunst im Alterth.: (64 – nowe wyd. 1870) tłum. na róż. języ= Przew. 37 lat – przepędz. w ojczyź.: w kraj. wzrost. materyal.: syn biedn. szewcz. ukończ. stud. uniw. w ~~Lips~~ Halli – był nauczy. domo. rok. gimn: bibliot. ~~bibliotek.~~ u hr. Bünau w Nöthnitz (od 1743 kiedy miał lat 26) – gdz. zaczął ~~Katalog~~ [illegible]: w zbiór. muzeal. pobliskl. Drezna = nabier. coraz większ. zamiło. do sztu. starożyt. – a wstręt do rokoko stylu – któr. wtedy zalew: półn. Niem.: mianowicie Drezno =

Chciał się powrócić, aby iść na posadę: wśród szt.: ~~starożyt.~~ przeszedł na katolicyzm 1754 aby dost. jakąś posad. w Rzym = za pośrednict. nuncyus. papież. w Dreźnie = hr. Archinto – nawet był bibliotek. u Kard. ~~Archinto~~ Passionei 1755 – późn. gdy nareszcie wrócił z Drezna do Rzymu i zost. kardyn... przyj. posadę w jego pałac.: w r. 1757 = bardzo wygodn. i przyjem. – bo kardyn. zost. prefetto d. Roma = kom. bibl. watyk. i Presidente delle antich.

W Rzym. sztu. podówcz: Kolosal. zbiory pryw: i many duchow:
Szczeg. Lebensd: który pomog: Winkelm. w dalsz. rozwoju: będzie
zeznajżi. się Zniin Kard. Alessandro Albani (1692-1779) =
Któr. wybudow. niezrówn. willę - zbieracz rzeźb: i gustow:
Winckelm. należ: do jego przyjaciół i doradców = Zbiory
pierwot. tej willi rozt: rozproszo: po okupa: Rzymu ze
wiekt. rewolucji: 1em Napoleon zabr: 300 antyk - z któr.
był. jedn. powróciła = Obecny właściciel Torlonia wspania:
budow: i pomnik. historii starożyt. o świata, wraz wsiej
zaniedbuj =
Winckelm. sporządził mnóstwo katalogów - Spo swoj: wykop.
Hist: sztuki w starożytn: 64) - wyd. pierw. przed śmiercią Mo-
numenti antichi inediti (1768-68) 2 tomy = nowe wyd: 1821
Wszystk. dzieła wyd: 1808-25 = 11 tom = drug. wyd. 38 i nast
Literatu. o niem olbrzy: - rozpoczy. się Göthe = Winkelm.
u sein Jahrh = 1805 = najlepszej życ. Leben Winkelmanns
von Justi 66-72 - 2 tomy =
Zasłu. nieśmiert. Winkelm. pozostan. że nie był: pierwszy napis.
szenkow. histor. sztu. starożyt. lecz drugie, niemniej zna zasługa:

że pragn. stworz. znajomo. sztu. (Kunstkennerschaft). W tym celu ułożył dobrze uzasadzić. syst. estetycz. oglądan. przy czem zarzucaj. mu, że mniej dbał o treść artysty. idei a większ. kładł nacisk na piękno formy i czysto. rysun. Tem tłum. że nie rozum. sztu. średniow. ani cinquecento.

Specyaln. obchodz. Estet. z którn. jego pism:

Gedanken über die Nachahmung der griech. Werke in der Malerei u. Bildhauerkunst (1753 r. i osiąg)

Sendschreiben über die Gedanken von der Nachahmung

oraz Erläuterungen – 1756

Anmerkungen über die Baukunst der Alten 61

Abhandlung von der Empfindung des Schönen 63 =

Benedetto Croce, Die Aesthetik als Wissensch. des Ausdrucks = etc. – von Federn – Leipzig 905 =

cieszy się, że Mendelssohn – Baumgertianin = odmaw. Bogu poczu. piękno. (238) – a gniew. się Winkelmann Neoplatończyk, jako w naczyn. – mowa jo Bogu przypisó: (253)

Co do Mendelssohna rzecz się ma tak, że jako dobry Wolfianin i Baumgertyanin uważ. piękno za obraz niewyraź. pewnej

doskonało. Stwor. zat. utrzymyw. że taki fenomen świadczący o ludzk. niedoskona: nie może mieć miejsca w Bog. który być właśnie musi samo doskonało. Otóż Winckelm. podczas swoich stud. uniwersyt. koniecznie: pisał. dużo Wolfiany. i Baumgart. a prawdopod. znał takie dzieło popular. Meiera (prof. w Halli)

nie dziwn. że coraz głęb. zapuszcz. się w study. greck. przeszł. a zwłaszcz. oglądaj. wszyst. greck. rzeźb. we Włoszech.

Grove 253

Sam Grove przyzn. że oglad. dzieł starożytn. plastyki robi wrażen. nadludz. wszechdosk. i bosk. obojętno.

a to zwraca uwag. do nadziemsk. doczes. gdz. wszelkie potrzeby. Czy tyl. wedł. Plato: to zobaczymy poźn=

Otóż Winckel. w Hist. Szt. Starożyt. = now. wyd. 47 Stuttg. 47 = Tom I Ks. 4 rozd. 2 § 21 = p. 131:

253

Mędrcy, którzy zastanawia. się nad przyczyn. powszechn. piękno. zbadawsz. je w rzecz. stworzon. i starawszy się dost. do źródł. najwyż. piękn.: umieści. je w dosk. jednotem zgadzan. się stworzen. z jego zamiar. a części jego między sobą i z całość. Ponieważ to jednak równoznacz. z doskonało. dla któr. ludzko. nie moż. być przydat. naczyn. przeto nasze pojęc. ogóln. piękno. zostaje nieokreślon. i tworzy się w nas przez poszczegół. wiadomo.

18

Estet.

Croce p. 254

które gdy za prawdzi. to uznane raz. i potwierdz. dają nam najwyż-
ideę ludzk. piękno. które wywyższa. im więc. potrafi. się wznieś.
po nad mater. Ponieważ zaś ta doskonało. przez Stwór. wszech. stworz.
im dana zost. w stopn. jaki każde: należy się, każd. zaś poję.
stworz. na pojęcyjn. które nie tyl. w tem poję. lecz jeszcze w
czemś drug. urzeczyw. być musi) przeto pojęcy. piękno nie moż.
być znalezion. po za nią, ponieważ przeby. we wszyst. rzecz. stworzon.
Właśn. dla tego iże nawz. uważmy za to pojęć: porównaw.
piękno. zaś z niej wyzwol. porówn. być nie może. powsz. trudno.
powszechn. i zrozumiał. jej wytłum.

Wytłum. zaś trudności takie: że najwyż. piękno przeby.
w Bogu: Poję. ludzk. piękno. stają się tem doskonalsz. im
odpowiedniej i zgodniejsze z najwyż. jestest. pomyślan. być może.
A to najwyż. poję. różni się od materyi tyl. pojęć. jedno.
i niepodzielno. To pojęcie piękno. jest jakoby duch, wydoby.
z mater. (za pomo:) ognia, który to duch użyty. spłodz. stworzen.
na podobieńst. pierwszego rozum. stworzen. w rozum. Bóstwa po-
myślonego. Formy takiej. obrazu są proste i nieprzerw. a w tej
jedno. rozmaite, ale właśnie przez to są harmonijne – (§ 22 p. 131 sq.)

Grove 254 Do tych pojmów charakterystyki najwyższ. piękno. przyby. jeszcze pojmów nienarysowania. Najwyż. piękno. nie może być wyraż. punktami lub liniami, które nie są owemi, jakie same wrasędniej piękno. Jej formę nie jest ani tej lub owej osobie określon. właściwą „ani" nie wyraż. stanu pewn. uczucia lub wrażeń. pewn. namiętno. bo te wnoszą obce rysy do piękno. i rozrywaj. jedność –

Według tych pojęć ma piękno. być jak woda najdoskonal. czerpa.
z Toru źródł., im mniej ma smaku, tem zdrowszą się przedstaw. bo wolną jest i oczyszczo: od wszelk. części obcych – Gesch. d. Kunst d. Altert.
Bd. I Lib. IV cap. 2 §. 23 p. 132 –

Grove 254 Aby uczuć tę piękność, potrzeb. osobn. zdolno. która z pewno. się rozeby. w zwyczaj. będz. nią alb. rozum sam (Intellekt) – jak czas. W. się wyra: alb. „delikatn. zmysł wewnęt. (ein feiner innerer Sinn.), wolny od wszelk. tendency i namiętno. pospolit., przyjaź. rozkoszy (Lust). A poniew. chodzi o to, żeby ująć pewn. niematerjal. coś
255 (ein gewisses immaterielles Etwas) więc W. kolor jako czynnik zbyt zmysło. alb. wyklucz. zupeł. alb. obniż. pozycj. – skoro kolor nie uważ. za pierwiast. składo. piękno. lecz tyl. za pierw. drugorzęd. i współdziałaj.

18

Prawdzi. piękno. będz. formą, przez któr. malarz rozum. linie i zarysy (Linien u. Umrisse) – jakoby linie i zarysy (dodaj Croce) nie mogłyb. być dostrzeżo. przez zmysły i jakob. one mogłyb. bez koło. wogól. objaw. się oczom =

Zarzuty podniesio. przez Croce:

a) Stosow. się W. swoj. ogól. ideę piękno. najwyż. zastoso. do fakt. history. i do konkret. twor. któr. zajmu. się jego historyą sztu. starożyt. Stąd sprzeczno. i kompromis: a tak. pierw. kompro. jest że zerwał. na zarysy linio. a w dal. szym ciąg. na koło.

b) drugi kompro. jest zasc. wyrazu (Prinzip des Ausdrucks) „Poniew. w ludzk. natur. nie ma stanu średn. pomię. bólem a rozkoszą (Schmerz und Lust) a jeste. zywe nie dotknię. temi wrażeń. romyśl. się nie da, musi postać ludz. być wyrażo. w stan. akcyi i namiętno. a to właśn. w sztu. nazyw. się wyraz. (Ausdruck) Załatwia. się z pięknościo. przeto W. do wyra.

c) Trzeci kompro. międ. najwyż. piękno. która przecież jest niepodziel. niezmienna a pięknościami indywidualnemi

Estety. Croce 255

Prócz tego. W^d (i z tego. rob. nie zarzut, uwzgl. wzgląd [illegible]. że
piękn: od zmysł: choć nie było zamyk. oraz na fakt, że za i piękn.
zmysł. wzgląd i piękn: oraz ~~[illegible]~~: =

Jednakże zaraz: że rzecz mniej waży a właściw. chodzi o to, czy
pojęcie: piękno: jakie utwor: było lepsz. i wszel: nauka: od pomnażającego
pod wzgl. w teor: intellektualizm. Baumgart: lub też w teor: hedo-
nizm. Francusk. angielsk.

Anto. Rafael Mengs 1728-79 - ur. w Aussig w Czech. Estety. 19

† w Rzym. 29 czerw. = W Rzym. bawił współcz. z ojcem swoim Ismaelem

któr. był jego nauczy. - (sam był. malarz.) aby studyow. szt. starož. Michał.

Anioła. Rafaela - r. 1744 zost. mala: nadwor. w Dreźnie - pot. wrócił

do Rzymu, ale zostaw. mala: nadwor. Karola III bawił na przemian

w Rzym. i Madry =

Pod wpływ. Wink. studyow. gruntow. prawa kompozy; kolor. światło-

cien. (Helldunkel) i techni: depz. i freskow. i pastello: takie

dzieła jego pod względ. techni: stały się wzor. faktu. w ich. miem. Ale

brak. im wzobraź. artysty: pomysłów; i czepia wcan:

Zresztą był eklektą: któr. łączy wzor. sztuki starożyt. z właściwości:

Rafael: Tycyana i Correggs. - Wymien. warto jak okazy charakteryst.

jego zdolności: twórcz: Niebo Wstąpie. Chryst. w Kościel. dwors. w Drez=

Parnass w Willa Albani - chwalo. przez Wink = Allegoryę na sufi:

w Camera de' Papiri (Watyk.:) portr: własn. w pinakot. monach.

głów. Amor (pastel) w muz. dresdeń. - wiele obraz w Madry =

Pogl. estety. swoj. wyłoż. w „Gedanken über d. Schönheit u. den Hinterlassene Werke

Geschmack in der Malerei = 1765 ed. Prange - Halle

Zob. także: d'Azara = Opere di R. Mengs - Roma 1783 - 87 - 1786 3 Bde -

Croce
256

Był przyja. i współpracow. Wink. i jak ten zapalił się do zasłkal: co to właściw. jest piękn. Ta była zwią (Croce), że przyja: jeg. zask. zgodz. piękno w obczych dział. a w twor. rzecz piękn.

Pisze Mengs w jedn. z list. (1778)

Sztu. malow. poleg. na dwóch rzecz. zasadn.:

1° na imitacyi natury

2° na wyborze przedmiot. najpiękn. a tej. nowocz. prac. o czem bar. wiel. już napis. nie dotykali się, tak. iż bez porzą. greck.: nie mielibyś w sztuk. rysunku: praw. żadn. o tem pojęc.

Tak więc wszyst. badat. ogląd. wszyst. o czem przypuszcz. że mi może dać rozst. jak o tym przedmiot. Ale nigdy nie był. zado. wol. bo alb. była mowa o piękn. rzecz. alb. o przymio. któr. na przez nazywam. alb. też piękno nieos. z tem, co przyjem. jak się mówi wygląd, wyjaśnienno tak iż w końc. chcąc sam podjąć się zadaniem na własn. ręką i dla sieb. sam. co to jest właśc. to piękno: (Opere Roma 1787 II. 353-6

Z ... jego pism na ten tem. jedno ukaz. się jeszcze za życia jego (1766) pod naleg. Wink. i za jego starani. i pod jego dozład. Inn. ukaz. się po jego śmie. a trzy. na wieś. ...

Piöre u. p. w Träume üb. die Schönht. (Op. I. 206):

„Od dawn. czasu pędzę po szerok. morzu. Szukiem abym poznać piękno. a znajd. się daleko od każd. brzegu i jest. w wątpliw. dokąd mam zwró. bieg swój. Patrzę do koła sieb. a widok wzatyw. się w nieskończo. nieskończ. materyalu

Zdaj. się, że nigd. nie wynal. formut. któraby go było zadowol; ale mniej więcej zgadz. się jego poglądy w zasa. istot. p. z pogląd. Winck.

Piękno. poleg. na doskonał. malarstw. wedł. pojęć, jak. o niej sob. tworzy: Poncew. w Bog. sam. znaleźć może doskonał. przeto i piękno. stanowi przymiot Bóst. Ona jest widzial. idea doskonało. i ma się do doskonało. jak punkt widział do matematy.

Nasze idee wynikaj. z określe. któr. daczł Stwór. nad. rzeczam. Stąd wielorakość piękności.

Mengs widzi też jeszcze wzór wszech rzeczy wyłk. w gatunku wszystk: Tak naryw. kamieni któr. wedł. nas. pojęcia ma być jednokolo. i tym i brzydk. jeśli ma na sob. kst. plam i na odwrót

Dziecko byłob. brzydk. gdyb. ukształtowa. było jak ciało dorosły

Brore 2[illegible]

Większ. będ. wzgl. jeśli kształt jego jest kobiecy a koło. także będ. wzgl. jeśli podob. jest do męskiego.

Ale w dziw.. mówi n.p.:

Tak zpomiędz wszystk. kamien. tyl. jed. jedy. gatun. jest doskon. t. j. dyament a zpośród metalów tyl. złoto a zpomięd wszyst. żyj. stwor. ortów. jest najdoskon. tak i w każd. rodz. znajdu. się wiel. różni. a doskonało. jest bar. rzadka.

Betrachtung. üb. d. Schönht. u. d. gut. Geschmack in der Malerei = Von der Schönheit c. 1-4 = Hinterl. Werke d. I. 14-24 =

18.XI.909 §5 Lessing Estet. 21

Pogląd Wink. po części odzyw. się w Lessing. choć z pewn. modyfi.

Nap: w r. 1766: Laokoon od. üb. die Grenz. der Malerei u. Poesie – Zob. Giebt es Kunstgesetze? von Th. Volbehr.

Pierw. Thl = Najlep. wyd. z uwzgl. Blümnera – z pośmiert. spadku. = Berl. 80 Essling. Paul Neff [Führer zur Kunst]

Nawiązuj. do Winkelm: (Gedanken über von der Nachahmung der griech. Werke in d. Malerei u. Bildhauerkunst) Który w Laokoonie podkr: że mimo gwałtown. cierpi. wyraż. się w rad. postaw. i ruch. ciała jednak nie krzycz: jak to robi Laokoon u Wirg: nie roztwier. zbyt ust, lecz tylko o tyle, aby przez z niej wydoby. się jęczenie, niekiedy raz ale tylko żad. krzyk przeraźliw: – w tem jego wielk. dusza się objaw: Lessing na ostat. uwag. nie zgadz. się – bo u poet. greck. boleść pokazuj. krzyk: = Filoktet – u Sofokl. Wenus i Mars u Homer. a gdzież rachow. był Laokoon Sofokl: i ten przedstaw. krzyk. b. na scen: przeto Lessing znajd. różnic. w tem, że krzyczeć dla wielk. bólu nie jest zabron. w poezji, zaten nie może się znaleźć w rzeźb. w parze z wspaniał. duszą – ale znaw. ma się przez to malarz i rzeźb = bo one najpiękniej odmienne wyraż: krzykliwe u nich nie zgadza się z ideą piękna: I tu podobn. jak Wink. = podnosi Lessing: że sztuka u starożyt. była piękną:

Volbehr. 7

najwyż. prawem. sztuki

i zarz. ne wstęp. robi ciekaw. uwag. Którą ma bard. biór. za złe, zwłaszcz. Dziwię, że państwo ma ~~prawo~~ obowiąz. do orzekan. nad tem prawem.

Z śmiej. się dziś ogół, gdy słyszy, że w starożyt. także sztu. były poddan. praw. obywateli. Ale nie zaw. mamy rację, gdy się śmiejemy. Niewątpli. nie powinny prawa rościć sob. preten. do orzekan. nad naukami, bo celem ostat. nauk jest prawda. Prawda zaś jest potrzeb. dla duszy i robi się tyranię gdy się ~~[illegible]~~ żąda duszy najmniej. ~~[illegible]~~ gdy [illegible] sztuki zadowolenia tej potrzeby. Ale celem sztuk jest przeciw. „zabawa" a bez zaba. może się obejść. Może zat. ~~być~~ zawisła od prawodaw. na jaki rodz. zabawy chce pozwol. i w jakiej mierze.

Oczywiś. otwiera się szeroko wrot. każ. rządo. dozoro. nad produkt. artysty: bo trud. dowieść, że prawodaw.: korporacy: nie wolno dzisiaj tego rob. co robi: demokracja ~~[illegible]~~: w Aten. Zabron. robić Rzym się nawró.: a w kraj. protest. zabran. ~~reforma~~: obrazy święt.: lub stworz. kryzys nad drogą: i t.p. A dziw. się temu trud. gdy wszelki Plat. gen. sztu. n.p. dramaty. zupeł. wykl.: ze swe. państ.: jak również niektór. melod.: lub rodz. muzy: były zabron.: w Sparc. i t.d.

Uwaga v. 7

Lessing ~~[illegible]~~: nie dostrzeg. że i nad nauk.: moż. państw. taki sam dozor wykonyw. jak nad sztu.: = gdyby miał wrażenie, że pewna nauk. jest szkodli. dla społeczeń.

19.XI.909

22

Myśl Lessin. Laoka: Skoro starożyt. mieli piękno za najwyż. prawo sztuk. plastycz. przed. z jedn. stro. miało obowiąz. ~~prawo~~ dowieg. się, aby nie odstęp. od tego prawa a z drug. stro. artyści chętn. poddaw. się temu prawu, będ. przekon. o jego konieczności i szczerości.

— Prawodaw. domag. się piękna od sztu. ponie. wywier. wpływ na charakter narodu i na delik. wyobraź. matek — a stąd artyś. grecki nie mógł z własn. popęd. robić czeg. innego prócz piękn. On był wyrab. odpowied. Pragn. doskonało. przedmio. zachwy. widzów a nie był dumniejszy wcześniej zgrabno. On sam żądał od swoj. sztu. aby pięknie tylko wyrażała. Wszystko, coby mogło przyniesć ujmę piękn. linii, któr. właściw. jest ciału w stan. spoczyn. Wiel. wykorzyst. ciało. a najbard. twarzy, i wypełnia. ich. niewłaściwościami byłby jemu wstręt. jako przeciw. idei piękna.

Ale Lessing porusz. się jeszcze dalej — dot. mówi o właściwo. sztu. greck. i o tem, co Grekom uchodz. za najwyż. praw. piękno. Lessing się zdaje że to prawo, któr. kiero. się starożyt. Greccy nie był.

Este..

Volbeko p. 8

p. 9

Volbehr
p. 9

było wynik. jej narod. charakt: jej potrzeb społeczn. i t. p. lecz prawo to, którego przestrzeg. Grecy, było jest praw. wszystk. niezmienn. wszelk. szt.; kto je lekceważ. lub zgwałc. zdziej. gwałt. istot. charakt. sztuki wszelk. —

„Wściekło. ani rozpacz nie ~~skaubdy~~ hańbią żadn. z jch dzieł —
Wut u. Verzweiflung schändet keines von ihren Werken.

Z tego wynika, że szt. plastycznej nie wolno przedstaw. ani wściekło. ani rozpa.

Volbehr
p. 9

Objaśn. to w ten spos.:
Żadnego gwałto. poruszenia duszy nie powin. przedsta. szt. plasty. Gniew musi zamien. się w powagę; kazi-lament w smut. zat. i krzyk: we wzdychan.; nie dla tego, żeb. krzyk zdradz. duszę nie szlachet. lecz ~~dla~~ że z krzyw twarz w spos. obrzydl.

A tak nazwa. L. do tego, co powied. W.

p. 9/10

Ten twierdzi, że bol. ciało. i zęd. wściekłość nie objaw. się ani w twarz. ani w całej postawi. ze Lao. nie wyd. żadn. strasz. krzyku, bo otwór ust na to nie zezwa.; razi wyd. jęczen. bojaźl. i przytłu ~~czone~~ a tak zachow. wśród bólu, ponieważ tak kazi. wielkość ducha greck.

tale zasad. piękno. nie pozwa.: na usta otwar.

Len. przeciw temu — krzyczen. według niej. moż. się w pewne zwłaszcza

Estet.

Sam szeroki otwór ust pociąga ze sob. (tak mówi) niewątpli. gwałto. i wstręt. innych części twarzy rozdar. i przesuw. — ale to pomij. — powia. Less = wzwód. fakt, że to rozwarcie ust będz. w malars. plamą a w rzeźb. wyżłob. (mówimy dziura — robią. niestych — nieprzyjem. wrażen.

Mamy zat. ogól. prawo estetycz. — nie obowiązuj. sam. Grek. : chociaż na jedn. z ich enzydz. odkryt. — że ruchy żywe, szero. roztwar. usta nie za dozwolo. w sztu. plasty. pod żad. warun.

I broni Les. tego prawa przeciw modernist.

W nowsz. czas. (tak mówi) rozszerzy. się przekon. że pierw. i główn. praw. sztu. plasty. są „prawda i wyraz" (Wahrheit u. Ausdruck) Artyst. zat. powin. piękno: tyl.[ko] tyle rob. koncessyi, ile zezwal. na to prawda i wyr. Ale wedł. Less. to błąd gruby

A dowodz. tego w ten spos.

Żad. artyst. prawdzi. nie będz. przedstaw. rzeczy, będ. w szczyt. ruchu. Gdy chodzi o zjawis. które wedł. naszeg. pojmowan. nagl. wybuchaj. i nagle znikaj; zat. ten stan za tyl. przez mom. jed. być mogący — to bez wzgl. na to, czy za przyjem. lub straszn. zjawis. tak. przez artysty przedstawie: (utrwalen.) nabiera: tak wstręt. widoku, że przy każd. now. spojrzeniu rob. wraż. osłabi. a w koń. wstręt. i przeraźliwe.

Potrzeb. zat. żeb. artys. przypro. i wznst. co się w niej dzieje. przedstaw. tyl. w chwil. któr. za rodzaj. spoczyw. i pozwal. wyobraź. swobod. iść naprzód i w tył się zwrac. tj. domyśl. się, co było przedt. co będz. potem.

Volbehr p. 10.

p. 10

p. 11

Volbehr p. 11

Gdyb. więc nasz. prawdę i wyr. jak najbardz. dramat. się, aby najwyż. ruch wewnętrzn. zost. wyrażon.; sztu. będz. temu się opier.; nie zgodzi się na to, bo musiałab. budzić wstręt i przerażen. oczu, która ma przecież sprawiać przyjemno. Dla tej. usta krzycz.: szero otwar. tak, mało nadaj. się do przedstaw. jak wszystko Ajax. lub burza dzika morz.

To wyrzut Lessing z grup. Laokoona.

22.XI.904

24

§6. Göthe

Estety.

Co wyczyt. z niej Göthe?

Zob. Tom 33 – Jubilaeumsausg.: Schriften zur Kunst: jak i tom 34–35.

Na wstęp: do Propylaeen: pojęcie: Göthe dośw. wspra.: o wraż: jasności z czyt. dzieci. estetyg. w dziele sztu.: i napis: o Laokoonie – ukaz. się z czerw. 98 zatem jakie 30 kil. lat po Laokoonie Lessi.: Przez Lessing oczywi. znał Göth. – ale nie wspomi. o niej ani jedn. słow. co już w sob. jest bard. ciekawe.

Gdy kilkanaście lat później przed Wahrheit u. Dichtg wspomi. z wiel. uznan. o pracy Lessing ale w r. 1798 nieodgł. się w Propylaeen bodaj nie. – znane.

Göthe zachwyc. klasycz. utwor. i jego uwag. estety. o nim są po większ. części trafn. i pełn. głębok. odczut. podziw. skulptur starożyt.

Volbehr 12

Jeśli dzieło plastycz. sztu.: (der bildend. Kunst) ma się porusz. przed oczami widza, należ. wybr.: moment przejścio. to znacz. że krót. przedt. żad. część całości nie była powinna być w tej pozie a niedłu. potem każ. część musi owo poz. porzu. Przez to dzieło dla milion. widzów zawsz. będz. na nowo żyw.

Aby dobr. rozum. intenc. Laokoonta, trzeba stan. przed nim w należyt. oddalen. i zamkn. oczy. Pot. trzeba je otworz. i zaraz znowu zamkn. a wtedy się ujrzy cały marmur w ruchu i powstan. obawa, że gdy się znowu oczy otworzy, cała grupa będz. zmieniona. Umiałb. powiedzieć, że jak ona ter. zob. stoi, jest to + błyskawic. unieruchomi. jest to fala skamienia. w chwili gdy uderza o brzeg.

Volbehr
p. 12

Volbehr
13

~~Tak~~ ~~więc~~ Oczywiś. różnią się pogl. tej ro[z]u. od pogl. Lessin. Lessing uważ., żeb ~~Aby~~ ~~[illegible]~~ ~~tr[illegible]~~ ~~Laokoonta~~ usta miały być otwar. do krzyku, bo nich. tej zbyt szyb. zniknie (przechod.). Göthe zaś Sądzi wręcz się , że cały marmur się porusza. Podziw. estet. że ukazan. wyż. właśn. w to miejsce (bok) ~~po~~ aby wywod. życ. nich [illegible] ~~ciało~~ w Laokoonie, współdziałan. dozn. i uciekan. działan. i cierpień; wszystkow i ustąpień, któr. ta kombinacya nie byłab. możeb. pod żadn. inn. kondycyą.

sprowadza skąd wiodą

Mógłb. kto zauważ. że jakkol. Göth. inicyr. tum. motyw. w tej grupie, prawa ogól. estetz. Lessing. przyjmu. w zasadz.

Jednak: ani ~~ta~~ się nie sprzeciw. przy dalsz. uważ. czytan. arty w Propileach:

„Tut. niech mi wol. zrob. uwag. bard. waż. dla szt. plasty. Ważniejs. wyr. patety. któr. one potrafi oddać, wis. (unosi się, ~~ale~~) schwebt) w przejściu z jedn. stanu do drug. Zobacz. żyw. dziec. któr. z całą energ. i rozko. życia biegnie, skacze i się bawi, ale pot. moż. niespodziew. od któr. z towarzy. ostro uderzo. lub wgóle fizycz. alb. moral. ostro zost. dotknię. To nowe wrażen. udziel. się jak uderzen. elektry. wszyst. członkom a takie przeskoczen. jest w najwyż. znaczen. patety. Jest to przeciwień. o któr. nikt nie ma poj. kto go nie doświadcz. Tu oczywiście działa i ducho. człow. i fizycz. Jeśli zaś przy takie przejściu zostaj. jeszcz. ślad wyraź. +

+ stanu poprzedn. to powst. odpowiedni. najwspanial. dla sztu. plastycz."

Estety -

Mamy przeto obraz: przedstaw. szczegół. potępień do piekła i
wyższ. Sądu. Wid. jeżeli wiele twarz. wykrzywio: wiel. ust rozwart.
wiele członk. ciała wstrząśnięt. konwul: Pomimo Lessing był. potęp.
takie kompozy; Göthe pochwalił, gdyż. przy tych okropn. wykrzyw.
jeszcze coś pozost: z dawn. ziemsk. ~~[illegible]~~ wyznanie wtedy jest to
nagłe przejście z jedn. stanu w drugi, który Göth. tak pochwal.
W każd. razie uderz. że tak. Lessing jak Göthe zwrotą i
który, przeto który po oczy: Göth. swoj estetyk. wymienia: każd.
im prawo estety. największ. wszyst. z tej grupy ośmnaść.
Lessing największ. spokoj. – Göthe wielki ruch – Hirth nareszcie:
który był zaprzecz. i Winkelm. zdan. i Lessing. twierdz. że
wyraz boleści nie jest mitygow. w Laokoon. aż do zgorsz. lecz raczej
wzmożon. do ostatn. wielki ze świecie do konan. Że wogół. praw. największ.
sztu. starożyt. nie jest piękno idealizow: lecz charakterysty.
czyli uwydatn: główn. cech indywiduln: postaci mając. być przedstawio.
Göth. pozost. przy ideali: chcąc wybit. cechy charakterys. uwzglę.
także za potrzeb. Stoj. wymien. następuj. punkt. jako zasadn. warun. dzieł doskon: sztuk: w swoj. rozpra.
Tom 33 str. 125: Mówi, że w najwyż. dzieł. sztu. napotyk.:
1) żywe, wysoce organizow. natury – zat. wegetatyw. świata

ludzk. - we wszystk. części. swoich; miar; celach wewnęt. i zewn.; form. i ruchach w ogóle:

2) charaktery - znajomo. jak części te zbawaj. od sieb. w kształ. i działan. (i kunszcie). Pozymo - oddziel. się i przedstaw. się osobn. Przez to powst. charaktery, i mog. różn. dzieła sztu. przez to w mogące stronn.: na wraj. być wprowadzo. Tak samo, gdy dzieło jest złożo. mog. części jego znacz. oddziaływ. na sieb.

3) Przedmio. jest alb. w spoczyn. alb. ruchu. Dzieło lub jego części mog. alb. dla sieb. istn. w spokoju. świadcz. o swojem istnien. alb. też mog. porusz. się, działać, być przedst. namiętn. i pełn. wyra.

4) Ideał. Aby do nieg. dojść potrzeb. artys. zmysłu głębok. gruntown. wytrwał.: do któr. musi się jeszcz. przyłącz. zmysł wyższy, aby przedmio. obejrz. w całej jeg. rozległo.; aby znal. mom. najwyż. mogący być przedstawio.; a tak. wydob. go z jego ograniczo. rzeczywisto. i nadać mu w świe. ideału. miar. grani. rzeczywisto i godno.

5) Nadobność (Anmuth) Przedmio. i sposób przedstaw. go podleg. prawom zmysło. artystyczn. ład. i porządkow., objęto. (Fasslichkeit) symetryi, przeciwstawienia i t.d. przez co dzieło oka staj. się piękn. czyli nadobn. ‡

‡ Göth. bez trudno. wykaz. (33.126) że wszyst. te war. znajdu. się spełnio. w Laokoonie.

‡ 6) Piękność. Twór tego podleg. tem przedm. prawom ostatecznej piękności, a ta powst. przez miarę, której ostatecz. wyrazem w przedstawien. i wytworzen. piękności, nawet ostatecz. kraińcow. wymagania (de Extreme) ‡

23.XI.904

2b

Este.

§ 7 Kant

Wielki filoz. niem. zasługę na osob. wzmian.: wśród tych histor. wszys. któr. porusz. pierw. tych problemów więc wycic. Kardle tego że wywarł wpływ wiel. na Schiller'a – potem że nitow. wraził nowe podwali: pod Estety. któr. rozwój był ogrom: ale go nie zmienił. To też Hartm. zaczy. swoj. Hist. niem. Estety. od Kant, uważ. go za jej założyc. i twór.

Gdy Kr. w r. 1790 ogłosił swoją Kritik der Urtheilskraft = = była w Niemczy zalen. formal. literatu. estetyczna = Baumgarten i jego uczeń Meier – jako wyrazem. przedstaw. raz. z innymi adherentami racyonaliz: Leibniza, Wolffa = u nich pojęcie = zamierzon: poznawa: doskonałość = była zasadą i celem piękna: z Anglii: zaś wschodzi. się sensualizm, hedonizm pielęgno. przedsta. pręd. przez Burke'go = "Philos. Untersuchungen über den Ursprung unserer Begr. vom Schönen u. Erhabenen – Riga 1773 = deutsch – Hartknoch =

Lessing i Winckelmann byli prawdopo. nieznane. Kantowi bo o nich nie wspomina: po grecku nie umiał – Arystot. estetyki nie rozumo. się – wogóle mało znał greck. filozo.

ludzk. – we wszystk. części. swoich; miar; celach wewnęt. i zewn.; form. i ruchach w ogóle:

2) charaktery – znajomo. jak części te zbaczaj. od sieb. w książk. i dziełach (i kontrast.). Poszczeg. oddziel. się i przedstaw. się osobn. Przez to powst. charaktery, i mog. różn. dzieła sztu. przez to w znaczące strony: na wzaj. być wprowadzo. Tak samo, gdy dzieło jest złożo. mog. części jego znacz. oddzielających na sieb.

3) Położenie jest alb. w spoczyn. alb. ruchu. Dzieło lub jego części mog. alb. dla sieb. istn. spokojn. świadcz. o swojem istnien. alb. też mog. porusz. się, działać, być przedst. namiętn. i pełn. wyra.

4) Ideał. Aby do nieg. dojść potrzeb. artys. zmysłu głębok. gruntown. wytrwał.: do któr. musi się jeszcz. przyłącz. zmysł wysok., aby położenie obejrz. w całej jeg. rozległo.; aby znal. mom. najwyż. mający być przedstawio.; a tak wydob. go z jego ograniczo. rzeczywisto. i nadać mu w świe. idealn. miar. grani. rzeczyw. i godno.

5) Nadobność (Anmuth) Położenie i sposób przedstaw. go podleg. prawom zmysło. artystycz. tj.: porządkow., obejśc. (Fasslichkeit) symetryi, przeciwstawieniu i t.d. przez co dzieło oka staje się piękn. czyli nadobn. ‡

§ Göthe ber[?] trudno wykaz. (33.126) że wszyst. te uw. zwracan. znajdu. się spełnio. w Laokoonie.

‡ 6) Piękność. Twór tego podleg. tem. poszczeg. prawom duchowej piękności, a ta powst. przez miarę, której osiągn. wymagan. w przedstawien. i wytworzen. piękności, nawet ~~[illegible]~~ Nadaw. ostateczne krańcow. wymagania (de Extreme) §

23.XI. 909

2b

Estet.

§ 7 Kant

Wielki filoz. niem. zasługę na osob. wzmian.: wśród tych histor. wszyst. któr. poruszy. pierw. ogół może wyście. Każdego że wywarł wpływ wiel. na Schiller'a - potem że nowe podwali. pod Estety. któr. rozwój był ogrom. ale go nie zamyka. To też Hartm. zacz. swoj. hist. niem. Estety. od Kant, uważając go za jej założyc. i twór.

Gdy K. w r. 1790 ogłosił swoją Kritik der Urtheilskraft = był Niemcy zalan. formal. literatu. estetycz = Baumgarten i jego ucz. Meier - jako wyznaw. przedstawic. zar. z tego adherentami racjonaliz: Leibnize, Wolffe = u nich pojęcia = zamieszan.: poznawa. doskonałość = była zasadą i celem piękno z angiel.: zaś rozchodz. się sensualizm i hedonizm - pielęgnowa. przez Burke'go = Philos. Untersuchungen über den Ursprung unserer Begr. vom Schönen u. Erhabenen - Riga 1773 = deutsch - Hartknoch =

Lessing i Winckelmann były przedtyg. nierne. Kantowi to o nich nie wspomina: po grecku nie umiał - Arystot. estety. nie zajmo. się - wogół mało zna greck. filozo-

Nie ulega wątpliwo. że Kr. Smaku w części napraw. w części odrzuci Konkluz: do których dochodz. hedonizm. ang. z jedn. strony a z drug: intellectual. Baumg. .. czyli najwiern. z uczniów Wolffa. Ale Krit. der Urtheilskr. wyszła dopiero: w r. 1790 - Jednakże Kant wykład: wykład zwykle Metafizy wedł. Baumg: a jeszcze w Kryt. czyst. rozu. nazywa go wielk. badacz. - Logikę zaś (Vernunftlehre) wykład. wedł. Meiera (Percy Tryg) Jeszcze w r. 1765) oświadcz. że obok krytyk. rozu: (w tych wykład. Logi) będz. też także czyni. krytykę. Abr. smaku - t. j. estetyki:

Wspomn. że Baumg. i uczeń jego Meier, uważ: estetykę za ściśle spokrewnioną z Logi = skąd jej badali tę naukę = Otóż Kt zupeł. jak Meier - posługu. się psychol: pojęciami twarzy: która przedstawia piękn. się wydaw. gdyby ją badali pod mikrosko. Rozum: dla ang. Wolffian. piękno uważ. za doskonałość niedowiadcz. lub mętnie pojmow.

Zupeł. w guście Meiera - odróżn. estetyki prawd. od logicz. i etycz. Ten ten napis. że estetycz. błędn. jest to, co nie szkodz. nie może wnieść za prawdy = n. p. że wiatr stoi. za z monad dusz filozofi. prawda ta jest uczywan. -

Podobn. Kt nam mówi w czyst. Vorlesungen = że estety. prawd. jest, że umarłych po śmier. nie zmartwychwstan. Mówi do sprzeciw. się prawdz. logicz. i morale.

Estety.

Grove p. 264

Estetycz. jest prawda, że słoń. kąp. się w morzu, ale logicz. i objekty. jest to niepraw.

W jak. stopn. prawd. logicz. powinna się połącz. z estety. tego żąd. estety. i cni wzor. dotąd nie potraf. określ.

Ale poję. logicz. powinny się ubier. w form. estety. aby stały się przystęp. a nawet ta bywa tyl. odmian. w niek. częśc. i rozumo. któr. prag. dojść do głębi prawdy

Pewno. estety. jest częst. subjekty. i wystar. dla więc. powag. d. j. słabo. i nawyk. przyzwycz. do zmysł. częst. pomiędzy nami musi aby rob. wyjaśn. poję. ku temu służ. obrazy i przykła. i doskonało. estety. jest wehikułem logiczn.; smak jest podob. do intellekt.

Są prawdy logicz. któr. nie za prawd. ~~logiczn.~~ estetycz. trzeba uzn. z. głó. Z drug. strony prawd. estety.
wszyst. wykorz. wszyst. porusz. właściwe

Poezya jest to zaba. harmonią (harmo. Spiel) myśli i mowi. Poezy. i wymo. tem się różn. od siebie, że w pierw. stosuj. się myśli do mowi a w drug. dzieje się odwrot.

Z. dedu. że poez. wyprzedz. wymo. ponie. mowi. rzecz dawniejsz. od myśli a dowod. teg. ludy wschod. któr. brak pojęć a skutk.

Croce 265

tego poetyą. ich dziełów. choć ~~Tak~~ boga. się w obra. nie dost. ani idei jedno. ani dobr. smaku.

Poezye, któr. roleg. tyl. na grze uczuć, za możeb. jak za możeb. poez. eroty. ale poez. prawdz. ~~gen~~ ekkeszt tak. utwo. któr. każd. może ze sieb. wydob.

Architekto. logią - jest podsta. każd. innej aestety. jest styl. ordo. logią. Może z tej oskt. części wyprowdzić, aby mob. koncep. publicznie. i stać się popular. ale nie zdol. jej spaterz. lub zdeprawo.

Zob. Schlapp, Kants Lehre vom Genie

To wszysty Baumgartyzmu - gdyb. zaś kto twierdz. że to wszysto z tak zwan. epoki przedkryty: ale że zdan. V zuczet. zmieni. się w epoce kryty. - Pod względem kryty. sąst. Rozu. nelei. odpow: że nem. w kryty der Urtheilskr. = panuj. powsze. Baumg. i Meiera =

Bo wsem. utr. dla K. w tej drug. decydui. epoce: Jest stała wszystk. (fantasty. vort: wszysto: eines intellektuell. Begr. -

25-XI-909

Co mówi K (o sztu- w Krytyce wiedzy sądzenia? (Urtheilskraft

Sztu- nie jest wedł- nieg- czystą (reine) lub wolną (freie) pięknością, którab- nie wychodz- od pewn- pojęć- ich nie przypuszcz- z góry - lecz jest piękno- zawisło- (anhängende, przyczepio- (adhaerente Schönht) Sztu- jest dzieł- geni- - geniusz jest to wiedza przedstaw- idei estetycz.

Idea estety- jest to przedstawie- wyobraźni (Vorstellg der Einbildgskraft) dodana do danego- poję- które to przedstaw- (Vorstellg) jest połącz- z taką rozmaito- częściow. wyobrażeń (Theilvorstellg w woln- ich używan- że dla nieg znaleźć nie moż- żadn- wyrazu, któryb- oznacz- stałe poję. Wyraz zat- takli pozwal- zat- domyśl- się wiele rzeczy nie daj- się nazwać do pewn- pojęcia a stąd uczu- (Gefühl) ożywia wiedzę pozn... a z języki. któr- pozostaje jest tyl litera, tą duchą =

Ma zat- geniusz władz- wyobraźni (Einbildgskraft) i rozum (Verstand) jako pierwiast- konstrukcyj. (zu Konstitu- Elementen). Geniusz polega na szczęśliw- stosunku, którego żadne nauki nauczyć ani pilności zat- wyucz- się nie mogą - aby do danego pojęcia wynaleźć idee a z drug- strony dla tych idei wynaleźć lub wybrać wyraz (den Ausdruck zu treffen,

Estety.

Brocc 265/6

p. 266.

Croce p. 266

przez który to wyraz powstały stąd nastrój umysłu subjektyw. o ile jest towarzysz. jakieg. poję. um. moż. być udzielony.

Żad. pojęcie nie dorówny. (ist adaequat der aesthet. Idee) idei estetycz. jak też ani pojęcia żadn. przedstawie wyobraź. nie może dorówn. (adaequat sein)

Tak. estetycz. atrybu. są orzeł, Jowi. trzymaj. w pazurach błyskawi:
" " " jest paw wspaniałe Królow. niebios.

Nie przedstaw. one, jak to robią zwykłe atrybu. logicz. – co w nawszych poję. leży z wzniosło. i majesta. stworzen.

lecz przedstaw. coś innego, co staje się pobud. dla wyobraź. do rozprzestrzeniania się nad mnóst. podobn. wyobrażeń (Vorstellungen) któr. pozwal. więcej drugił. się, niżeli wyraz. moż. w pojęciach oznaczo. przez słowa i dają ideę estety. która służ. owej idei rozumow. (Vernunftidee) zamiast logicz. przedstaw. – właściw. zaś służy do tego, aby ożyw. umysł (Gemüth), otwier. mu widok na nieskończo. pole podob. wyobrażeń (Vorstellungen).

p. 266 Jest m[a] logicz. aby wyraz. własne myśli ale jest też m[a] aestheticzn. – pierw. trzym. się pewn. zasad; drugi powodz. się tyl. porów. jedno: w przedstaw.

29

Estety.

Croce 267

Z wyobraż. rozsądk. i rozum. (Geist) musi się jeszcze połącz. smak. który stosuj. wyobraź. do rozsąd. – Dla tej moż. sztu. przedstaw. i brzyd. rzeczy – piękno. bowiem sztu. czyli artysty. nie jest piękn. rzecz bez piękn. pojęć. c/ jakiejś rzeczy – są oczyw. grani. pewn. w przedstaw. brzydoty – moż. być rzecz tak brzyd., wstręt. że niczym zwyj. przedstaw.

W przyrod. jest tak. piękno. przypadko. (adhaerente Schönheit) dla któr. nie wystar. sąd czyst. estety. bez potrzeb. dodać jak. pojęć. Stąd przyro. uważa. się dzieł. sztu. i to sztu. nadludzkiej – sąd teleolo.-stwi. estetycz. na podsta. uważan.

Co to znaczy „piękne niewiast."?

Odpow: Przyro. przedsta. w postaci niewieściej w sposób piękn. cele budow. ciała kobiecego.

Jednak. ten proces jest niekomplet. jeśli nie dodamy sądu estetycz. logiczn. obmyślane.

Stąd ideał piękno. postaci ~~[illegible]~~ ludzk. w ogóle zmienia się w wyraz moraln. życia

Tu zwrócić uwagę że są artyst. utwory któr. nie są przyrodzeni. ani przystos. do żadn. pojęć – tak zwan. freie Naturschönheiten

Croce 267 Tak jak w natu-rze rozmai- kwiaty i ptaki, któr. właściw. żadne nie odpowia. idee N.p. piękne kontury z liści rysow. na to, żeby coś otoczyć, albo by ozdob. kart. papieru, fantazje muzyk. bez textu nic nie przedstaw. żad. przedmiot. któr. by dał się umieścić pod jak. poję. któr. zatem są piękno. swobod.

Ale wted. może dla nich miejs. nie będzie w sztu. prawdzi.

Z tych wywod. jedno jest pewn: że w poglad. swoich na

ib. 267 sztu. nie bar. różni się K. od Baumg. Może jest oraz głębszy w rozumo: ale w grun. jest to sam Baumg. Sztu. jest wiedzą ostona i zatą pewn. pojęć nie wyjed- jasn: bo gdyb. były jasne artys. zaczął by filozo. a przest. by tworzyć artyst. dzieła – Pochod. to stąd, że wśród wiedz duszy w filozo. K. brakuj. prawdz. i pełn. wiedzy wyobraźni – (widzenia –

267 Tak zwane Gemüth (czucie) któr. uznaje się die Urtheilskraft K. rozkła. na władzę poznawczą (Erkenntniss-vermögen) – na uczucie przyjemności i nieprzyjemności – nareszcie na władz. pragnień = pierwszemu odpowiada rozsąd – (Verstand) – drugiemu teleologi. i estetyk = Urtheilskraft – trzeciemu die Vernunft =

30

Wyobraź. (Einbildgskraft) nie należ. do władz duchowych, ona jest funkc. wrażliwości (Empfindungsvorgänge). Stąd u K. jest reproduktyw. i kombinow. wyobraź. ale nie ma władzy wyobraź. która przeważ. jest twórczą. – nie ma fantazyi – genius zaś jest wspóln. dziełem. wszystk. =

A jedn. K., nie w książce o Urtheilskr. lecz w Kryty. czyst. rozu. = był powiedział

Croce 268

Ale dla Estety. Transcendentalnej – nie udawał jemu – dla czego

Croce 269 =

Był. musiał zmien. swój syst.: Kryt. czyst. rozu.: któr. uważ. przeważ. za najdoskonal. zdobycz swoich studyów =

Estety. Croce 269

W czem jedn. odstęp. Kt od Wolffa i Baumg.?

Oprócz że jego nie zaraz. się przeciw. poj. sztuki lecz przeciw poję. piękno.

Kt. rozdziel. dwa te poję:
Odm. 1° twierd. jakob. wszelk. było niedzgr. poznan. w przeciwień. do pozna. intellektual.

Uważ. 2° że poję. choćb. był najmniej wypraw. lub oczem. zost. zaw. poję: lub przyjęj. rozsąd. poję. a więc nie jest wyobraż. lub spostrzeż. Anschauung

Ale prócz tego 3° przeczy, żeb. czysta piękno. zawier. w sob. jak. poję: i mogłab. sztuk. tego być doskonalszym zmysło: spostrzeżo.

Kt. zebrał się do przez. swoj. Kr. der Urtheilskr. nad niemal wszyst. co o piękno. i dobr. smaku w 18 stul. napis. w Niem. i Angli. i Fran: czy w oboz. hedonist. i zmysłalist. czy w obo. intellektualist.

Kt. niezmacz. stoj. się przeciw. jedn. i drug. i to przeciw. wypow. już w rozpraw. üb. das Schöne u. Erhabene 1764 i a bardz. jasn. sformuł. w Urtheilskr.

26. XI. 909

31

Trzy jeszcze Kr. cztery określen. piękno: dwa pierw. wyraż. w formie ujemn.: — Estetyk,

1° Schön ist was ohne Interesse gefällt = — Croce 270

2° " " " " Begriff "

Pierw. określ. zwrac. się przeciw hedonist. i sensualist.
drugie " " " " intellektualist.

Tym sposob broni Kr. exystencj. jakiejś dziedzi. ducha: w któr. niema miejsca ani dla uczuciowy zmysło. organizacji; ani dla funk. tego co pożytecz. co prawdzi. co dobre =

Ale ta dziedzi. nie jest dziedzi. sztuki która u niego zowie tawią się z pozn. — jest to dziedzi. osobn. funkc. umysł. którą nazy. Urtheilskr. — i to wyzywał. zowie estetycz.

Ale przypatrz. się jeszcz. dwom pozost. określe.: — ib. 270

3° Schön ist was d. Form der Zweckmässigkeit ist ohne Vorstellg ~~der~~ eines Zweckes —

4° Schön ist was der Gegenst. eines allgem. Wohlgefallens ist —

Cóż to za dziedzi.: w któr. panuj. czyste kolory, czyste tony — i któr. doznaje: wobec obyczaj. przyzwycz. piękno: wobec kwiatków nawi. albo dozi. się oddzie. od pojęci. do któr. przyzwycz.

Hartmann, d. deutsche Aesthetik seit K. I. 3

Pierw. zasa. jest zwróc. przeciw sensualist: Piękno jest to, co się podob. bezinteresow. Schön ist was ohne Interesse gefällt.

Wypow. w tej formul. K. komplet. subjektywiz. Jeżeli bow. inter. jest to upodoban. w istnien. jakiejś rzeczy – to wted. według K. interesow. się czemś = czegoś chcieć. Ale wszelki inter. powst. z jakiej potrzeb. lub wytwa. potrzeb; ma więc zawsz. związ. z pragnien. (Begehrungsvermög.)

Każd. sąd – a tu chodzi o sąd jakiś – może być bezinteresowny, a mimo to będz. bard. interesuj. = może przeto budz. inter. chociażby nie opierał się na sąd. intere. Mimoto utrzyma. K. że sąd estetycz. powin. być również nieinteresuj. (uninteressant) jak bezintereso. (uninteressirt) – poniew. inter. społecz. co do piękno. i co do smaku ma wprawdz. znaczen. humanitar. ale nie ma znacze: estetycz.

Stąd bezinteresowno. (Interesselosigkeit) wyklu. Reiz u. Rührung – powab i wzruszen., ich wmieszan. do sądu smakowego (Geschmacksurtheil) zawsz. dowod. smaku barbar: Gdzie w sztu. chodzi jedyn. o powab i wzruszen. (Reiz u. Rührung), tam także uczyw. nie rozważ. nic w idei, stępia umysł (Geist), robi poprzednio wstręt. a serce (Gemüth) niezad. z siebie. i kapryśn.

Ostetyka. 32

Hartmana I. 3

Oczywi. Kt. się myli - choć niektór. znajdu. w tym błędz. (np. Hartm.) płodn. nasio. dla późniejsz. rozwoju estety.

H. tak rozumu: Kt słusz. chociaż wszelki inter. realn. wyklu. z idei piękn. ale zapomn. że istn. także inter. idealn. - a tak. rozbaw. piękno wszelk. interes.

Głęb. był sła. ustaw. na potrzeb. wykluczy. interesu co do. istnien. się realn. istnien. przedmio. był. zrozum. że oprócz teg. interes. realn. istniej. jeszc. inter. idealn. dla wyobraż. (idei) przedmio; dla jego niezwierzyst. istnien. w kształt. estetycz. pozorn (fenom.) który. powab i wzruszen. mogą jako ideal. nom. zachow. swoj. działan. bo niezwierzystości. estetycz. pozoru (Schein) wyklu. niebezpiecz. żeby powab i wzruszen. w spos. rzeczyw. się spaczył (wykorzystał-

Czy Kt. ma rację z uczyw. przyro. (Naturgenuss) wyklu. wszelk. pociąg (powab) (sentyment) umysło. moral. i uczucio. jakob. były nieestety.? - Przypuścić. że ma rację, jak sąd. H to niewątpli. zostaj. jeszcze powab ideal. estety. w treści piękno. przyro. Który formal. piękności przyrody nadaj. dopiel. formal. piękności przyrody prawdz. głęb. i uświęcen.

p. 4

Tot. myli się, jakob. piękno nie budzi interes. w znaczen. realn. ~~tak~~ pociąg. za sobą bo piękn. przedmio. przyrod. i t. d. p. 4 Hartm.

Hartm. II
p. 6

Co K. rozum. przez bawien. się? – Spielen i Jed.

Hartm. p. 4 –

Piękno. estety. czem jest dla K.? czem piękny pozór (Schein)!

Hart. p. 4. –

Jaka rzecz. K. wobec estety. sensualizm?

Hart. p. 5 –

Druga rasa. rzwoju. przeciw racyonalizm..

Jeśli w pierw. zasad. wykl. wszelki interes = wszelki cel subjekty.. – to w drug. wszelki cel objekty =

Schön ist was ohne Begr. gefällt.

Hartm = p. 6 =

petitio principii

Celowość objekty. alb. zewn. alb. wewnętrz. czy to korzyść czy doskonało.

Pierw. wykluczo. w estety

Druga wedł. K. pomięd. budzi int. realn. przez niekorzy. filoz. bywa uważa. zazwyczaj z pięknem. tyle razy pomysła. jest w sposób niemożliwy – lub mętny – verworren.

29.XI.909

Estety.

Croce p. 270

Poznaliś. dwie ujem. defini: Kt: Pięknem jest, co bezinteresow. się podoba = piękn. jest, co się podob. bez pojęcia = ohne Begriff = Z naszych poprzedn. uwag wynika, że pierw. wymierzo. jest przeciw hedoni. i sensualist. druga przeciw intellektualis: czyli Leibnitz: któr. głos. przedstawie. wtedy byli w estety: Baumg. i jego uczniów.

Ale i to wynik. z dawniejsz. deduk: że obie jako formuł. polemi. mogły i mog. jeszcz. rob. wrażen: ale że obie, bior. w znacze. ogóln. są błędn: bo oprócz intere: który Kt. chce wyklucz; i oprócz poję: któr. uwa. za coś obce: dla piękn; istniej. jeszcz. ~~inne~~ intere: i innych pojęć. któr. Kt. nie uwzględn. A nie uwzględ. dla teg. że oddzie. zewn. piękno od sztu, a jeśli chodzi o piękn. przyro: oddziel. je podob. od zjawis. lub stwor. przyro: któr. w nas wywołuj. prócz niem. piękn.

Otóż dwie pozost. defini. które mają pozytyw. określ. co to jest piękno, są pełn. kontradykt; nie daj. się zgoła zastoso. do objaw. piękn.

p. 270

Trzecia: Piękn. jest to, co ma form. celowo: bez wyobraż. celu Schön ist, was d. Form d. Zweckmässigkeit hat ohne Vorstellg eines Zweckes – Oczywiś. ~~wa~~ trzeba było dodat. formułkę owej ujem: że piękn. podob. się bez intere: Bo gdzie cel, tam inter:

Mamy mieć upodob. w czyst. kolor. czyst. ton; co uczyni. powsz. wszystko. w kształt.

Croce
p. 271

Znaczy to, że wol. tyl. część. się piękn.: oderwan.: od rzeczy, w któr. się znajdu. być tak. piękn. istnieć?

Czeb. je mal.: odróż. K. formę od materyi = dew. Kategor. Czyst. ale które były wtedy. krańcow. zupeł. inn. znacze. niźli nie czytyw. Arystot. Kant przeprow. z zjaw. piękn. i wraż. piękna porówn. to samo co zrob. w krytyc. czyst. rozu.: z rzeczy zupeł. A priori za nim dan.: czas i przestrz.: oto forma wielk.: zupeł. wraż. i wyobraż. Każd. wyobraż. powst. z pewn. niedkreś. wraż. które się wciąż i ostat. forma. w któr. je układ.

Tak w estety. będ. forma aprior.: upodob. bez interesu: upodob. bez poj.: upodob.: w jakiejś nieświado. celowo: bez poj. tyz. i t.d. Przykł. któr. K. podaj.: na poprz. tych będ. nie za bar. przekonywaj.:

Czemi. materyą w muzy = melodya –
z forma „ „ harmonia

bez polotu. druga oddziel. od pierwszej?

Inny przykł. taki:

Przy porównaniu rozbraja się Kant: Te traktu. K. jako: nie byłyby rzeczy: w sob. a zat. za taki największ. –

Zapach kwiatów będ. ich materią:
a kształt ich forma = Cóż powie. wted. o kształt. któr. nie wydaw. zapachu?

W ~~dzieł~~ produkcyi sztuk pięk. Kant. musi odróż. (Krit. d. Urtheilskr. § 14) form. od mater. Cóż będz. tedy formą w malarst. rzeźb. architektu.? nie to, co się podob. czerwon. wrażeń, lecz co się podoba poprzez zyst. formą = to jest rysun. Estetyi

Kolory w obraz. stano: podnietę, które baw. nawet nam; mogą nawet samą czeb. przyjem. dla naszej. wraż.: ale jednak nie robi pięk. Kolor. przez rysun.: dopie. uszlachet. bywaj.: w kerby i uszlachet.: ale kolor. nie da jeszcze piękno – Mamy co najwięc. czerw. się rysun.: ale nie dosz. się rozumi. czerta przedmio. Croce 271

Mamy czerw. się subjektyw. wrażeń jakiejś celowo.: ale brak poj. jego natu. Subjekty. może przyjmuj. że, jakaś celow. ukryw. się w tem tym ~~świecie~~, ale w tym świe. ani nie poszczegól. objekt. dowieść go nie może. Bo w tym świeć. celowo. jest wrodzo. a priori forma myślen., a podobn. w wrażeń = istn. formy, któr. nam każ. kont. piękno czyste, wedł. wskaz. formuł. Te formuł. są we wszystk. ludz. te same, ale w jednost. każd. objaw. się nie jako ogól. poję. lecz jako rząd poszczegól. Powtarzy. każd. wyobrażen. intuicyjn. Rasa zaś ich prawdziw. i stanowi. spoczyw. w nadzmysło. podkład. ludzko – übersinnl. Substrat der Menschht. W tem znacz. piękność jest symb. moralno:

Croce 267

Gdy mówi: to jest piękna niew[iasta] właściw. to wyraz: (Kr. der Urtheilskr. § 48) Piękn. przedst. przyro. w kształt. kobiety tej cele jak. ona przeprowa. w niewieś. budo. – ale do tego trzeba dodać; coś więcej (aby przedmio[t] w ten sposób zost. pomyśla. w sądz. estetycz. ale logicz. owarunkow. Wtedy dod. Kr. = ideał piękno. ludz. posta. zamien. się w wyraz moraln. życia (§ 17)

p. 270

Ale ściślej. takie w ostatecz. owiz. Kr. §§ 54–57: Podać zasa. pewn. objekty. smaku, wedł. któr. jego sądy dałyb. się kiero. badź i dowieść, jest rzeczą zgoła niemożli. bo wtedy nie było. to już żad. sąd dobr. gustu. Zasada subjekty. t. j. owa idea nieokreślo. nadzmysłowo. w nas może tyl. być wskaza. jako jedy. klucz do otwier. (Enträthselg) (odgadywania) tej wiedzy, która dla nas nawet w swoich źródł. jest ukryta a poza nią inaczej wyjaśnio. być nie może.

Zob. kart. 30

Croce zaś p. 268

Oczywiś. z tego wiedzow. mistycyz. wynik. powszech. błędy, który rozsadz. cały syst. filozof. w ogól. a w szczegól. Estety. Że to jako nam. jest niemoż. powiedz. zem wyraz. Ale czy może być jest teka władz. osob. pomięd. rozum. rozum. teorety. a prakty. czy

2.12.909 35

Estety

§ 8 Schiller

Trzecia Kryty. Kr. zost. źle przyj. u wolemit.: Kryty. czyst. rozu.; ale za to wielki jej przyznaw. wartość współcz., którzy nie byli zadowoleni z tamtych publikacyj, a późniejsi idealiści jak Schell. Heg. i t. d. bardz. sympatyzow. z tą trzecią Kryty. Przeczuw. że ona stwór. nowy punkt wyjścia do idealisty. spekulacji, która zdaw. się ne zaw. uniemożliw. przez Kryty. czyst. rozu.. Croce 274

Jed. przed inny. przyczy. się do nadan. rozgło. filozo. Kantows. Był nim Fryd. Schiller: W młodo. sympatyzo. z rodzaj. panteizmu, który wytworzył się z monadyz. Leibnizowsk. i wyobraż. sob. że przyro. jest ożywiona całość: Jednakże w późniejszy. lat. Schiller nie zerwał uzna. odrzuc.: ale za to Kryty. prakty. była dla młod. poety istotną rzeczą wszystkich =: Schill. miał lat 29 gdy ona się ukaz.: (w r. 1788) a miał lat 31 – gdy wyszła Krytyka der Urtheilskraft – po któr. przyszła w r. 1793 D. Religion innerhalb der Grenzen der blossen Vernunft =

Otóż Schiller = pod wrażen. tej nowej filo. Kr = znaczn. część swej życ. od pierwsz. lat, i od drugiej = prawie: rezult. jego rozp. =

Ueber den Grund des Vergnügens an tragischen Gegenstand 1792

Ueb. die tragische Kunst 1792

Ueb. Anmuth u. Würde 1793
Ueb. das Pathetische 1793
Ueb. die aesthetische Erziehg des Menschen 1795
" " nothwend. Grenzen beim Gebrauch schöner Formen 95
" naive u. sentimentale Dichtg 96

Erdmann II. 361 2e wyd.

Poglądy estety. Schill:

Poznanie estety. wyraw. rozum kształtuj: (d. formgebende Vernunft) i zmysłow. odbieraj. materyę (d. stoffempfangende Sinnlichkt) w jedności i zgodę harmonijną a to tym sposob. że to piękno któr. widzimy (das Angeschaute Schöne) przez formę swego zjawien. się porusza czynną grę wyobraźni.

Różni. od Kanta:

Gdy Kt. czyst. pozn. piękności tyl. tam uznaj. gdzie do percepcyi tonów i kolo: nie przyłącz. się tak. zwan. przyczepio. warunko. piękno. (n. p. posta. ludzk.)

u Schillera przeciw. ostow. jest urzeczywist. ideał. Odróżni. w nim nadobność i godno. (Anmuth u. Würde) przechodz. do przeciwień. międ. piękno. a wzniosłości (wzniosło: Schönheit u. Erhabenheit).

36.

Schiller jako poeta dramaty. interesu. się przedewszyst. tem co wzniosłe. Zrazu piękno jest dla niego przygoto. do prawdy i dobrego. sztuka środkiem na usługi moralności.

Potem piękn. zabiera. miej. równ. obok prawd. i dobr: nawet. wyjątko. o wyższe

Kuno Fischer = Schiller als Philosoph 1858

Różni się dalsz. od Kt że przypisuje wpływ niesłych. stanowcz. uznaj. piękno. i uzniałem artysty. (sztuk. piękn.) dla rozwoju ludzko.

Przy jednostkow. i [illegible] ułamkow. kształcen. się jednost. wyższej z nowożyt. podziału pracy (już podowa: !!), należy tyl. dokon. sztuka, gdy wobec twardej, rozłamuj. i rozpra. w kawałecz. pracy wstępu. jako gra pogod. a wtedy zmysłowego człow. prowadzi do formy i do myślen. a duchowego napowrót do zmysłowo. i do zmysłowo. Przez to prawda pozna. i moralno postanowio. wiernym. bycia ozdobą piękno.

Tak więc poeta jest prawdz. człow. wed. Schill

Erdm. p. 361

Erdm. p. 361

c) Erdm. p. 361

lub ber człow. jest był. wted. człow. gdy się bawi

Także wiele przysłoż. się Schill. do wyrob. dalszego Estety. że wkazł. przyczy. wiel. ue sprzeczności wielk. któr. zacho. już to międ. poezy. klasyczn. romantyzm. prosto. a sztuczności pomięd. klasycy. a romantyzmo.

naiwność a sentymentalność sztuczno

d) a przyst. wskazyw. formułka swoją na cel, którym ma być ideał sztuki, w którym obyektyw. realizm t. j. przedstawienie umysł. formal. stworz. świata połącz. się mysz z ideal. subiekt. i bogat. myśl. wnetr. za

e) Może dod. że Schill. rozwij. się bardzo samodziel. bo zacz. swoj. rozmyśla. od dzieł Lessing. a od nieg przyj. zasad. poety. Arystot. Gdy późn. zacz. studyow. K. umieć oponować przeciw jego etyce, choć w niej także podnosić zbytn. surowość postępowan. który wyni. z formad. K. ale do estety. wprowad. niewątpliw. znaczn. zmiany:

a) nie rozdziela piękno. od sztu.

b) nie uznaj. różnicy międ. piękno. przyrodzo. od piękno. artysty —

c) nie uznaj. żeb. piękność mogła być dodan. do pojęcia umysłow. = co u K. zwłaszcza w jego teorji geniu. przyzn. wielką role naresz[...]

3.12.909 37

Estety.

Inne są jeszcze poglądy, któr. początek niewątpli. zawdzięcz. Schill. ostatn. Ks. ale któr. on rozwin. systematy. w dziś przekonywaj. teor: Taka jest n.p. sfera zaba.: des Spieles = Ks pierwsz. wraził tę myśl, że poezya jest zabawą harmonijną myśli i uczuć - von Gedanken u. Empfindungen = Otóż przyjąw. z Ks. trzy sfery, w któr. obraca. się życie ducha. człow.: teoretycz. sferę, praktycz. i estetycz. = tę którym uporząd. trzy Kryty. Ks. tę ostatnią rozerwał także sfera zabawy = Ks. choć mówi ciąg. o zabaw. estetycz: nie rozwa. tego wyra.: do ost. dziedzi - tę nerwę podchwyci: niektó. nowsi estety = i zaczęli się powo. Schill. aby estety. identyfiko. z zabawą =

N.p. gdy mówi: że wolna sztuka jest to taka, o której się ma wyobraż., że tylko jako zaba. = als Spiel swoi wyposaż. celowo = myśli uporząd. - z pięknymi celami = Wśród nowszych estety: u których dziś liczna szkoł. która zabawę identyfik.: ze sztu.: w pierw. rzędzie rodzinnego Angiel. = dość dużo przyjęc. Spec: a po nim Karola Groosa = i pierw. jedn. z ostatnich = Karin. Wise = Abriss einer Wissenschaftslehre der Ästhetik Berlin 909 = Tej teoryi poświęcimy osob. uwagi

Groos 275.

Tutaj nadmieniamy że Schill. który myśl wspomnia. rozwija w Briefe über aesthet. Erziehg = list XV. i XXVII

ostrzega czytelni. aby nie myśle: o grach i zabaw. które w życiu rzeczywist. codzienn. odbyw. się a które odnoszą się wyłącz. tylko do przedmio. materyalz. ani też nie pozwc. Schill. myśleć o zabawie którą wyobraź. sobie pozostawio.. że sobą odbyw. czyli o próżniacz. bawien. się obraz. wiecza. fantaz:

Czynności gry stoi w pośrod. międ. materyal. czynno. zmysłów przyrody, zwierzęc. instynkt; normatywności i t. d. a formal. czynno. rozum. i moralno. Człow. któr. się bawi, który zat. nie przypro. patrzy estetycz. i stwarz. szt. widzi wszyst. oswobod. Konieczności przyrody i jej praw ustępu: wobec wola. decyz: sił twórczych człow. Duch godzi się z przyro. dobrowol; forma godzi się z materyą a Piękno jest życiem, żyjąca postacią; nie jest życiem w znacze. fizyolo., piękno nie rozciąg. się ani do całej dziedzi. fizyolo. życia ani nie ogranicz. się do samej tyl. dziedzi. wewnętrzn. + obrabia. przez artys. może mieć kształt życia a człow. któr. posiad. i życi. i kształt ludz. nie koniecz. musi być żywą postacią:

Dla tego sztuk. przez formę wyższe przyro. W prawdzi. pięknem dziele sztu. treść nie ma być niczem, forma zaś wszystk. bo tyl. przez formę działa się na całego człowieka a przez treść +

brocie 275

+ tyl. na pojedyńcz. siły

Prawdz. zat. tajemn. szt. z którą mistr. się nosi, poleg. na tem że on materyę usuwa przez form. a im potężniej. zarozumiałą, uwodniczą jest materya w sob., im samodziel. wysuwa się i wypycha naprzód ze swoj. działań, im więc. spektat. skłonny jest do oddawa. się bezpośred. z mater. tem bardz. tryumfu. szt. która ową materyę zmusza do cofania się a nad spektat. zachow. panow. swoje

Dusza widza i słucha. musi pozost. zupeł. wolnoś. i nienaruszon.; musi one z koła zakled. artysty wychodz. czysta i doskonała, iaki gdyb. wychodzi. z zak Stwór. Przedmio. najbłahszy powin. być tak traktow. że od nieg. przechodz. może. do najsurowszej powagi a materya najsurowsza tak., że zachowuj. możno. zamieniać. jej bezpośred. z naj lżej. zabaw.

Istnie. szt. piękna namiętności ale szt. namięt. byłaby kontradykt. w sob. (list. XXII) Jak dla. dzikie w swoim pierwot. stan. fizycz. świat zewn. przyjmu. wiel. tyl. biern. tyl. ją odczuwa, jeszcz. zupeł. z nią jedno jest a ponieważ on sam właściw. tyl. jest świat. tem dla nieg. świat. jeszcz. nie jest. Dopier. gdy w swoim stan. estety. staw. świat po za sobą czyli ogląd. osobistości jego oddziel. się od świa. i stawia się jemu świat ponieważ przest. być jedno z nim (list XXII

Estetyk

Croce 275

Croce 276

38

Croce 276

Treść myśli wychowaw. - któr. Schill. tąż z istnien. sztuk piękn. da się tak wyłoż.:

Nie jest cel. sztu. daw. rady moral. lub zachę. do dobr. czyn. bo wted przest. być sztu. prawdz. (Tak przynajmn. Schill. się zdaje, Lessinga się zdaw. - to cokolw. odmienn.)

Wszelk. determina. do dobr. lub złe, do rozko. lub do obowiąz. usuw. char. sfery estety. Sztu. zat. nie jest determin. do czegoś, lecz indeterminacją. (Oto natural. moż. się spier.

Za pomo. sztu. człow. uwaln. się od jarzm. zmysłów, ale zanim podda. się dobrowoln. jarzmu rozumu i obowiąz. (Taka konsekw. moża. wyczyt. z Kritik der Urtheilskr.; używa on chwili wypoczyn. i znajdu. się na półe obojętn. (indiffer. Feld) ~~[illegible]~~ pogodn. rozważań.

„Stan estety: nie ma powołan. bron. - wyłączn. żadn. specyal. funk. ludzko. lecz wszystkim porów. sprzyj. Racza raz, dla któr. nie faworyzu. żadnej z osob. w tem się mieści, że jest podsta. możności dla wszystk. (czyli że bez nieg. żadna funkcya ludzk. spełn. się nie moż.). Wszystk. inne czynno. dają duch. specyal. kierun. skłonności i dla teg. przypuszcz. osobn. zapory (besondere Schranke), tylko czynno. estety. prowadz. w nieograniczo: (Schrankenlose)" (list. 22). Ta obojętno. która choć nie jest jeszcz. czysta forma, nie jest przecież ani już czysta mater., ona to nadaj. sztu. istę wychowaw. Ona otwier. drogę do moralno. ‡

ib. 276.

§ człow. jeszcz. w r. 95 - zatem w czas. kied. chodzi o wyzwol. drogi pośredn. międ. bezwzgl. samowiedzą. panującą a dzik. rewolu. powstan. Schill. szuk. tej drogi = ‡ nie przez karan. ani przez uemawian.; czyli przez żad. determinow. lecz przez to, że człow. stawia w stanie możn. decyzyow. się (Bestimmbarkeit). Taka jest g[illegible] treść list. o wychow. est[illegible] §

6.12.909.

Estety

Grove p. 277

Niedostat. w poglad. estety. Schill. są więc takie:
Pojęcia, które posługu. się, nie zawsze są ścisł. ani dobrze określo.

a) Czynno. estetycz. wyzwala. rodz. organiz. duszy od niepokoju; od cierpień, rozterek. i t. d. To wszyst. prawda, ale w jaki sposób pewne wraż. piękn. tej. dokonuj. i przywra. duszy spokój. pogod. i t. d. nie potraf. wytłum.

b) robi czynno. estety. niezależn. od moralno. a z drug. stro. utrzymuj. że z nią zostaj. w jakimś ścisł. związku. To sam już K. był twierdz.
Jednak: nie mówi nam, jak rob. mamy związ. ten wyobrazić.

c) Nie mówi nam, co to właści. jest ta czynno. estety. Ponieważ był. czynno. moral. i umysło. uważ. za czynno. formal. (Formtrieb) a z drug. stron. unika sensualiz. jakie wyznaw. Burke, według. którego. sztu. należ. do życia uczuciow. od umysłowości. nie umie wytłum. na czem poleg. czynno. estetycz.

d) Takie niejasn. są pojęcie czynno. formal. i czynno. umysło. którą był. skłonny do poznaw. władz. w którym był. odróż. form. logi. i intellektu. a fantasty. zupeł. pomija. (= władz. wyobraźni)

Wszyst. to przejął po Kancie!

Grove 278

czynno.

Bo i owemi sztu. która nie jest ani form. ani materyal; nie jest czynno. ani poznaw. ani moraln.

Vz uważ. ją za czynno. umu; że wszelk gry rożn. zdolno. raz: Tak wyobra. rob. K. dział. geniu.

Schill. odróżn. cztery rodzaje człow. ku rzeczy:

α) fizycz: - w których rzeczy wpływ. na stan nasz umysł:
u. p. mokniemy na deszczu

β) logiczn. - w którym dostarcz. nam przedmiot do poznaw

γ) moraln. - w któr. za przedmiot. woli rozum.

δ) estety. = w „ odnoszą się do całości różnych władz

ib. 277

(auf dem sie sich auf das Ganze unserer verschiedenen Kräfte beziehen) nie będąc dla żadn. z nich specyal. określo. przedmio.

u. p. człow. podob. nam się estety. - jeżeli to upodob. nie zostaj. w żadn. związ. do rozko. umysłów i jeżeli przy tem nie myśli o żad. praw. o żad. celu - (List 20)

Wszyst. to nie jasne - trud. do wytłum

ib. 278

Takie były jego pogląd. w List. o wychow. estety. człow. (95) wiano. do Ks. Holstein-Augustenburg = jego protekto-

Ale już poprzedn. w r. 92, zat. dwa lata po ukaran. się Kry. der Urth. mów. porul. wykła. o Estet. w uniw. jenajs. gdz. był profes. i wiel. innodów. przyw. wzppr. porulaw. tej sam. treści, jak. wspomn.

Estetyk.

Croce 278

Więcej niemało. miało być dzieło: Kallias – philos. Briefe – z Krór. porozt. był. uczm. wiód list. z Körnerem (1793–94)

Z list. tych wid. że Körner nie był Kant. z swo. formand. Schill. żąd. jakiejś objekty. i dokładn. defini. piękn. Schill. wprawdz. pisze, że ją znal: ale z papierów. pozost. nie zdoł. jej odczyt. Schill. był wogól. dość słaby w definiow. a także naucz. się z dzieł K.

ib. 278

Jak. K. tak. on takż. uważ. tworzą sferę, że ideał, nie za tworzyć; za pojęć. reguły: nie za Konstytucj:, wreszcie że trzeb rozkazuj. Rozum dla swych pozost. transcend. żąda, aby istn. wspólno. międ. poped. kształtn. (Formtrieb) a poped materyaln. (Stofftrieb), ta wspólno. ma być tryb. bawiący się – Spieltrieb – bo tyl. jedno. rzeczywisto (Realität) z formą, przypad. z koniecznością; cierpien. z wolno. uczuć. – i wykończa pojęcie ludzko. Rozum musi stawi. takie żądan. bo z isto swojej musi zdążać do doskonało. i do usuwan wszystk. barjer. Każda bowiem czynność exkluzyw. jednego lub drug. poped. zostaw. natu. ludzk. niewykończoną i stwarza w niej zaporę z

§ 9 Idealizm Schellinga

Estety. pod kon. 18 stul. wydała już bogat. literaturę. Położen. jej było takie, jak nas poucz. głos. międz. pisa: a któr. swoją Jean Paul (Richter) Vorschule der Aesthetik wydał jeszcze za życia Schill. w r. 804 = że każd. stud. zapisa: wprawdz. swoje ozna. za wykład. estety. ale sam wyłożo. po któr. mięsza. związ. z publiczn. ogłaszan. rozpraw. lub artykuł. o estety: a oczyt. i przed tem wykład. ogłasz. prace estety. aby mieć wzgląd zarzęd: ocenie ~~stud.~~ wykład. na któr. się zapisuj. Jednakże przy tych licz. publik. po dzienn. i czasopis. rozpat. mówi się do ozywien. z krytyk: dział ... pisan. ... metod. Ale przy tych wszystkich nie myśli się o system. estety. i choćb. naw. pisarzy ... że jako system. komplet estety.

Ale Jean Paul (co pisze w r. 804) myśli sobie o wykład. estety. i robi sobie uwagi: ~~że pisze~~ że pisz. francus. i angiel. tak pisze, że artyści na tem dobr. wychodz. bo tylko więc. techni. dobr. uwagi = to w transcendental. estetyk. niem. ani filozof ani artyst. nie zdoln. wziąć jak ein halbes Nichts – Bo jakkolwiek są jedni i wiele estety. niem. chodz. dziwne wiel. drogi to, jednak ... Deutschl. do tego, że większość ~~nie~~ nie mówią.

Estety.

Grove 279/280

~~Vorschule der~~ Aesthetik – I. p. 36 = Krieg ~~wyd~~ Cotty = w Stuttg. wyd. Steiner

Otóż nie Krytyka. teraz Jean Paul'a (Richter) † 1825 = zaznacz. że to, co stało się ~~po~~ w pierwsz. połow. 19° stul. usprawiedliw. zupeł. jego wyjątkow. uwag. pisan. uwagi, które nie ocenił. ani Reinholda, ani Schill. ani Schellinga lub tylu inn. który na trzeciej Kryt. Kanta chcie: oprzeć nowe syst. filozofi: Jeśli: dla nas Estety. Kr. wszy. filozo: Królew. jest najszczyt. subjektyw. który do żadn. syst. nauko: rozszerzon. być nie moż. = Sam zwrot. Kr. to wyraz. nowi = to jedn. przewod. i poczu. że świat illuzyju. (fenomenal.) Estety. który łączy w sob: Konieczno. i wolno. i mechanizm przyczyno. i celowo: moż. być postul: który w dziedzi. estety: okaz. się urzeczywistn: postrzeż. rozu. genial. filozo: do utwor. nowych syste: w któr. nagle estety: stała się jakob. ~~korona~~ ukoroniowe: metafizy. proble.

Zapew. pierwotnie: z nich, Fichtem, brakło zmysł. i rozumi. piękn. i sztuki, aby zdoł. przeprowadz. to zadan.: olbrzym. Umiej. jak zwrot. w Kr. = przewaz. ideał morala = to też piękn: które wedł. nauki Kr. ma pogodz. dwie sfery teorety. poznan. i prakty. działa. czyli dwie pierw. Krytyk = wzbudz. wiecznie. na to, iż jest w grun. upodob. w urzeczywistn. ideału moral.:

Croce 280

7.12.909.

Estety.

42

Zupeł. inacz. Fryd. Schelling. Korzyst. wprawdz. z Schill. i wielu współczes. pisarz: traktuj. kwest. estety: ale wszystkim zarzu. brak naukow. Z Schill. jest w zgodz. że nie wol. oddziel. (jak to K. robił, piękn. od sztu; z Göth: odrzuc: charakterysty: (Hirt) jakob. miała być przeprowadz. pewn. cech indywidual. — ani też nie zerwał. z Winckelm. na okresl. piękności jakob. piękność była jakaś oderwan. ideą — lecz jak Göthe. poczy. i Schill. twierd. że sztuk. jest charakteryst. piękno. to znacz. że nie o jednost. chodzi, lecz o igw. pojęcie jednost. — Uobrzecow. ideę twórcz. w jednostk. zamier. artys: jednostkę w świat dla sieb. istniej; w gatun; w pierwowzor. wykorzyst. któr. nie potrzeb. obawiać się oraz: granic dowoln.; jak Schill. tak i on jest przekon: że charakterysty. piękno. jest pełn. formą, która wcielon. formę wiecznej (tak one stają się doskon:)

Grove/282

Ale Ideal. Schell: potrzebo: formuł. nauko. Tę formuł. przeprowadz. w Syst. des transcendentalen Idealismus. z r. 1800 Poprzed. wyd. Ideen zu einer Philo. d. Natur 1798 — i/w. d. Weltseele 98 Entwurf eines Syst. d. Naturphilos. 99 = nie mów. już o rozpr. w Ztschr. für speculati. Physik =

Erdm. II 473/74

Otóż Sch. podejmu. myśl K. któr. dla Fich. nie była przystęp: że dzieło sztu. jest właśc. wyrówn. niepogodz. ~~kontradykt.~~ przeciwień = w niem

Erd. II.
480

jest piękn. urzeczywistn. a przez nie idea staje się materj. wolno. staje się przyro.
Na przyk. jak wzru może się zjednocz. z przyro. odpow. Schell:
że przez szt. Nie prakty. t.j. moral. intuicy. jest najwyż. doskonał:
teor estety. ale ta jest tyl. własnością wybranych dusz.

Intui: estety. jest to urzeczywist. intuicyi transcendent.
i jest narzędz. i dokum. filozo. Ona to zawsze na nowo zaświad.
czy. filo. nie potrafi = że bezwiedo: w dział. i produktow.
jest identy. z świadomo. Dla szt. pogląd, jaki sob. filozo.
robi o świe. jest piękno. i pozyrodzo.; tak dla jedn. jak i dla
drug. jest sztu. odblask. świata tego który w nim jest

A tak filozo. transcendent. zaczy. od teorety. filoz: przecho.
do prakty. a kończy na estety. intui.

Podobna Taka także treść wraca w jego Vorlesungen über die Methode
des akad. Studiums 803 - i w jego odczyt. o filozof: Sztuki
Vorlesungen üb. d. Philosophie d. Kunst - które miewał dwa razy
w Jenie 802/3 - 804 pot. w Würzburgu 804 5 a z których odpisy, ~~pota. z zat.~~ ~~Znane~~, wszystkim kolowa. Jego notatki i odpisy wieczy zakładu zostały ~~notat~~ inny(ch) (pnez)
wyłowio. zost. dopie. w jego pism. pośmiert.

Oprócz tego mowa jego: üb. das Verhältn. der bil. denden Künste zur Natur ~~mi~~ miana 12 paźd. 807 - Schell. wygłosił ją jako sekr. gener. akad. sztuk piękn.

Jest więc estety. dla Schell. pośred. narzęd. filozo. i zwornik. (Kamień spojnym) który zamyka cał. jej sklepien. Syst. des transz. Idealism. Werke Abschn. I. Bd. III Einl. §3 p. 349 Croce 283
Aże. wydost. się ze rzeczyw. świata na to są tyl. dwie drogi: poezja, któr. nas przenosi w świa. ideal. i filozo. która świa. rzeczywis. przed nasz. wzrok. uniestw. (verschwinden lässt) Syst. d. transcend. Idealism. - Werke Abschn. I Bd. III Einleit. §4 - p. 349 -

Właściw. istn. tyl. jedno dzieło sztu. absolutne, mogące istn. w rozmai. exempl. ale w gruncie jest tyl. jedn. chociaż. nie mieło jeszcze istn. w swojej formie rzeczywist. i pierwotn.

Prawdzi. sztu. nie jest wraż. chwili. lecz przedstaw. życia nieskoń. (ib. Theil VI §3 p. 627) ib. 283

Jest objektywowan. transcendental. intui. i jest właśc. organ. i dokum. filozo. Przyjdz. czas gdy filozo. powró. do poezji, od któr. się oddziel. a wted. na podsta. nowej filozo. powst. nowa mitolo. ibid. § 3 p. 627 - 629.

Przedmio. sztu. jak filo. jest absolut - tak Schell. w Philo. der Kunst - ale pierw. przedsta. go w swoi pierwowzo. (Urbild). drug. w swoim odbiciu (Gegenbild) antytypie - przeciwwzorze:

Filo. nie przedsta. rzeczy istniej. (die wirklichen Dinge) lecz ich pierwowzo: prototypy - Urbilder - ale sztu. tak samo.
Te same prototypy, z któr. rzeczy tego świa (jak dowod. filozo.) są tyl. niedosk. odbicia - te same prototy. w sztu: staj. się objektyw.

i w świe. odbijan. przedstawiają świat intellektual. Philo. der Kunst ibid. p. 368-369.

Croce 283 Muzy. nie jest niczem inn. jak prototypo. rytm przyro. i samego wszechświa. Któr. za pomo. tej sztu. przebij. przez świat odtworzo. (= odbity od pierwowzor. – abgebildete Welt)

Czemże b. były formy doskła. stwarza. przez plasty.? czemż inn. jeśli nie pierwowzo. natu. organi. przedstaw. obiekty? A Homera epopeja jest owa tosamość, która w absolu. tworzy podsta. historyi. (Philosophie der Kunst ib. p. 369)

Filo. jest tyl. bezpośred. przedstaw. bóstwa, bezwzględn. tosamości; sztu. jest tyl. przedsta. bezpośredn. obojętno: (der

ib. 284 Indifferenz) A że stop. doskonało. się rzeczywisto.. jakiejś rzeczy rośn. w stosun. zbliżan. się do idei bezwzględ., do pełni nieskończo. afirma. i im ~~więcej~~ przeto obejmu. w sob. inn. potęgi (Potenzen) zatem ~~przeto~~ samo przez się jasn. jest, że sztu. ma stosun. bezpośre. do filozo. - (zostaj. w stosun. bezpośr.) a różni się od niej tyl. przez oznaczen. osobno. - (der Besonderheit) lub antytypowości (Gegenbildlichkeit) bo w końcu jest ona uczysz. potęgą świa. idealn. (ib. Allg. Thl – Philo. der Kunst p. 387)

Trzem potęg. rzeczywist. świa. i idealn. odpowiad. w porząd. wznosz. się idee prawdy, dobr. i piękna +

+ Piękność nie jest ani jedyn. ogóln. pojęć: (d. einzige Universale = d. Wahrheit) ani jedy. rzeczywisto: (d. einzige Reale = d. That), lecz jest doskonał. wzajem - przenikan. się obu.

11. 1. 910.

Estety
Croce p. 284

„Piękno – tam znajdu. się, gdz. byt poszczegól. (d. Besondere) tak odpowia. wzajemn. poję. że to pojęcie jakość nieskończon. wstępu. w skończono. i bywa oglądan. in concreto. Przez to szczególno. (d. Reale), gdy zjaw. się pojęcie (d. Begriff), prawdzi. staj. się podobn. do pierwowzo. idei i prawdziw. równ. gdz. ogólno. (d. Allgemeine) i poszczególno. (d. Besondere) są w bezwzględ. tożsamości. To co umysłowe (d. Rationale), ile jest umysło. staj. się zaraz. czemś zjawiaj. (ein Erscheinendes), czemś zmysło. (ein Sinnliches)"

Philo. d. Kunst. Allg. Thl. § 182.

Jak nad trzema potęg. wznosi się Bóg, w któr. one ostateczn. złączon. (der ihr Vereinigungspunkt ist), tak nad trzema pierwowzor. (Urbildern) filozofia, która one sama byt. prawda nie zajmu. się ani sama moralno. ani sama piękno. lecz tem, co wszystkim trzem wspól. jest – Ona wszyst. trzy wyprow. z jedn. źródła pierwotn.

Ale jakż. to być może, że filoz. posiad. char. wiedzy i prawdy, jest – ona wybor. po za prawdą? To jest możeb. ponieważ wiedza (Wissensch.) i prawda są jej określen. formaln.

„Ona jest wiedzą (Wissensch.), ale tego rodz. że w niej prawda, dobroć i piękno – zatem wiedza, cnota i sztu. przenikaj. się wzajem –

Croce
284

o tyle też nie jest wiedzą bez ciemi współ. złożon. z nauk, z moraln. i sztu." (ibid.)

Tem ona się ~~nie~~ też różni od wszystk. inn. nauk: matema. moż. istn. bez moraln. i piękno; ale filozo. bez nich nie moż. istn. —

O wyobraź. i fantaz. artysty.
oraz o mitologii, niezbęd. jej źródł. ~~zob.~~ Croce p. 285

13.1.1910.

§10 Ponowan. Idealiz: metafizy. w pierwsz. połd XIX stul. – §10

Schelling przest. wzgląd pisać, tak samo Solger, który w wielu rzecz. z nim sympatyzo: a zwłaszcz. w dwóch twierdzen: 1° że fantazya jest różn. od wyobrażni władzy. psychi = pierwsza ma ją tylko wybrać = druga ma ją wrzucy =. Pierw. zaczyn. od idei i do niej jako do współ. jedno. sprowadz. szczegóły: które w idei drzem. i z niej się wydobyw: w sztuc: zaś fantaz: przetwor. ideę w rzeczywisto: – Poezja. wyobraź. która się rzeczy posługu. jest wyższ. budyk. myślen. posługu. się pierwszy. wyobraź: według praw myślen. i t. d. Ona ze sztu. niem. nie współ. stwór. tyle ile wszystk inn. władz. myślen. =

(1780 – 1819) um. prof. w Berlinie –
l. Solger odróż. trzy formy fanta: a) fanta. fantazyi – b) myślo: fantazyi – c) rozsąd. fantazyi = Verstand der Phantasie = odgryw. tę samą rolę, co we filozo: dialekty = z fantaz: rodzi się ironi. bez któr. nie ma szt. =

Solg: napis: dialog filozo: o pięknie = Erwin 1815 a w r. 19 (w roku kied. um.) miał myśl... o estety = któr. zost. wyd. po jego śmier. Vorlesungen über Aesth. = Leip. 29 – ed. Heyse =

Estety. 95

Broce / 286

Broce / 287

Croce /287 2º Drug. twierd. zasadn. - w któr. zgod. się obaj = że piękność

przeby. w dziedzin. idei, która dla wszystk. świado. (natu. ludz.)

jest nieprzystęp. =

Ina różna jest od idei prawdy

Croce 287

różni się od idei dobr. ibid.

Ale niebaw. Schell. i Solg. wst. pochłon. mocz. estety. Hegla.

która raz. z jego metafizy. i dialektyk. zalała niem. umiej.

ib. 288 Zapew. pochodz. prze. różni. międ. idealiz. dwóch poprzedn. a

heglow. jednak. powinszow. drob. różni; przewaz. niewat. znacz.

podobieńs

U Hegl. poję. sztu. nie ~~wzgl.~~ się ~~...~~ wśród rozgoń ducha ~~fenomenalni~~

~~...~~ teoretyczn. - ten traktow. jest w dziedzi. ducha bezwzgl. (absolut.)

razem z relig. i z filozo. - Philo. des Geistes § 557-563

Heg. za swoich poprzednik. uważ. Kanta, Schill. Schell. Solgera

a chociaż sztu. odmaw. zadan. ćeb. miał. przedstaw. poję. oderw.

jednak przyzna. jej poję. konkret.

Zob. co Heg. mówi o tem Vorles. üb. Aesth. I. 108

Estety. 46

Heg: o Pojęciu: „Prawd. że w nowsz. czas. z żadn. poję: nie obchodz. się gorz. jak z poję. sam. t. j. pojęcie brane w sob. i dla sieb. = der Begr. an u. für sich – bo przez poję. zwyk. rozu. się oderwan. określoność (eine abstrakte Bestimmtheit) i jednolitość (Einheitlichkeit) wyobraż. (der Vorstellg) lub rozsad. myślen. (des verständigen) myślen. z której ani całość (die Totalität) prawdy ani w sob. konkretne piękność nie może myśląco być uświadomion: (kann denkend zum Bewusstsein gebracht werden) Vorlesung. üb. Aesth. I. 108

Do tego. państ. pojęcia konkr. należ. sztu. Jest ona jedna z trzech form, w któr. osiąga się wolno. ducha, a nawet jest pierw. z tych trzech form, formą wiedzy pierw. i bezpośredn. zmysło. i objektywn.: druga – to religia, świadomość wyobraż. (das vorstellende Bewusstsein) z adoracyą (mit der Anbetung), której prosta właściwie zna; trzecia jest filozo: myśl wolna ducha bezwzględn." Ibid. I. 129–133 =

Czemu piękno. jako zmysło. zjawienie się idei (sinnl. Erschein. der Idee)?

Heg: odpow. że piękno. i prawda są i jedn. i tem sam. a także – za różn: „Albowiem prawdz. jest idea o ile jako idea wedł. tego czem jest w sob. (An Sich), i wedł. ogóln. zasady jest i jako taka pomyślan. bywa. Prawdziwą nie jest jej zmysło. i zewnę. exystencya, lecz w tej prawdziwa jest tyl. idea ogól. dla myślen. Ale idea ma także

zewnętrznie urzeczywist. się i wyjątk. pewn. istniej. ~~istn.~~ exysten.
jako przyrodz. i ducha objektywno.

Croce / 289

Prawda i Historia jako taka jest, także istn. a, o ile w tem swoj. zewn. istnien. bezpośred. porost. jedn. ze swoj. zewnętrz. rzeczywist. Wszędz. idea nie tyl. prawdz. lecz i piękn. także. Piękno przez to określa się jako ~~zmysłow.~~ prześwietlano zjawien. się idei" Ibid. I. 141 –

Treścią sztu. jest ideał, jej formą jest ukształtow. się (Gestaltg.) jej w świe. zmysł. i w imagin.; obie strony musza wzajem. przenik. się i twor. całość. Ale pierw. warunk. jest, żeb. treść, mająca zost. dzieł. sztu., ukazać się zdoln. transform.; inacz. nie udatob. się tłum. pociąg.; mielibyś. bow. form. poety. a treść prozaiczn. i nieść.

Ibid I. 89 –

Po przez form. zmysłow. masz przecież treść ideał; forma przez to staj. się uduchowion.

Ibid. I. 50–57.

Fantaz. artysty. nie jest to samo co wyobra- (Einbildg). Ta zachowu- Estety.
się tyl. biern- i odbieraj. (receptiw); owa zaś nie zatrzymu. się Croce I. 289/290
przy form. zmysło- rzeczywisto. lecz przedzie- się aż do prawdy
wewnętrz. i do rozumno. tego, co rzeczywist.

" Ta rozumno- (Vernünftigkeit) swego- określo. przedmio. który Id. 290
on wybr- musi nie tyl. być obecną w świado. artysty i nim po-
ruszać. lecz musiał to, co w nim jest istotn- i prawdzi- przemyśl.
według wsz. obszerno. jego i wsz. głębiny. Bo bez przemyśle-
ń. nie przychod. rob. do świado. tego, co w nim jest. Toteż
przy każd. wielk. dziel. sztu. czuje się, że treść wewnętrz.
kiedyś rozt. głębo. i dług. rozważ. i przemyśl. Z lekkomyśln.
fantaz. nie rodzi się żadn. dzieł. dojrzałe.

Ibid. I. 354-355.

Niestosow- sądz. że poet. i artys. ogól. mogą tyl. mieć Id. 290
wyobraż. (Anschauungen); przeciwn. poet. prawdz. musi I.
i przed i podcz. wykon. swego utwo. myśl. i zastana. się.

Philosophie des Geistes § 450

Oryginal. myśl poety: nie przyb. formy abstrakc.

Croce 290/91

Czy Idealizm Hegla jest dalsz. ciąg. Baumgartenizmu?
Od tej chwili spierano się dużo a bez dojścia do jakiej-
kolwiek zgody. Nie ulega wątpliwo. że rozwój wszel. esteto.
od Schill. do Hegl: funkcye artysty. ducha ludzk: zjedn.
stwo: ściśl. odróżn. od rozu: i uwol. ją od jego hegemo.
a z drug. stro. uwzg. [illegible] Heg: że jego estety: nietyl.
jest uwyższ. i udoskonal: Szellingo. ale wyzwol. się
od dem: Baumgarteno:

Nie wyklu. to jedn: pewn. ujemn. rezult. który
wyd. się zgodz. z konklu: Baumg.

ib. 292

Gdy u Schell. sztu. jest jakob. ostat. i najwyż. urzeczywist.
ducha ludz. które jedno. ją ściśl. z ~~pr~~ prawdą i moralno: czyli
z prawd. a dobr. u Hegl. rzecz przedsta. się zgo. inacz:
Poniew. sztu. u nieg. należ. do dziedzi. Absoluta – czy. ducha
bezwzględ. i to raz. z relig. i filozo: zaczy. się trud. nie lada
Bo albo każda z tych funk: ma specyal. zadan. pozn. absolu.
a wted. każd. z nich ma swoj. koniecz. w rozwoj. ducha wszechś.
miejsc. i ściśl. określo. stanow. do in. dwóch funkcyi. Albo
też filozo: jest funk: głów. i wszyst: a dwie inn. t. j.
sztu. i relig. mają tyl. rolę chwilo. i doczesną – pośredn. [illegible]

Ostr. Heg. jak dobr. zaważ. Croce (292) jest w grun. anty-
relig. i antyartystyczn. pomi. swoj. zamiłow. w rzecz. piękn. Ale
filat. taki. być wcześ. artys. a jedn. sztu. szła potęp. —
Dla niego. Sztu. już obumar. i należ. już do przeszło.
„Sięc. wyznacz. sztu. owo miejs. wyso. to jedn. należ. przypom.
że sztu. ani wedł. treści ani wedł. formy nie jest owym najwyż.
i bezwzględ. sposob. aby Duchowi uświado. jego inter. prawdy.
Bo właśn. dla formy swoj. sztu. ograni. się do pewn. treści.
Tyl. pewn. koło i pew. stop. prawdy zdolnym być przedstaw.
w żywiole dzieła sztu. Musi być w jej przeznacze. aby mogła
wyjść do świata zmysłó. i w nim dojść do równowa. ze sobą
ażeb. móc być prawdz. treścią dla sztu. jak to n. p. dzieje się
przy bog. greck.
Ale za to jest głęb. u. pojmow. prawdy, w którem one
już nie jest tak pokrew. i zaprzyjaź. ze zmysłowo. aby przez
ten materyał mógł być pojęty i wyraż. w spos. właśc. i odpow.
Tego rodz. n. p. jest chrześcij. pojmow. prawdy a przedewszyst.
duch naszego świa. dzisiejsz. a mówiąc ściślej: naszej religii
i naszeg. wykształce. umysłow. wydaj. się wznosz. się po nad ów
stopień kultu. na którym sztu. stanowi najwyż. sposób uświadom. się absolutu.

Estetyka

Croce
292

ib. 293

48

Croce /293

„Właściwy sposób produkcyi artysty · i jej dzieł już nie wypeł. naszej potrzeby najwyż... myśl i reflexya prześcign. sztukę piękną." ... Na to przytacza bywaj. rozmai. powo: ale prawdzi. wedł. Heg. przeby: w niższ. stopn. sztuki, gdy ją porówn. do inst. myślen: „Sztu. jest i pozost. dla nas (co do najwyż. jej przeznaczenia) przeszło." (t. zn.: że przest. na dobr. istn.)

293

Vorlesung. üb. Aesth. I. 13-16 =

Croce powia. że Est. Heg. jest mowa pogrzebo – rozwój sztu. wedł. niej. jest rozwój. jej zachod, aż w koń. filozo. zstąpi. ją do grob. i pisze epitaf.

Zbytn. wyręczn. szt. zamiast. romanty. i metaforę. Idealist. do uznan. swej. błędu i do oświad., że w tak wysok. sfer. nadzien. one nie mu[?] nie do zupełnie.

Zob. Croce p. 295-296

A nawet ci, którz. nieuświad. idealist. zwła. Schellin. i Heg. – jak to zrobi Schopenh.: nie umieją jedn. nic lepsz. nam powiedz.: jak że idee są treści: ostat. sztuki piękn. a mu[?]. stoi tak wysok., że nasz. nie wypełnia idei żąda[?] łacz[?] sama sztuka – ale nie umieją nam powied. jak te idee przebyw:

On także obniż. sztukę ostatecz. jak to zrobi Plat. i t. p.

14.1.909.

§ 11. Realizm w Estety.

Zacz. się od Herbarta, który energią zwal. wszelki idealiz. swoich poprzedni. (1776 – 1841) wychodz. od Kanta, ale zostobli. mow. iż jest się następ. Kanta i to z r. 1828 = który odrzu. Kt idealiz. czasu i przestrze: oraz Kategor. wszęd: i jego Krytyk: d. Urtheilskr. = Teże. zaczyn. rozwój swój filozo. od Kt do następ. odrzucił wszyst. co by wiodło zwrócić go do panteiz. lub idealiz. jakiejś szkoł. Następn. posz. o jego filozo: daj. księgi. 1818 = Lehrb. zur Einleitung in d. Philos. – Z r. 1813 = Stanowi tom I jego dzieł, który w 12 tom. wyd. jego uczeń Hartenstein (Leipz. Voss 50–52)

Za życia mało znan: dochodz. jest Sch. po śmierc. do wielk. sławy i liczna pod jego narośk. czasu. szkoła, zwłaszcz. w Austr. opanow. Erdmann II. 631 katedr. uniw. Erdm: powia: o niej, że przez wiele wolnomularstw: tajemnica się wśr. ścisłą. jej słowo-wiadze, o któr. mówicie w Austr. niejedni opowiadać coś umieli (II. 631). Drobisch był prof. w Lipsk. i wyd. Logi. – nst. Psycholo. empiry = był on jedn. z energiczn. uczniów Herb. i że jego ziarno pracow: kształcon. wpływ Exnerc = zaludni. uniwersy: austry: herbarcyanizmami = z nowszymi. Zimmerman Lotz i Volkmann i t. d. – Walka przeciw Heglizmowi mowi była jedn. z ich wielk. zadan – w Gettyngi. Tschr. für exacte Philos: Stąd wnosi. wiem. że oni zwal. metafi. a korzystali metod. ścisłe.

Grove / 297

Stanowis. Herb. w Este: jest na pierwsz. sposób: zupeł. empiry.
dalek. od wszelk: konstrukcyj z metafizy. lub tak. zw. ideami. On chce
filozo. uprawi. ścisłą, realistyczną: – eine exacte Philo:

Estety. powin: unik. wszelk. hipot. metafi. zwłaszcza co do wszech-
świat. Ani nie powin. trzym. się psycho: bo ta mówi nam powiedz do
sprawdzen. lub badan. wzrusz. naszej duszy, wywoływ. przez jakie
dzieło szt. Ale gdyby. nam. skonstato: że psychiczn: doznaj: wzrusz.
patety. lub komiczn.; wzrusz. wesoł. lub smutku. to byśmy tylko mieli
do czyn. z naszym: stan. duszy – moglibyś. powied. że pewn. dzieło sztuki
wywołu. w nas takie lub in. wraż. ale wcale nie dowiedz. się,
przez co sztu. jest właściw. sztu., lub na czem polega zasadn.
każd. estety. lub naresz. czem jest piękno?

Herbart widzi tyl. jedn. drog. prowadz. do celu: badan.
poszczegól. zjawisk piękn. i zbier. z nich powszech. wniosków.
Z tej meto: takż. wyni. odrzuc. się wedł. Herb. estety. niem. postęp.
droga fałszy: nie doszł. do żad. rezult. pewny. dodatn.
Taki jest, na pozór przynaj. postępo. Herb.; zdaw. by się że jego
meto. dozwoli. musi do pozytyw. wyni.

Estetyka

Czemże piękno - tedy dla Herb.? Są to relacye. Istn. między stosun. tonów, kolorów, linii, myśli, obj. woli (wszyst. psychi. funk.) Tyl. doświad. moż. nauczyć nas, któr. z tych stosun. są piękn. Jest: wiedza estety. - Herb. żad. estety. nie napis. ale rozwi. swoje pogl.: na ten tem. w swej książ. z r. 13: Einleitg. in die Philo.: - Hartenst. Werke Bd. I, 49 = Jest. więc estety. wied. wylicz. wszyst. propor. pierwot. (Grundverhältn.) i wszyst. „pojęcia wzorowe, typowe" (Musterbegr.) od któr. w poszczegól. raz. wyprowadz. moż. piękności - do spełnienia ~~szczeg.~~ swoj. zadan.

Broce 298

Po tem, co się rzekło o zamiłow. w doświadcz. i w empiryi, zdaw. się że H wszyst. te stosun.: ~~od~~najdzi. w dziedz.: nauk przyrod.: że one są wszyst. fizycz. natu. Jednakż. wylicz. się. Ktoś to przyp.: Tekst estetyczn. ~~któr.~~ ~~będ.~~ mówi H nie moż. być badan. w ~~ge~~ pracow. fizyko-psychicz. ~~In~~strum. laborato.: psychicz. rzeczywist. się bez mocy, bez sposob.: trafić do nich.

ib. 298

Bo H. nie wylicz. tyl. stosun.: zjawis. optycz. - akusty. i t. d. lecz mówi także o myślach i objaw. woli, przechodz. nawet do dziedz. etycz. być laborato. potrafi zbad. tak. zjawis.

Spotyk. się z tak. oświadcz. H.: „Właściw. rzęd. prawdzi. piękno. nie jest zupełn. chociaż przy jej pojmow. różn. wraże. zmysł. w wielu raz. wszystk. poprzedz. lub następ."

Einleitg I. 49 –

Piękno powinn. być ściś. odróżn. od uczucia rozkoszy (Lustempfindg) i która nie potrzeb. żadn. wyobrażen. (Vorstellg) podcz. gdy piękność mieści się na wyobrażeniach stosunków, po któr. wnior. świadomo. zaraz następ. sąd czyli dodat. (Zusatz), wyrażający bezwarunko. upodoban. lub zgadzan. się wyrażam: rzecz się podoba. –

A gdy rozkosz lub nieprzyjemno. (Lust – Unlust) z postęp. kultu. staj. się coraz bardz. czemś mniej ważn. i wielka przeciw. – podno. się piękno coraz wyż. jako coś trwał. któr. posiad. niewątpli. warto.

Einleitg. I. 125 – 128.

Sąd smaku (Geschmacksurth.) jest powszech. wierzyst. niezmienn. i stworzo. przedstaw. (Vorstellg) tego sam. stosunku prowadz. w swoj. następst; jak. przyczy. swoj. skut. – ten sam sąd.

Groce 298

Allg. prakt. Philo: VIII 127

Dla Her. estety - jest ogół - nau. któr. częś. jedn. stano. etykę - Estety.
a z reszty piękności wydziel. się moralno. jako to, co nietyl. posiadamy brawe. 299
jako rzecz wartości. lecz która sama stano. o warto. nieograni.
sposób, a z moralno. wszystk. praw. — Allg. prakt. Philo VIII p. 27
Pięć etycz. idei, przewodnicz. życiu moralne. są to następuj:
a) wolno. wewnętrz. (innere Freiheit) c) życzliwo. (Wohlwollen) e) prawo (Recht)
b) doskonało. (Vollkommenheit) d) słuszno. (B. [illegible])
Jest to pięć idei, właściwie estety. które stosow. się do
stosunk. woli (Willensverhältn.) Oczywiści. wszystko to ma
dużo metafizy. pow: chociaż Herb. ciąg. zarzuca, że tyl. dosięgł
zbiór. mater. naukow
Ale Herb. nietyl. piękn. lecz i sztu. zajmu. się ib. 299
Sztu. dla niej ciemna strona. bo składa się podob. z dwóch elem.
a) elem. jakiś logicz. czy przydob. = będz. to treść (Inhalt)
b) to wyższo estetyczn. polegaj. na stosow. pojęć zasadni.
estetycz. - a to będz. forma
Jeżeli więc w dział. sztu. odkryw. stron. lub poważnej lub zabawn.
lub wzniosłej. lub wspaniał. lub śmieszn., są to wedł. Herb.

Odat: do piękno. aby ją zrob. wśr. interesuj. i pociągająca —
Piękno więc. ubier. się w róż. kolo. aby stać się nadobn.
wspani. tragicz. komicz. i t. d. a mów. niem rost.
bo spokoj. sąd estety. znosi towarzys. róż wzru.
jemu przeciwn. Eintesty. 162.

Ale wzory te nie mają nic wspólu. z piękno.
Aby malcić objekty. piękno lub objekty. brzydk.
trzeb. oddaj. wszyst. oszczęd. odnosz. się do treści
Aby pozn. w poez. to co objekty. piękn. jest lub brzydk.
należ. b. wykaz. różn. tak. lub podob. myśli; należało
mówić wogól. o myśl.

Croce / 300

Ab. pozn. objekty. piękn. lub brzydk. w plasty. należało
wykaz. różn. międ. taki. lub inn. rysami (Unrisse)
Tak samo w muzy: należ. b. mów. o ton. wspan.
mityk. i t. p. ale nic tak: nie napotyk. ani w poez. ani
plasty. ani muzy. ale sztu te sprzyjać. wyobraź jakob.
istn. jakieś objekty. piękno, którem myśli, rysy, tony
przypadko. były porzyczone. i do któr. możnab. się zbliż.
odbierać: wraż. poety. plasty. muzykal. i t. d.

18.1.910

Estety, Croce /300

B-52

Wted. więc. porwał. nawał. rzecz. znik. a tłum. się tyl. powodzi. wzruszeń uczuć jakoby – – Einleit. 129–130

Ale ostrze. Herb. że Młodz. sąd znawc. estetyd. ~~sąd~~ sąd estetycz. który bierze tyl. pod rozwag. formę t.j. miłe objekty stosunki formal. W tem zapomn. o treści, a przypatrując się samej formie mieści się prawdz. Katharsis, opatrzenie przez dzieło sztuki. Treść jest przemijaj.; jest względna, podleg. przepisom moralno; porówn. sądzi osob. według jej punktu widzenia. Ale forma jest święta, bezwzględ. i wolna –

Einleitg. s. 163.

Sztu. konkret. może być złożo. z dwóch lub więc. warto: ale proces estety. odnosi się tyl. do formy.

Croce /300

Wielk. podobień. międ. estety. Herb. i Kan jest widocz. Jak u K. inna jest piękno. wolna, inna przyczepio. – freie u. anhängende Schönht. – tak H odróżn. formę i to co form. dodan. ~~...~~a jako podnieta zmysło. Także mówi H. o czyst. piękno. będącej przedmiot. konieczn. i ogól. sądów. Nareszcie zestaw. piękno. z moralno; estety. z etyką. Właściw. rozszerz. H. jednostronn. pojęc. K. a odrzu. wszyst. co Schill. i romant. estety.

~~Zw~~ Zwiazcz. Schellinga doda: ~~d~~ pobież. tarno vzwno. myśli ~~Ka~~ w Kryt. der Urtheilskraft.

Zwiazcz. zaś wyjaśn. H. = wymien. Rob. Zimmermanna, który napis: w r. 58: Gesch. der Aesth. als philo. Wissensch. Wien 58 a późn.: Allg. Aesthetik als Formwissensch. Wien 65 Przeciw niej wyst. Theo. Vischer w swoich Kritische Gänge. A takż ów mniem. Realizm H. zamien. się u jego uczniów w formaliz. skrajny.

Allg. Aesth. = jest to ogól. nauka, obejmuj. Ety. i Estety. a traktuj: o możno. podoba: lub nagan: zjawisk psychicz: Stycz. n. p. miary i miary psychi. wraż. że jest

Croce 3~~48~~ 58 / 359 Tadna - podob. to stoi, że stosun. poszczegól. tonów do sieb. jest ~~[illegible]~~ dla nas przyjem. Chodzi więc o wyznacz. tych form ogól. które są przyjem: i wtedy moż. porów. różnic. estety. wedł. ilo. lub wedł jakości. =

Otóż co już znacz. podnosił H, że w estety. wszystko zależy od formy, z zasad. wyprowadz. jego wyjaśn. i dla tego Zimmer. tyt. książ: nazw: Aesth. als Formwissensch.

A później wszcz. się, że dzisiej. estety. przedewszyst. zwycz. piękno. kładzie w treści - zaczy. się kolosal. spór między zwolenni: treści w ~~[illegible]~~ utworach piękn: a zwolenni. ~~[illegible]~~ formy.

20.1.910

§ 12. Treść i forma w estetyce. Odtąd walka między szkołą Hegla i Herbarta ustaliła się niebawem pod nazwą: estetyki treści i estetyki formy. Nazwa ta podobnie przeniesiona do dziejów estetyki i służy dziś jako do oznaczenia najrozmaitszych szkół, mniej lub więcej podobnych, które mają to wspólnego, że albo treść estetyczną uważają za główną podstawę i rację piękna, albo też formę. Pozostawiając na boku rozstrzygnięcie, jakiej mniej lub więcej stawiane grupy myśli, którzy nie mieli swoich poprzedników: naukowo nad wyrazem... Do jakiego zaś stopnia dzisiejszy użytek jest ta nomenklatura, widać choćby stąd, że Hartmann w pierwszym tomie swojej estetyki, który daje pogląd historyczny na estetykę niemiecką od Kanta (tom III Ausgewählte Werke) - jest tak podzielony:

I. rozdz. Kant i założenie estetyki naukowej

II. " estetyka treści = d. inhaltliche Aesthetik.

A 1) der aesthetische Idealismus 2) Die Gefühlsaesth.

A d. abstrakte Idealismus

a) Schell.
b) Schopenh.
c) Solger
d) Krause
e) Weisse - Lotze

B d. konkrete Idealismus

a) Hegel
b) Trahndorff
c) Schleiermach.
d) Deutinger
e) Oersted
f) Vischer
g) Zeising
h) Carrière
Schasler

Kirchm.
Wiener
Horwicz

Este.

53

3 rozd. der aesth. Formalismus

1) d. abstrac. Formalism. = Herb. Zimmerm.

2) d. konkre. Formalism.

Köstlin - Siebeck.

4 rozd. D. aesth. Eklekticis. - Fechner

Gdyby. zaś mieli oznacz. jemu zacz. tych dwóch słow. było
Groc. /309 to kłopot wielce. Jed. nazy. form. co drugi nazy. treścią
Zdan. n. p. Schill. że w tem jest tajemni. sztu. żeby zniszcz
treść przez form. = podob. zis Herbartyzer. a jedn. Sch. U.
co inn. rozum. przez form: - bo jakkol. H nam powie, że sztu.
ib. 299 jest sumą, złożo. z treści i for. to jedn. owa treść nie skra.
się z estety. żywioł. lecz psycholo. lub logicz. i. t. d.

U Schill. for. jest to energ. artys: która przeobr. treść - u Her
jest to szata na treść nakład.

Heg. mow. to nazy. forma, co Schill. nazy. treścią (Stoff)
Gro. 302 lub materya t. j. materyał zmysło. któr. ma być przenikn. prze
energ. ducha.

Treścią u Heg. jest idea czyli praw. metafizy. jako elem.
twórczy piękna. U Herb. jest treścią elem. namiętn. lub
zmysło. któr. stoi po za piękn.

21. I. 910

Este.
Croce / 302

X
54

Włosi mowu dzisiaj przez formę w estety. rozum.: zgnao. nadaj. wyraz. czyli siłę wyobraźni. (fantazyi), która ukła. wrażeń w cało. czyto w artyście oraz spełniało. Nie rozum. zat. przez for.: ani zratyn które się uczon.: na piękno nieokreśl.: jeszcze materyi.: ani idei metafizy.: ani materyału zmysło.:

Forma zat. w Włoch. głów. mieści się w wyobra. – w głow. Vorgeis. – Włosi się która – za mało tak samo, jak w Niem. realiści i formaliści.

Aby trochę rozświetl. trudno: w określ. tych słów, tak często używ. w estety. – w literatu. – w dyskus.: naukow. – bierz. grupę Laokoonta, o któr. już tylokrotny wspominał: w naszych wykła.: i zapytaj. co w niej jest for. a co treść:

Schell. nam powie, że form.: tak zwł. treść t. j. marm.: w grup. jest więcej. sama formuje. Bo forma były. [illegible] się absolut. piękno: Schell. także by powied. coś podob.

Heg. jedn. nam powie, że forma Laokoonte to marmur czyli materyał zmysło.: a treścią jest idea czyli pierwi. metafizy. która przeniknęła – prześwieca przez ten marmur.

Tozeb. więc wiec się do terminu: greckiego = słowa: pewn. pojęć, któr. metafizy. potrzebuje. – się przez tych lat. data. od

Plato. i Aryst.: Ale w naszem: naukowo- codzienn. one były jasno. dawniejsze:

Dlaczego ludz. odróżniają wogół. formy (kształt, od treści — dla prost. przyczyny: bo może być kształt ten sam nadany różnym gatunk. materyi.

Tygiel. może być złot. srebr. i t.d.

posąg " " z drewna, gipsu, kamienia i t.d.

Otóż to, z czego przedmiot jest zrobio.: nazyw. materyą a to co on przedstaw. będz. jego kształt =

Może: z tego samego materyału gliniane zrob. cud.: talerz. kubki wazony i garnuszki = czem one będą się różni? oczywiś. kształt — εἶδος = formą.

ale może te same rzeczy. Tygl. zrobić ze złot — srebr.: cyny, aluminium i t.d. czem się będą wtedy różni.? z oczywiście = formą — bo forma i kształt w tem wypad. codzienn. znaczen.: znaczą ~~to samo~~ =

W jakim znacz.: forma jest wszystko?
" " " materyał " " "

21.I.910

Estet: 8 55

Ażeby należ. zrozum. spór. międz. zwolennik. treści estety. a formy,
dobrze przypomn: że Aryst. mówiąc o sztuce, rozum. zawsz. ogółu zdoln.
zrobienia czeg: w sposób rozum: Ale sztuk. jest niczego dla nas to-
obcno [?]: tak zw. sztu. piękn: Aryst. tego ~~zw~~ sposob. mówien. nie ma-
on dzieł. sztu: wedł. celu, któremu służ: na potrzeb: i na przyjem-
Met: I = τῶν μὲν πρὸς τἀναγκαῖα, τῶν δὲ πρὸς διαγωγήν
dodaj. także πρὸς ἡδονήν

Zasad. sztu. jest naśladowan: μίμησις
Człow. ma wrodzo. popęd do naśladow., odtwarzan. i powtarz.
wszystk: co wid. i słyszy do koła sieb. Wszyst. sztuki są wogól.
naśladow. μιμήσεις. Także wedł. Aryst. powst. każd. sztu.
~~a~~ różn. się międ. sobą:

a) środk. naśladow.
b) przedmio. który naślad.
c) sposob. naślad:

Co do a) będą środki tak. n.p. kolor, kształt, głos — (χρώματα σχήματα φωνή)
b) będ. przedmio. naślad: takie n.p. zwierz. rośli. postaci ludz.
c) sposób naśladow: n.p. w ~~poez~~ poezj: opowiadan: lub
każ: ~~im.~~ osób. ~~o~~ który. się opowia. ~~tutaj~~: jak: to
wszyst. przedstaw.

Schasler Aesthetik II 57 (przyp. str. 258) 49

Od tych uwag Aryst. nie byli nigd. powzn. zapom. nowsi Estety. ale nazyg: podnosza tyl. pew. jego stab. strony a źle pojętes. dobr. Jeże. Aryst. odróż:

a) przedmiot. które maj. być naśladow. lub przedstaw.

b) środki, którymi się to osięga = w poezyi n.p. słowo, moduła: rytm - muzyka przez moduła. i ryt. malarst. działa przez środ kolorów (χρῶμα, plasty. przez kąt. ciałes. = σχῆμα -

c) materyał, z któr. się robi: =

Otóż dawniejsi i nowsi estety mieszaj. te pojęc. międ. sob: np. Lessing: że malarst. zajmuj. się przedstaw. ciał (wedł. niej. taki rzeczy: co stoją wnięc. z Laokoonte -

Fryd. Schlegel: plasty. jest to sztuka ciała - a przeciw. malarst. ... sztuka ducha

wynik. by z tych słów, że plasty: objekt. jest ciało

Schopenh.: uważ. że objekt plasty: a także malarst. histor. przedst. posta. ludzk:

Aryst. jednak powiedz: że rzeczą malar. i poezya naślad. wzięli maj. za przedmiot naślad: uczucia i czyny ludzkie = rzeczy. objekt idealny =

Estet. 56

Z tych wyjaśn. do syta wyni. że gwałto. spory o treść i formę estety. nie dadzą się ani złagodz. ani pogodz. jak mnieman. więks. dopóki nie nastąpi gruntow. rewizja obu pojęć, jaśniej. niby hasła, na chorągw. dwu przeciwn. zastęp.

Wprawdzie usiłuj. Wundt (Syst. d. Philo. II. 262 sq. wyd. 3e.) pogodz. te sprzeczne mniem. przez uwag: że idea, która nam przekazu. jedność przedmio. estety. nie przeby. za przedmio. lecz pierwot. w nim siedzi. Żeby jednak rozt. żywą rzeczywisto. potrzebu. ona narodz. się na nowo w duchu tworzącego artys. i estetycz. widza W tem znaczen. mogą realiz. i idealiz. estety. dopoło. dzielić się swoj. pretensjami. Zarazem ~~kaed.~~ ma rację, jeśli wyklu. z przedstaw. estetycz. wszyst. co nie należ. do życia rzeczywist., ten, jeśli w potęgow. wrażeń za pomo. idei wpotrzeg. (pomaga.) moment prawdzi. twórcz. sztu. Przeciwieńs. jednak ich stanowisk znikną wobec prawdy, którą obie strony uznać powinny, że duchowe odrodzen. idei w estetycz. intuicji, tyl. dla tego jest możeb. ponieważ ona, choć niepostrzeg. przez zwykł. niezastanawiającego się prostaczk. oglądacz. sama już w przedmio. jest zawarta:

Nie trud. wykaz. że słowa te nie mają właściw. żadn. sensu. Możeby dla tego, że przebywa: idei w jakimś objek. artysty. datuj. dopiero od chwili, kiedy powst. w głow. artys. i kied. zost. wciel. w kam. i t.d.

Jed. z nowszych estety: Meumann (prof. w Monasterze), w swej
p. 126 Einführg in d. Aesthetik der Gegenwart – Leipz. 908 Quelle
et Meyer – także powątpie. o możno. pogodz. dwóch tych szkół
przeciwn. (t. j. idealist. i realist.). Bo jeżeli pierw. uważ.
treść dzieł sztu. za właści. przedm. upodob. estetycz. a
drudzy za takie mają formal. składni. jak kolory, tony,
takty w przestrze. lub składni. językow. miary wiersz.,
rymy, expozy. drama. rozwój charakte. i t. p.

to wielow. pojedyncz. wiarow. Fechnera, Külpe'go
i t. d. należ. znowu uważ. że wrażo.. Fechnera zdawało
się, że możn. wprzeczno: rozwiąz. przez psycholo. sformuło.
kwest. jakob. wewn.: upodob. estety. alb. się głów. wydziało
w tem, co dane jest objektyw. w estety. wrażen. lub też w
pojęciach, zaś pomo. któr. tłumaczymy to, co objektyw. dane
p. 14 – jest. (Fechn.: czynnik bezpośredni i asocyacyjny) A Külpe
jest przekon.: że Fechn. przez swój czynnik bezpośred. i asocy.
wszystko pogodz. Robi jedn. słusznie zarzut Meumann, że
przeciwień. międ. treścią estety. a formą była zawsz. objektyw.
bo chodzi o to, co to właściw. jest dzieło sztu. a nie chodzi wcale
o probl. psycholo. jak powstaje wrażen. warun. estety. upodob.
+

+ Tot. owa różni. międ. forma a treścią nie jest równoległa do różni. subjekty. bezpośredn. i asocyacyjn. czynniku w upodob. estety. zob. ibid. p. 126 –

21.1.910

57

Estety.

§ 13. Ewolucyonizm i Pozytywizm. Poniew. wspomn. dot. poglądy, któr. wzaw. w Niemcz. ugrupow. się w dwa potęż. obozy, idealist. i realist. ani też rozw. pośredn. ..., nie zdoł. mimo niepospolit. zdolno. i nau. swoich przywódz. doprowad. do osiągn. jakieg. mośn. syste. ... inną drog. wytknąć głów. zagad. Estety. Ta droga, przez niektórych próbowa..., ... lub socyolog. w ogól. uprzedz. lub etnolog. lub predhist. archeolo. i podob. gałęz. zwaszcza od czasu do czasu występ. się z probl. sztuki, w sposób bardzo błyskotliw. i wiel. obiecuj. była prowadz. przez Taine'a jako droga najwłaściw. wiod. do rozwiąz. tych zagad. trudn.

Pisało o nim wiele za granicą i u nas: przypomi. artykuły Chmielowskiego, Askenaz. i innych, i zwłasz. niedaw. ... jeden rozdział Mich. Sobeski = w dziełku Przedziwo Arachny, Warsza. Krak. 909 - Gebeth. - pod tyt.: Marudera Filozofii = str. 59 nast.

Zob. także Paris: 909. Hippolyte Taine - Essai d'une Biographie intellectuelle = par A. Laborde - Milaa = (Perrin)

Ounas du ob... jako teoretyk. Szt.

Taine był profes: estety. w Szkol. piękn. sztuk piękn. od r. 64 = przez 20 lat – Przygoto. się do tej pracy przez podróże i stud. specjal. = a owocem jego wykład: były takie zwane Filozo: Sztu: tłum. także na język polski a które powst: z pięciu książek. ogłoszon. w Bibliot. de Philo: contemporaine

a) Philoso. de l'art 65.

b) " de " en Italie 66

c) De l'idéal dans l'Art 67 –

d) " " " ~~en Grèce~~ des Pays Bas 68

e) " " " ~~en~~ Grèce 69 –

Wiadomo, że stale był profes. tego sam. przedmio. – jednak zajmuje się przez filozo: w r. 70 przez 2 tomo. dzieło: De l'intelligence

Potem zwrócił się do history. stud. – history

Les origines de la France contemporaine

Estet. X 58.

Zabier. się do proble: estety. chcąc wykaz. przedewszyst. że to, co tworzy artyst. zależ. jest, jak wszyst. czyny ludzk. od pewn. stał. warunk. i od stał. praw. Zadan. kolosal. do które. nie się poważ. Jest to sport pozytywis: który chce wszyst. wytłu. z fakt: ~~dzisiaj~~ - Koniecz: Rozum. dlacz. - o co jemu chodziło - dot. nie umiano jasno określ. ani co to jest sztu. - ani jak. powst: ani jak. jej znaczen. wytłum: Nic łatwiej: powie nam Taine. Zam. zaczy. od ogólnej oderwanej. pojęć, od idei piękn: zapyt. się - a to pyt. daleko prost. i łatwiej. do rozwiąz: dla czeg. rzeźb. rozkwitła w Grec: w V wie. przed narodz. Chr?; dla czeg. malarst. doszło do szczy. swego we Włosz. w w. XV a muzy. w Niemcz. i Austr: w w. XVIII - Przypuśćmy dalej, że według tej meto: rozwiąż. wszystk. zagad. dla czego w in. wiek. i kraj: wspomnia. sztu. i wiele inn: powst. i rozwij. się a wtedy przez syntez. wszystk. tych bad. i wynik. określ. natu. i warun. istnien. każd. sztu. Czyż wtedy nie będz. mieli komplet. wytłum. sztuk. piękn. i sztu. w ogól. i wszyst. ich sekre: czyż to nie będ. filozo. Sztuk piękn.

lub Estety?

Jco to będz. za Estety! Będz. owszkroś nauko. a nie będz. twa
żadn. dogmaty. Estety. te nie będz. nakład. przepis. czyli
norm - lecz tyl: odkryw. prawa

Piękn. będz. relacyą międ. zmienn. ~~ilościa~~ ilością; będz.
takob. funk. matematy jak prawa ~~świata~~ tworzen matematy. A tak. sprawdz. się na meloszt. rzeźb: architektu. muzy: to, co wedł. niego sprawdz. nie litera. angiels.

Dochod. do przekon: że jeś. dzieło artu nie być oznam. należ. je zestaw. z produkt. artys. a tego artys. znow umieść. au milieu (v otoczeniu - środowisko) swoich współczesn. którzy mogli pracow. wedł. tego sam. co on ideału. Trzeb. zob. jasno wyjaśn: stan umysł. i obyczaj owego czasu, w któr. żyli. Tam musi poszuk. ostatn. wytłum. że przyczy pierwot. która stano. o rzeczy.

Spostrzeżen. podsuw. myśl, że dzieło artu jest określo. przez sumę pewną usposobie. ogól. umysł. i obecnej obyczaj.

Laborde Milaà
r. 109 -

Ale ta teoryą: co ona warta?

25.1.910

Zob. la philosophie de H. Taine par Giacomo Barzelotti traduit par Dietrich – Paris 900 Alcan –

Tein-dode: do wymien. Philosophie de l'art, która jak wspom. powst. z pięciu prac. – odd. jeszcze 2 tomy. Voyage en Italie – wyd. w r. 66 – podróż odbyw. w 64 r. – Kryt. przed objęc: profesu. a w opracow. zestaw. po utworze. i wyd. Hist. de la littér. anglaise.

Pyta się ted. T. co to jest sztu? Odpow. że to dokład. i czyst. naśladow. wszystko. zjawisk; otacz. pod. otacz. naślad. materyal. i dokład. drobiazg. (od naśladow. rzeczyw. i zewnęt.: tadz., że zdan. nie chce cały. jest. wszyst. naślad. ber tyl. to, co w niem nas interesuj = wewnętrz. jego logik. i jego charak. istot. i wybit. cechy

W rzeczywisto: ten char. jest pomiesz. z podrzęd: cech. itd.

zob. ib. 111

stosun. artyst. do Tłumu –

Co go zmusza pokiść ks lub owa cechę? ib. 111–112

Ta atmosfera ducho. nie stwa. artyst. ani geniu: skąd się bierz. geniusz, to tajemn.

Este
58

Laborde Milaà
Hippolyte Taine 110

Laborde-Milàa
s. 112

Ale gdy raz dana jest dusza artyst. i stan otaczaj. (l'état ambiant) wszyst. les variables – może z nich wyprow.:

a) wspól. cechy, któr. tworz. szko:
b) " " " obejmuj. wielk. revolu. wzoba. ludzk.
c) osobn. cechy odróżniaj. jednost.

ib. 113

Rozumow. cały ta postęp. się deduk. porwa: wnosi. że istniej. stała konkord; harmon. konieczn. która przyjmo. jako hipot. zat: konklu. teza.

Sztu: ma za przedmiot wyraz. charak. panuj. przedmiotów; i ten charak. panuj. jest wybier. przez ideał panuj. zat. ideał dominuj. decyd. o dziele sztu.

Tadowodz. wyd. się I stosow. się do wszyst. dzieł sztu. i do wielk. literatu. – ale może ją poprzeć sprawdz. histor.

ibid. 113

W tym celu zastan. się nad sztu. wielk. epok: kultu. europ. Rozstrzyga przed nami starożytno. grecką-rzym. – wiek. śred. feodal. chrześcij. – pod. monarch. szlachec. i regul. XVII stul; wreszcie demokr. przemysł. rządz. przez nauki

i dowod. że każ[z]dyj epok wydaje tyl-ką rodz. sztu.- który odpowied. fizyczn. moral: każd. epo. i owczes. narodu

Poniew. osobisto. ideal: była dla Grek. jedność fizycz. tęż. i dobr. zbudo: organe, wykonyw[udoskonalenie]: we wszyst. ćwiczen. wyni. z tej. że [sztuka środko. dla] (rzeźba) (- l'art central) musiała być rzeźb. gimna. jest, ż wiek drugi tak dobr. nie oddał życia narodu.

Pot. na zachodz. przyjęci. chrześcij.
powodz. do panowan. architektu. i do gotyk.:

zob. st. 114

· Szlachectwo i poprawno. XVII stul. katalitu. owczes sztu = malarst.- Poussin'a i Lesueur'a -
archit. pompatycz. Mansarda i Perrault'a
ogrody budow.- przez Le Nôtre -
ubiory - dekorz. umeblowan. powoz
Versailles - mury.

st. 115

Estety-

Laborde-Milaa
s. 114

ou 60

Laborde / Milaé

116

Malarst. włosk.: w XV stul.:

zob. ib. 116

Co się dziej. w Holland.

ib. 116-117 –

Z charakt. szt. grec.: w w. V bezp. opow. Taine

stan duszy u Grek. owczesn. = jasno. i miara

oto piękno –

wob. ich idei relig.: i jakość dzieła

artystyc. uważan. podst. wszelk. Planeta

ib. 117

ib. 117

Wynik zat. że T. mal. wszelk. zwycz. prawdo

estety – ib. 118

ale pokaz. się że nią. nie znal. –

2/1.910 Estet IX 60

Jeżeli bow. w Krit. zdan. stwierdz. teor. T. będz. wszelk. takie jego socyologii będzie:

1° Artyst.: maluj. rzeczyw. i tem dalej, co się publiczno. podob. — Laborde Milaà 121

Publiczno. ocenij. najprzyj. co się jej podob. i ukazu. to artyście. artyst. zaś jasn. rozum. czego pragn. najpierw publiczno.

2° Cóż wtedy będz. piękn.? To co wyraż. charakt. dominuj. w każd. przedmio. a ten charakt. dominuj. znajdu. się w ideale panuj. — ib. 113

Ideał panuj. w społeczeń. sądzi o dziele sztu. i jego warto.

3° Ale czy to prawda, że społeczeń. ma jed. ideał panuj. w pewn. czasie? Trzeb. odpowiedz. na to twierd. pyt. aut.: oddzie. literatu. od wszyst. sztuk piękn. Wnet zabier. się do Filo. sztu. napis.: powiedz. Hist. lit. angiel.: i stan. nam wted. że literatu. maluj. nasz. człow. moral. wszy. — ib. 122

wszystk. namię. i idee które. się wznosz. w duszy ludzk. a sztu.: malu. człow. ciel. i pokazu. nam jego muskul. kości, nerwy i skórę.

4° Ponieważ jedn. nie wszyst. namię. i ~~wszy.~~ wrażeń moral. mają tę samą wartość, bo jedn. są ważniejsz. i więc. dobroczyn. w swoich skutk. od drug. więc tworzy się hierarch. wzniosł.:

1/63

i lepsz. char. moral. i więcej. oraz szkodliw. — a takt samo w sztu: będ. wzlez. charakt. ważniej. i lepsze- wszyst. dobrego mogące wziąć. od inn. — i tak dochodzi do kontaktu: jak z jedn. strony charakt. moral. waż. i dobroczyn. jest wyżs. w literatu. od dzieła liter. któr. wyraż. charakt. drugorzęd. moral. i szczegól. ile tak samo dzieło artysty. któr. wyraż char. szczegól. waż. i dobroczyn. będz. wyższ[em] od dzieła któr wyra. char. szczeg. drugorzęd. chorobliw. lub coś złego szpowadzą.

Ważno... dobroczynność. oto dwa kryteria, według któr. należ. grupow dzieła literac. i artysty.

5.° Stosuj. te rozumo. do zamych dzieł sztu. (nie do litera.) powie nam T. że dzieło doskonal. i wyższ. w porząd. będzie takie, które w pogro. ma największ. warto. dobroczynn. możli. a w sztu. zost. wykonane. stosow. do zasoj. warto. Albo też rowie, że utwór będz. taki, w któr. doskonało. materyal. (odsłoni) objawi doskonało. moralu. W rzeźb. greck. n. p. ciało objawia charakt. dostojny a char. dostojn. uszlachetn. i miękk. robi często

Laborde Milał 124

ib. 124

Inossza patent

62

Estetyk

6° Jest oczywist. że pomi. zastrzegań się T. który on na zwykł. racjonaliz. lub idealiz. Czemż. bow-ów charakt.-istot. jeśli nie jest ideą. Powie n.p. że charakt. wyjątko. lub wielo. w dzieł.-szt. jest to sens, co filozof. nazyw. isto. rzeczy

Croce / 379

Niechce używ. tej. wyr., aby się nie zdaw. że postępu. wedł. meto. metafizy. ale w gruncie z nim sympatyzu.

Dwie są drogi wedł. nieg. wiod. do wyższ. życia ducho.: droga wiedzy i droga sztu. Pierw.-bada przyczy. i prawa rzeczywisto. i wy-raż. je w dokład. formuł., i za pomo. wyraz. oderw.; druga objaw. owe przyczy. i prawa nie w such. defini., któr. są nieprzystęp. dla tłumu. a zrozum. tyl. dla uprzywilej. lecz objaw.-je sposob. podpadaj.; sposob. który się zwra. nie tyl. do rozu. lecz i do wszyst. zmysł. najzwyklejszych. ludzi. Jest bow. właściw. sztu. że równocześ. i czemś wyż. jest i czemś ludow. Ona najwznioślej. rzeczy objaw. i objaw. dla wszystk.

ib. 379/380

ib. 280

7° A jak u wszystk.-ideal. i racjonalis. Estetyk. także u T. rozstrzyga-piękno. wartość. Zaczy.-od tej. że każ.-ma swój gust osobis: który żad. sąd. nie podleg. a kończ. na twierd.-że smak osobis. nie ma żadn. warto; że o nim należ. zapomn. i obiektyw. miarę wspól. żeb. oznacz. postępy, odmiany, rozkwity i wyrodzenia. i móc je chwalić lub ganić, uznać lub odrzu.

brove/380

Jego skala warto. jest potrója.

a) trzeb. oznaczyć stop. warto. charakt. t.j. większ. lub mniejsz. ogólności idei

b) oznacz. stop. działan. dobroczyn = degré de bienfaisance czyli większa lub mniejsza warto. moraln. utworu (przedstawien.)

Te dwa stopn. są to tyl. dwie różn. strony jednej i tej samej jakości t.j. siły, która raz w sobie rozważany, drugi raz w jej stosun. do ćwi. wzgl.

ib/380

c) Nareszc. trzeb. także oznacz. stopień zbliżać się ku wsp. skutk. (Convergenz der Wirkungen) t.j. pełnia wyrazu, stop. harmo. pomięd. ideą a formą

Nie wątpliw wszystk. te uwagi są treści moralistycz. i metafizy. i stoj. w sprzeczno. z zasadami, że bada wszyst. według meto. przyrodni. i że chce dojść do praw niewzru.

Naw. wracam. po heglow:

W pierwsz. szta. Toska. w malars. Giotta wyraz. jest dobre, ale ciało nie docho. do zupeł. wyrazu. W renesans. -jak u Verrochia, ciało ćwi. prowad. do f

Oto teza. antyteza, syntezę –
+ pełn. wyr. ciało, ale nie dobrze – nastrój: w XVI st. – (cinquecento u Rafaela wyraz i anatomia dobra i ciało docho. do harmonii wykonan.

28.I.910

§ 14. Czy sztuka piękna jest grą. ~~teorye~~ tę w ścisłej ~~dodatn.~~ twierdz.
rozpisali niby i za niewinnego. fundam. ogłosili. badań estety.
zwano. Herb. Spencer = i jego szkoła – Dobre streszcz. z
Milthaler c. = d. Räthsel des Schönen – Leipz. 95 Friedrich
Wyznaw. teor. tej u nas jest Karin. Wize: Abriss einer Wissen-
sch. d. Aesthetik – Berlin 909 Trenkel

Spencer wyłoż. teor: tę pozytywnie. w któr. rozdziel swej Psycho.
a potem też. w swoi. Essays = np. Korzyst. i piękne – gdz. mówi,
że to, co pożytecz. staje się piękne. gdy przest. być potrzeb. = np. ruina
zamku: która odrzuc. korzyści, żeb stać się jej ozdob. Zam. być
międz. pożytecz. i po zniszcz: przez kontrast. stał się piękn.
V inn. Essay: piękno indywidu-osoby: tam: piękno = oznaka
i skut: moraln. dobro.

W Essayu o nadobno: mow. nadobn. = sympat. dla siły
której towarzy. lekkie ruchliwo:

Essay o genezie stylów w architektu: = piękno – archit.
= jedność i symmetr = człow. – dowód: do tej idei, patrząc
na cielesną równowagę doskonał. (wyp. stoj.) zwierz.
lub i jak w archit. gotyc. porówn. budo. z świat. roślinn.
W Essay: o Stylu = podsta. piękno jest ekono. siły

który jest jego zwolennik. zdecydow. – Bard. obstaj. za tą teor. i wierząc w nią w Niem: prof. Karl Groos: d. Spiele der Thiere = d. Spiele der Menschen = Ernst Grosse d. Anfänge der Kunst = Wundt = wprowadz. mówi: die Mutter der Kunst ist d. Spiel przeczy, żeby sztuka była grą – ona tylko wyszła z gry, co nie przeszkadza, iż mói. być ... cf. Meumann, Aesthetik der Gegenwart p. 99

Croce / 375

Este

63

Croce/375

Nawet w Essay'a: o początk. i rodzaju muzyki = muzyka to przyrodzona mowa namiętności. Której celem jest pomnożenie sympatyi wśród ludzi –

Wszystkie te Essays (52-57) znajdują się w trzecim tom. przekł. fran. u Alcana – 79 = III T.

Otóż w Zasadach Podstawach Psycho: 2. v. 52:

w rozdz. o uczuc. estetycz. powiada: że słyszy o jakimś zestawieniu: sztuki z grą, które zrob. niem. autor (Schiller), ale nazwis. jego nie przypom. sob.

A w Zasad. Psycho: tak tłum. powstawanie estety: Niższe zwierz. nie bawią się wcale – ale takie któr. przez lepsz. karmien. (?) mają przyrost nadmiar organicznej nerwowej, wraz z koniecz. potrzeb. – ten nadrost. expens. każd. organ sieles. któr. długo zostaw. w spoczynku to jak stos elektry: w któr. rośn. natężen. a zatem potrzeby wypuszczen. (wyładow:)

Tacy kotki – ćwiczą swoje pazury – na korze. kanapy.

girafy wyciąg. szyje i oblizu dach swej stajni lub muszą kręcić, przez któr. wychodz. –

Guyau
Les Problèmes de l'Esthétique contemporaine
Paris F Alcan
4e édit.
p. 7

Także znawcy = Mithaler: p. 11 = – o muzyce pewnej która dobre karmione w nocy kanarki śpiewają w klatce

Estet. 64

Otóż w podob. sposób ludzie ćwiczą się w piłkę-nożną i koły bręgają za kulą, która puszczona jest w ruch - now. ludy w Lawntennis, w jeźdzen. na koniu lub na kołach - w bicyklu: bręgan. do pewn. mety i t. d.

Obok tych ćwicz. fizycz. odbyw. się więcej umysł. gra w szachy lub karty - które się tyl. tem różn. od poprzedz. że fizycz. w nich odgryw. nieznaczn. rolę.

Otóż niejw. estety: uważ. jako grę, zabaw. się według Spencera: do gier ducha: a Grant Allen (Physiological aesthetics - cytow. przez Guyau: widzi taką różn.: gry ciele: składają się z ćwiczeń bezcelow. funkcji czynn.: np. śpiewan. mówien. i t. d. gry ducha: z ćwiczeń bezcelow. funkcji receptywn.: np. przyjmow. wraż. i przerabian. ich na wyobraż.

Przeciw tej definic. ostro występuj. Guyau - Les problèmes de l'esthétique contemporaine p. 12

zob. co odpow. Mitthal. 12

Inny zarzu. Guyau p. 13 et 31

Co odpow. Mitthal: ? zob. p. 13-14

Mitthaler d. Räthsel d. Schönen p. 11

ib. 12

Defin. Mitth. p. 15.

Wyjaś. sztuki (esteṫy.) jest to zabawa ducho. polegająca na bezcelow. ćwiczen. funk: powszk. części receptyj...

Ostrzeg. jedn: Mitth: że i te defini. za szero: bo obejmu. wszystkie gry zręcz. i sport

Jak ją wyjaśn. Mitth?

p. 15: Piękn. ruchy (na tyrw. lub przy [illegible]) [illegible] w rob. minimum sił muskul. czyli expensy sił z maxim. skutków czyli rezult. pracy — W tejże niestrudzeniu mieści się nadobno. piękno. ruchu

Mitthaler p. 16–18

odczuwa ten brak umęcz. we wszystk. organ. — który może bez trudu spełn. pewna ilo. funk. i t. d.

Z tego wcale nieg. wyni. że gra w szachy nie należ. do gier estety — bo jest związ. z intell. natężen.

p. 19

tak samo badan. naukowe.

Zob. nasze. p. 19 — 20

31.1. 910

Estety. X 65

§ 15. Jaka jest wartość teoryi gry? Małe i wielka wed. punkt. widzenia, który chodzi. zajmuj: Widzi że zwierz. się bawią, czas. w sposób bard. delikat. i piękn. Też obok nich przypatruj. się podob. zabaw. wśród ludzi — n.p. ścigan. się, lawn-tennis, wioślar.; uderz. nas wszelk. podobień. do zabaw: A że od dzieciństwa uczeni estety: Kiedy nam do głowy pewne wyrażenia przyszło: piękno jest co się ~~bezinteres~~ podoba ~~czy~~ piękno jest ~~bezinteres~~ co się podoba bez pojęcia; piękno jest, co się ~~podoba~~ bez celu chociaż wyraż. jakąś celowość i piękno jest, co się podob. powszechn. a że definicye, które powzięli: gdy tylko mowa o kwestii - wszystk. dają się zastosow. do każd. gry a słuszn. nam ~~wtedy~~ wydaje się - że otów. jest tyle - wtedy zad. i pew. ~~wtedy~~ gdy się bawi w jakąś grę = co dowodzi że i dzisiaj wielu jest gotow.: obroni. teor.: że sztuka jest wśród gra a wszystk. sztu. z niej wzięli swój początek. =

Przeciw teor. tej i która i dzisiaj wielu ma zwolennikom, dałob. się wiele powiedz. Ograniczym się do kilk. uwag:

1° Spencer, któr. uchodz. za twórc. tej teoryi, chciał nieślusz.: bo, tak i wszystk. mniema. że jest we wszystk sztu. to w każd. razie niektór. sztu. zbytecznie i zatem: πρὸς διαγωγὴν καὶ ἡδονήν - sadzi. że sztu. jest koniecz. expens.: nagromadz. sił życiow.

Organiz. zaś czuj. wted. potrzeb. pozbyw. się, wydatkow. ze sieb. te zbytecz. zapasy siły — Nie idzie pracow. bo pracę u ludzi pierwotn. odnosi się do zdobyw. pożywienia, a tej nie potrzeb. bo pożyw. nie jest głodny = Zatem bez celu praktyczn. = tyl. dla wrażeń: expensu. swej siły = Z czas. powst: najrozmaitsz. zabaw: wytwor: jedne więcej cieles: drug. więc. ducho: lub jak Grant Allen = pierw. zaś bezcelo. ćwiczen. funk: cieles. a drug: ćwicz. funk: receptyw: (odbieraj. i godz. wrażeń. odbier: się i przeobraż. w wyobraź. i t. d.

11 2° Że zaba: odgryw: wiel. rolę w życiu wytwor: nikt temu nie przeczy — jest to zbyt oczywist. Ale pyt: czy taka zabaw. jest bezcelo? Że ludz. po dług. wysiłku: czuj. potrzeb. wczasow. się, wypoczyn. ... przez dług. odpoczyn. zostaw: nie uleg. wątpliwo. Ale zorganizo. zaba. jest nie czem. potrzebą: a wymarzeniem: now. zabaw świadczy o tej potrzeb. Ale czyż każ. zabawa zab. jest pełną: i czy ma nosi. jakiś celu?

12.910

Estet

5.
66

3° Trud. twierd. że każ. zaba. i gra każ. jest piękna?
Müllthaler – d. Räthsel d. Schönen p. 15 = że pod jego defini.
d. Kunstgeniessen ist ein geist. Spiel, welches in d. zwecklosen
Uebg zur allergrössten Thl rezeptiver Funktionen beruht
a wszystkie; stąd wnios. że w przyw. artystycz.
nie da się pomieścić ani gra w szachy ani w karty – ale
za to jazdy na łyżw. będz. sztuką estetycz. – bo piękn. ruchy
Tarcia w sob. minimum natężeń muskular. czyli expens.
sił minimalny z maximum skutku czyli rezult. pracy.
W tem nietrudzenia mieści się nadobności, piękność
ruchu i t. d.

Z tej. jedn. wynika tylko – tyl. że pewn. zaba. mogą
być piękne, bynajmn. zaś, że sztu. piękne są zaba:
ani że z nich powst.

4° Sztuki piękn. za potęgą: z ogrom. expens. sił – stawan
piram: lub świąt. greckich wcale nie mówi. że zaba. a jeże.
wtedy zwolenni owej teor: zaczyn. bronić się wyznawa: jakiejś
różni. głęboki: która podob. istniej. międ. oglądaniem dzieł
sztu. a ich robien: świadczy to o niezrozumie. problem.
estety: Kto Bergson twier: że zabawe (gra) dała począt: sztuk.

piękn. tego [illegible] się [illegible]: z jakiej tedy zaba: powst: arty. który

stworzy: Partenon lub nieśmiert. pjrakowci nie przez prząd:

Watp. żeb. umieć nie to dać odpow. rozstrz: bo [illegible].

że robię. tych rzeczy jest postawio. z [illegible]; ale oglądan.

jest mit. odpoczyn. wśród któr. używ. się artysty. wrażeń piękna,

doznaj. się wszyscy, rozkoszy bezinteresow. bowiem i nie zamk. żadn. odenwan. potrz.:

5° Stoi tam rodz. obraz. (Mith. 12 – 13) jakob. estety. tyl. kontemplacyj artysty duchowej przed jej wykonan. – odróżniający – z estetyzm używan. widzów a nie brać w rachu. tych, które zost. stworzony. wykonywan. świeta – tem rodz. obro: [illegible] że Perykl: gdy kaz. ludowi ucha. budow. Partenon: ani Judasz. II gdy polecił Michał Anioł. zrob. jego grób [illegible]: który nied. nig. nie zost. wykon. (Mojżesz) – lub nikt [illegible] Sykstyń. kaplic. – nie myśl. przecież o tem zeb. kied. pułk. oglądaj. te dzieła, miało dać. bezinteresow. rozkosz. – co [illegible] w rzecz – ani artyści nie podejmo. się kolosal. budowl. – że będą środkiem wypowiedz.: artysty: [illegible]. który znal. zarazem do rzeczy pozostaje. –

Estet. 67

6. Jest dobr. przypom. że każd. sztu. ~~wydaje~~ [wpocząt.] swojeit nie przedewszyst. żaden: wyraz. uczucia religij. I jest ciekawą rzeczą, że Wundt (Völker psycho. III Bd. p. 102 — któr. uważ. grę za matkę sztuki pięk. — choć ~~przecz~~ zbyt, żeby sztuka wszelka była grą i str. zabaw. — jedn. wobec jawn. dowod. dostarczan. nam przez etnolog. ~~pierwot.~~ [naj] dawn. ludów — oświad. że gry rozwiją się, ale tylko o tyle, ile im dostar. pozycj. i motyw. artyst. wyobraź. A wracam. stosun. międz. grą a sztu.: pokazu. że nie począt. w do której jedna w drug. przecho. Bo powia: W najdaw. pod wpływ. sztuki stworzo. formy gry stały się celowa kultu religij. a to bardz. wymowa. oświadczen.:

A drug. takie: wzrost sztu. nie wywit dawniejsz. stopnia jest na pierw. planie wypełnion. motyw. mitologij. i religij. To bardzo znaczące.

A różni. istotna pomiędz. grą a sztu. i wtem się objawia — str. 103 — że gra tyl. w początkach kultu się objawia i to zawsze w towarzyst. motywu. powodzenia (Glücks-motive) któr. wpływ. na każd. grę — stąd motywa oświadczeń.
Dodaj. W. że i sztu. pierwotn. posług. się temi motywy, ale w mia. jak kult się rozwij. także sztu. staje się wyraz. wol. pewnej religii — zob. str. 103.

10.2.910.

Este. 68

§ 16. Etnologiczna i socyologiczna metoda w badan. estetycz. Poczęści tę metod. już poruszl. mów. o Tainie. Bo ocenie ostateczn. otoczen. (głośne milieu) jeżeli nie wytłum. społeczno-rasowym, który ma tłum.: rasami z jeografii. warunk.: powst. jeśli nie poszczegól. artyst. to w każd. raz. powstan. ich dzieł i upodob. publiczno. w tychże. Jednakże przekonali się, że Tain. głów. proble.: nauki, któr. uprzed. nie zdoł. wytłum.: A jeśli gra w ogromn. znaczen. (zwłaszcza u Spenc. i niektór. Niemc.) takie mogą być relig. do objaw. socyologi.: etnologij.: to jedn. meto. Spenc.: taki właściw. nie nie tłum.: zwłaszcza nie tłum. ani powstan. tej lub owej szt.: ani dla czego pewn.: szt. twor. pewnej grupy i rasy się rozwij.: a in. zaś nie dosięgaj. się w dal. — zwłaszcza jeśli jedne odmy. mogą być rasowo. przez potrzeb. gry i zabawy. Zreszt. być. pod pewn. względ. mogą gra i zabaw. uchodz. za objaw społecz.; potrzeb. ich rozbu~~[illegible]~~ w każd. jednost. i jest natu. psycholo.: Otóż zważy. że ani ta w części psycholo.: w części socyolo. meto. do jasn. rezult. nie doprowadz.: postano. udać się w inną drog. [illegible] jest przykł. metoda estetycz. na podst. etnolo. i ta meto.: posługuj. się porówn. materyału estety.: społeczn. się rozwiąz. wszyst. szt. w Estety. nierozwiąz. proble. Ktad. jedn. naczel. na chaot. porówn. tych szt.: bo dopóki one badaj. tyl. jedn. plemien. lub narodo. jedn. gałęzi szt.: jest to tylk. zbieran. materyał etnograf. ale nie przyno. bezpośred. pożyt

dla estetyk.

Zupeł. inn. stawia sob. zadan. estety. ogół. na podstaw. etnolog. Nie porusza kwest. ogół. które wiedz.-rozwiąz. na podsta. należy. porówna wyr. materya: estety. a wted. bud. się dziw. jej tretu. że tyl. one jedn. ma naukow. metod. posługuj. się wrażeń. faktami

Meumann 114.

Weźmy pyt. takie: skąd powst. sztuka?

a jeśl. powstała z jakiegoś inn. organu: n. p. z gry, to może powst. pyt.: jakim sposob. ona odłączyła się od owego pierwo. organu?

Albo drug. pyt.: czy była jaka sztuk. pierwsza, z któr. powst. wszyst. inne, czy też od począt. istniała każ. sztuk. samodziel.?

s. 115

Otóż meto. estetycz.-etnologi. doprowadz. do pewn. rezult. na podst. zebran. materya. że n. p. sztuka wgóle nie powst. z żadn. inn. organu. lub tryba sztuka nie powst. z potrzeb wóskn. czy z potrzeb. gry lub zebrany- taki. rodz., że dowodz. jako niebyła jedn. formy pierwotn. sztu. z któr. wyrosz. się powst. wszyst. szt. specyal. itd.

Dwa te przykład. niech wystarcz. na wyjaśnien. czego wid- ziw. chce estety. etnolo.: a jeśl. go nazyw. rozwoj. zaraz się pokaż. dla czego?

11.2.910.

W Wiedn. był Ernst Grosse jedn. z pierwsz. którzy zwrót. etnologię porówn. dla rozwiąz. probl. estety. Polecam jego Anfänge der Kunst Freibg 94 i jego Kunstwissenschaftl. Studien - Tübing. 900 — Estety — Meumann

Międ. pierw. dział. a drug. jest ta zasadn. różni. że gdy w pierwszem 115

mieni sztu. być grupowa ze strony artyst. w drug. dziele upatru.

międ. jedną a drug. wielk. różni. Socjolo. zaś stron. sztu. upatru. główn. 119

w tem, że użycz. estety. nie ogranicz. się tylk. do artys. lecz także

do widz. lub słucha. zat. do publiczno. Jeśli zaś każd. dzieło sztu.

domaga się nietyl. artys. lecz i publiczno. sztu. musi być uważ. ib. 117

przedewszyst. za zjawi. społecz. Dla tej. wyjaśn.: że może

wykrz.: estety. mają zbyw. się, ale to możeb. we dle socjolo.

Grosse nie dostateś.: dot. był uważ. i moż. dla tego, że we [illegible] grub.

tonów, a pot. i meto. jego wydaw. się podejrzan. Benedetto Croce

Aesthet. 384-385 - zarzuc. mu bat wochwal. dla meto. porówn.:

~~[illegible]~~ zabobonną wiarę w socjolo. która przecież nie jest żadn.

nauką. T. zn. Grosse jedn. bard. skrom. rozum. i wcale nie ubóst.

nauki porówn. Uzyw. wykł. meto. nauko.: zaczynaj. od rzeczy znan.

a postępu. ku nieznan. Jemu się zdaj.: że obok zwyk. zasadn. dwa kierun.

badań było upraw.: gdy chodzi o zjawis. estety. Albo zajmow.

się faktycz. rozwoj. jakiejś sztu. i artyst. ją uprawiaj. To jest

kierun. historycz. Ale ten kierun. nie wyjaśn. fakt. estetycz.: lecz

tyl. je beda, sprawdz. i zestaw. To jedn. jest praca, która by była niezrozumien. nikogo nie zadowol. i dlatego wytworzy się drugi kier: mniej. dopełniej. któr. zajmu. się ogól. kwest. odnoszącego się do rozw. sztu. jej warunk. i celów. Pierw. kier. uprzew. histo sztu. drugi filozo. sztu. Oba razem składa. się na wiedzę sztu.

Autor. się zdaje (p. 2 sq.) że tak zwana wiedza sztu. nie zupeł. speł. zadania które przypada nauc. wszelk. bo jakkol. ona historyc. materyał dobr. zestaw. i może być zwana histo. szt. nie jest ona ród. Kunstwissenschaft. Ona zgrom. mate. mat do budo. ale w nau. prawdz. zamien. by się zdol. one fakt. Tego w ściśle stosun. (p. 3) Jednakże dotąd nie było się to udało. Wszyst. próby filozofii estety. Tego się z jak. syst. metafizy. i dzieli. jego losy zmienne. Także spekula. nie mogły ostać się wobec krytyk. niezaleź. Pozytyw. dziw. rozsz. Hegelianizm i Herbart: (p. 4)

Teraz dot. ani filozo. sztu. ani krytyk. sztu. nie zdoł. wypow. zadowalniaj. wytłum. faktów historyi. to wskazu. nie może być mowy o prawdzi. nauce sztu. (p. 5) Nagrom. z kolosal. pilno. ogrom. materyą historyi. ale te nagromadz. niedotyczy story wszelkiej. histo. zabieraj. tyl. wszyst. świata. przesztu. Szukany materyan przez których ten mat. mater. porządku

Grosse zajmu. się przeważ. lud. pierwot. która poziad. niby to najniż. stop. kultu: żyj. bowiem z rybołów. i polow. na zwierz. lub też zbier. owoców, korze. itd. ale nie posiad. ani rolnict. ani chowu bydła. Wyższ. sztu. powinny być naoc. cel. ostatn. ale zaczyn. trzeba od dołu czyli od tych przypad. od najniż. i najprost. objaw. sztu. O szczegół. tych pouczą nas etnolo.

Ale i zebran. materyału, i tłum. jego na potrz. nauk. wielk. trudno.

Zob. Meumann p. 116

Dochod. Gr. do rezult. ogóln. że czynno. artyst. nie służ. celow praktycz. jako środek, lecz jest celem dla sieb. czyli ma swój cel w sob.

Czynno. zaś artysty. czyli estety. jakać będz. która w przebiegu swoim lub w swoim rezult. (wynikom) bezpośredn. posiad. warto. normcić. bezpośredn. –

Używan. natej czynno: odbyw. się albo na jej przebieg albo na jej wynika (rezult.) – W tańcz cieszy nas przebieg opera; w malowan. sztu. u lud. pierwot. sam wynik.

W obu raz. używ. estety. nie ogran. się do artyst. lecz udziel. się także słuchacz. lub widzom.

W każd. raz. jedno jest pewn: że żadne dzieł sztu bez publiczn. ani bez artyst; sztu. zat. każd. jest głów. zjawisk społecz: Jest więcej zajęt. społecz. niż jednostko.

Estet.

Meumann 115

116

14. 2. 910

Także są warunki wedł. Estetyki etnologicznej: (Grosse)
twórczości artysty = i budz. przyjmującym.
a) popęd artysty = (Künstler-Trieb) podob. do popędu: pchającego
do zabawy = Spieltrieb)

Grosse - dobr. to na uczci: w pierw. dziel: Anfänge der Kunst.
r. 94 = + staw. na równi uważ. za podob. do popęd.-ku grze.
jest zat. wyznaw. teor: gry = w drug. jedn. dziele: Kunstwiss.
Studien 900 - p. 17 sq = przyznaj. się zachod. wielk. różni. międ.
sztuką a grą a dwie przedewszystk: 1° inne wład. psychi. w grze
uczestnicz - przedewszystk.: twórcza czynność jego własn. ja =
której wykon. dla niej jest źródł. zadowolenia i t. d. a publiczno.
nie podziwia: by gdyby artyst. się bawił, jak ona się bawi
przy oglad. jego dzieł, tak on przy tworzen. wątpiac.
2° Publiczno. żąd. a artyst. tak samo, żeb. po tworzen.
pozost. jakiś utwór, z czego nikt nie żąd. przy zabaw.
Ten popęd artysty. różny od popęd. do zaba = nie jest zależ.
od rasow.: zdolno. jak chce Taine = a także Gobineau =
Klimat a dyf. wystąp. o ile zmusz. pewne plemię do stałych
zamiej. i do stałe. sposobu życia =

Hennequin -

Estet

Meumann
118

ib. 119

Wallaschek[illegible] 118/119

6) Skutki organo-artyst-ia wedł. Grosse'go jeszcze mało zbadane = u lud. pierwot:– w każd. razie są wielk = bo ułatw. walkę o byt i [illegible] postęp =

1° Ornamenty = doskonali[illegible]: twórcz: przemysłu:

Kosmety: i taniec a wy[illegible] ozdob. ułatwia obcowa[nie] względ. płciow: ale także polityczne = a jeszcze więcej do tego przyczyn. się poezya, taniec i muzyka =

2° Te trzy sztuki: które u wszyst. lud. napotykamy: a które dla odróżn. od inn: sztuk: kosmety. ornam. rzeźb = nazyw. Fechner sztuk. ruchu. podcz. gdy te ostat. nazyw. sztuk. spocz.

3° Zastanawiaj. się nad istot. sztu: o ile ją pozna[ć] moż. z tych objaw. estety = zmien. Grosse zwyk. ogól. defini. jakob. sztu. miała cel w sobie = nie przypad. dokład. do estety zachow. się lud. pierwot: lecz należy prócz motyw. estety. upodobań: dodać wzglę. praktyczne = (Wallaschek. Kiew) –

Nie rozum. dla czego sztuki wyjąt. dla muzyki = Ona zapew: rozw. się z estety. upodoban: ale przeciwny państw. co do pewn. melod. i harmo: znane z czas. greck. sądz. że nie zawsze. oraz na działan. ciągłe motywy – w Teatro – gdzie zjawia się stała kapela towarzysz. wojska lub grywa: w teatr =

15-2-910

Estet.

4/72

4° Nie można przy Ern. Grosse pominąć jego uwag o rasowości: Wiado. że w nowszych czas: kwest. ta nabrała znaczenia względu, pośrednio wiado. zostano w kwest. kultural. Chociaż większy lub mniejszy postęp narodu i pewną wybitność przez większ. lub mniejsz. uzdolnienie rasowe odziedzi. przez przodków. Topinard w swoj. antropolo: (taki tłum. nie jest niem.) upatru. różni. w zdolno. do wysz. w rasie od któr. postąpi jak plem. potrafi odróż. drzewo od stat. lub stołu. lub chińsk. przepisu broń. zna jedno perspekty: ponieważ rasa mongol. mało uzdol. do wys. Dobr. uważ. rozdz IV Kunst u. Rasse w Kunstwiss. Studien Ernest'a Grosse: któr. wszyst. te objekt. zbija a więk. lub mniej. uzdatno. dzieł artyst: nie przez rasow. uzdolno. tłuma: lecz przez histo stosun: To co napisz. w tym rozdz. zasługu. na uwag. i t. d.

Taki na uwag. zasługu. rozd. 6') (ostat.) Wissensch. u. Kunst. gdzie ubolew. nad niekorzyst. wpływ. nauki na sztuki pięk. nie tyl. przez to, że przemysło. produk: swoj. mechaniczn. opera. zniszczy. przemysł pięk: rzeźbia. tkani. lecz takż. do malarst. i rzeźb. postęp wiedzy fizykal: wytwo. dekaden:

Robi trafn. uwagi nad plenerzyzm, punktyzm impresjonizm symbolizm it. d.

18 II 920.

Yrjö

Dzieło Hirn'a: Ursprung der Kunst Leip. Barth 904 [Stun- Barth
uitu. zbad. powstan. trybu artyst: (Kunsttrieb) a w tym celu ... Meumann
dodaj. badan. psycho. do objektyw. i etnologji. / 120

Psycholo. badan. zajmu. się powst. i wytłumaczyst. trybu artysty. ...
nieświadom. i bez prakty. wzgląd. pragn. oddać się artyst.
produk. i estety. podoban. się

Etnologji zaś badan. zajmu. się pytan. w jaki sposób trybartyst.
powoli po złączen. się z interesa: prakty. moraln. polityczn. i religijn. ib. 120
wyrob. się w sztu. pierwot. i jakie znaczen. miały pobud. nieestety.
tworzen. (produk.) artysty. dla rozwoju oczyst. tryb. artyst.

Za główny probl. pierw. części swoich bad. (t. j. psycholo.)
uważ. Hirn pyt. dla czego tworza się dzieła sztu., dla czeg.
... używan. (przedmiot. używan.). Treb. to wytłum. cofa się
Hirn aż do uczuć wogóle i do trybu wyraż. ich w życiu
czy pojedyń. ludzi czy społeczn. zwart. Druga poło. tej. pyt
bad. waż. wedł. mieg. poniew. mniem. że sztu. w swoj. wnętrzu ib. 121
isto. jest czysto. społeczn. Przeciw. tej. Hirn wykaz. że tak
w życiu jednost. jak życiu społeczn. zwartk. sztu. wypływ.
(rodzi się) z trybu ku wyraż. uczuć (Gefühlsausdruck)

Zob. Meumann p. 98 - rot. p. 121 z

Sąd ogólny o estety. fizyolo =

Naumann 122

Sąd o teoryi Guyau = 123

Zob. o Hirn'ie Gefühlsausdruck

Naumann p. 99 – 100

Naumann 101 Też: sztu. nie jest naśladowan. – nie jest igraszką – nie jest wyraz. uczuć – pozost. tyl. aby była przedstaw. i tworzen. = W jaki sposób one mogą istnieć – tego dokon. zobaczym. później.

p. 121 Co Naumann sądzi o teor: Hirn'a – wyraz dla wyrazu –

/ jak Hirn wyprow. poszczegól. sztu. z tej myśli zasadn.

p. 121 – 122 Sąd o poglądz. socyologi – Guyau

Ewolucyonizm w Estetyce = p. 123

Darwin – Herb. Spencer

18-2-910 — 1/74 — Est.

§ 17. Uwagi wstępne — Część druga: O piękności i o sztuce (§ 17.) oraz pogląd prof. Benedetto Croce na dotychczasowe Estetyki

Rezultat pierw. części nie był bardzo dodatni: Przedewszystk. uderz. mnóstwo systemów, któr. ciągł. mnoż. się, po wzajem. walce przechodz. w niepam.: aby być zastąpion. nowemi. Te nowe, po dłuż. lub krótszym okresie, podleg. temu same. losowi a wynik ogól. jest zasmucaj. bo tak. marnowa. wielk. pracy zniechęc. ludzi do wykład. tej nauki, zwła. gdy grub. wypełn. tomy a wyrab. w nich łatwo. do sceptycyzmu: O ile ten odnosi się do pewnej nauki, jest on mimowol. jej wrog. i w końcu ją zabija. Ale nie na tem ~~[illegible]~~ koniec. On przeszkad. jej zmartwychwstan. poniew. wątpliwości które podkopu.: istniej. nam. są dość sił. aby przeszkod. jej odbudow. na innych podstaw.: Przykła. dane w pierw. części mogłyby wykaza. ale nadto dowod.: że tak być musi; jest to konieczno. psycholo.: każd. syst. estety.: był dotąd częścią mniej lub więcej logicz. jakiegoś system. ogóln. filozof.: i w części poleg. na jej zasad.: Ponieważ wszyst. te systemy które po Leibnizu, zwłasz. w Niemcz. a w Franc.: i Anglii po Aug. Comte. narodzi. się i stały się podstaw. wtedy: — poniew. wszyst. są błęd.: musi być i błęd. ta część ich, która traktuje o Estety.

Poglad na stan dzisiejsz. nauk. Estety. dał w r. 908 w mowie swoj. z dn. 2 wrześ. a była wygłoszo. na zebran. plenarn. wszystk. sekcyj prof Benedetto Croce z Neapolu. Temat mowy był taki: L' intuizione pura e il carattere lirico dell' arte = a słuch. jej z wielką uwagą i wynagradzano rzęsist. oklaskami: + Dobrz. to rozumiemy: bo w r. 905 wyszła jego Estety. w niem. przekła: Aesthetik als Wissensch. des Ausdruckes u. allgem. Linguistik - Theorie u. Gesch. = Tłum. z 2º wyd. włosk.: Karol Federn = Leipzig 905 Seemann - Dobrz. przytocz. kil. wyjątk. z jego mowy = Bericht üb. den III internation. Kongress für Philos. zu Heidelb. - Heidelb 909 - Winter -

~~Wszystkie~~ przytoczona wyżej ~~wypd.~~ estety. empiry = ~~artyst.~~ ~~barattkel.~~ która uzna. fakty estety. czyli artysty. ale uważ. je za nie dające się sprowad. do jedn. wspól. zasa. do jedn. pojęcia ścisł. filozoficz. Zadan. tej estety. jest zbier. z tych fakt. jak najwięk. ilość i jak najbar. różniących się odmian. aby potem co najwyżej dojść do ugrupow. ich w klassy i nawet typy - dziś ideał. logi. jak niegdyś osiwiałej jest Zoolo. i Botani. Na pytan. zaś, co to jest sztu. odpow. ta estet. wskazuj. po kolei na poszczeg. fakty i mów: Estety. jest

+ Podziękow. za wezwan. przemów. bardz. czyn. prof Boutroux z Parys. prze wodniczą. temu posied. plenar.

r. 100

A

Tato. do 20 lub 100 tys. nawet do milion. nawet do nieskończ. liczb.

(+) jest to, pod. to, pod. to i tak w nieskończo. Podobn. Zoolo. i Botani. wylicz. te i tamt. przedstawi. fauny i flory a kończ. oświadcz. że gatun. wymienio. wyczerp. kil. tysięcy ale mogłyby #

(B) Jest inna Este. która zost. przerwa. wedł. różn. objaw. swoich, już to hedonisty. już to utylitar. lub moralistycz. i t. d. ale nazwa jej wspól. i obejmuj. różn. będ. pragmatyzm, poniew. ten stano. jej char. istot. Odmienn. nie poprzedzaj. ta Este. jest przekon. że fakty estety. lub artys. nie są wyst. ugrupow. empiry. lub nominalisty. lecz odno. się wszyst. do wspól. podsta. Ta podsta. pro. teg. jest przez tę Estety. umieszczo. w ~~wyraźn.~~ praktyczn. formie ryczno-ludzk. a fakty te są dla teg. rozwaz. albo ogól. jako objaw. ~~żadości~~ przyjemno i ~~smut.~~ bolu a stud. teg. jako fakty pierwszen. ekonomi. Lub też bardziej szczegól. jako klassy specyal. owych objawów lub nareszcie jako narzędz. i wytwo. ducha etyczn. który podbija pod swoj. panow. i zwra. do swoich celów dażno. indywidual. hedonist. i ekonomi.

C. Jest trzecia Estety. intellektualisty. która tak. sama uważ. możno. sprowadz. fakt. estety. pod traktowan. filozof. i traktuj. je jako wypad. poszczegól. myśli logiczn. Identyfika. wted. piękno. z prawda intellektual. a sztu. już to z naukami przyrodni. już to z filozo. Dla takiej Estety. to, co się ceni w sztu. jest tem, czeg. się w niej może. naucz. Co najwię.

Estety.

B. Bericht i. d. I. n. 100

C, ibid. 101

75

jedyn. różni. Która ta Estety. robi międ. sztu. a wiedz. lub międ. sztu. a filozo. jest trochę wię. lub mniej (co do tło.) lub także co do doskonało. lub niedoskonało. Sztu. byłab wtedy cało. (sama, prawd. tatu. i popularn. lub też forma przejścio. wiedzy, półwied. i półfilo. która miałab. przygoto. formę wyż. i doskon. wiedzy (nauki) i filozofii

ct. p. 101. D

D. Jest czwar. Estety. która mogłab. nazw. się agnosty. Która wyrzeka od kryty. twierdz. co dopie.: wskazan. a(prze wodni. się) i kierunku. siła. poznaw. prawdy, odrzu.: je wszyst. ponieważ zbyt jasn. wydaj. się jej być błędn.. i zbyt się opiera aby przypuszcz. żeb. sztu. była wyłą. fakt. przyjemno. lub bolesn, wykonyw. cnoty lub odłamk. alb. szkic. niedosk. wiedzy i filozofii. Odrzucaj. owe twierdzen. ona spostrzeg. zaraz? że sztu. nie jest po kolei jedna lub drug. z owych rzeczy, lub różne inne rzeczy w nieskończo. lecz ma swoją zasadę własn. i orygin. Tyl. nie potrafi nam powiedz. jaka to jest zasa. ani nie sądzi, żeb. to się dało powiedz. Ona wie, że sztu. nie rozwiązu. się w pozn. empiry; ona wie, że przyjemno. i ból dołączaj. się do czynno. estety. tyl. sposob. bezpośredn, ona wie, że moralno. nie ma nic do czynien. w tej sprawie, +

+ ona wie że nie moż. rozpraw. o sztu. jak się to robi o wiedz. lub filozo. i że moż. za pomo. wzamo. dowodz. że ona jest piękn. lub brzyd. i poprzestaj. na tej wiadomo: (rozumien.) które cała składa się z [illegible]

21.2.910

E. Jest jeszcze Estety. która możnab. nazw. mistycz. (jak im raz oświadcz.) która korzyst. z wszystk. określ. ujemn. określa sztu. jako form. duchowq. Ta podob. nie ma charakt. prakty. poniew. jest teorety. ani też nie ma charakt. logicz. lub intellektual. poniew. jest forma teorety; różną od form wiedzy i filozo: a wyż. jest od obu. Sztu. wedł. teg. punktu widzen. byłab. wszyst. najwyż. poznania, byłab. tym wszyst. z któr. widowiska, widziane z inn. wszyst. wydaj. się czasne i cząstkowe i która sama nam odsłan. cały korzyst. i wszyst. przepełni wszechświat.

E — Estety. ibid. 101.

Te pięć rodz. Estety. jak. twierdz. mów. – nie odno. się do fakt. drugorzędn. ani do epok historyi – jak gdy się mówi np. Estety. grec. lub średniowiecz. lub wiek. XVIII lub herbartow. albo heglowsk. lecz za to pozwalają nauko: (duchow.) któr. moż. było zaj. każde. czasu, któr. nie zawsz. były wyrażone ~~[illegible]~~ przez wielk. umysł. któr. dział. przeszły do podstawy. I tak wedł. p. Croce Estety. empiry. głosiło była w XVIII wie. przez Angli. Burke a w XIX przez Fechn.; moralistycz. w starożyt. przez Hora. i Plutar. a w czas. nowożyt. przez Campanellę. Intellektual. lub logistycz. rozgłosz. w XVII w. u Kartezyusza a Leibniza a w XVIII a w XIX u Hegla. Agnostycz. w XVII wie. u Francesco Patrizio a w ~~XVII~~ XVIII u Kanta. Mistycz. narodziła pod koniec starożyt. świa. rozwija się plotyńska a na początk. XIX stul. w czas. romantyz. osobliw. wzrosł. Schelli. i Solgera –

p. 102

bror 102

Ale ważniejsza jeszcze uwaga ta jest, że wszyst. te pogląd- nie był. najpospolit. we wszystk. czas. lecz znajduj. się czy rozwij. czy naszkico- praw. w każd. Estetyce a now. praw. w każd. okres. Stąd bard. trud. podziel- filozof. Estetyki wedł. tych których bo każd. gdy należ. do jedn. klasy, równocześ. należ. jeszcze do jedn. lub drug. którego. a now. moż. do wszystk.

Te uwagi są bardz. ciekaw: Ale ciekaw. jest inna, któr. wraca aut. Nie wola- porównywać tak zwrócić. że wybrał te pięć wszyst. dla ogrzatów- się krzyż- ale że mogłob. ich być dale. więcej i że mogłyb. ~~być~~ następow. po sob. w inn. porząd: Gdyby tak było dodaj. aut. nie miałyb. ze sob. nic wspóln. i nadaremn. byłob. wiców dowodząc. że międ. sob. i krytyka: aby gotow. drogę dla now. poglą. lepsz.

Tak robią sceptycy- woła aut. Oni owe różn. a sprzecz. międ. sob. poglą. naukow. kład. na równi a pozwalaj. każd. je porównywa. w uwagach. i następst wedł. upodob: twierd. że ~~wszystk.~~ mają te samą warto. a nie wchodzą w to czy są lub nie są prawdzi: mówią że każd. moż. wybier. sob. tę która mu się podob.

Trzecim tym zachciankom sceptyk. oświad. aut. że liczb. poglądów przez niego podan. jest określo. i że następ. po sob. w porząd. koniecz.+ Liczb. jest pewna i określo. gdyb. zaś wynal. lepszy porząd. następs. to

+ on nie ma nic przeciw temu, ale dot. go nie wynaleziono.

22
2/1/00

22.2.910

7
77

Estety

§ 18. Krytyka dotychczasowej Estetyki w Bened. Croce.

Zarzuca aut. raz jeszcze że ozn. pięć pogl. nastąp. po sob. w porząd. koniecz. Teraz wszak aut. jest to, że tyl. było dot. pięć poglad. w Estety. i że nastąpi. po sob. w pew. porząd. logi. konieczn. i ~~w konsequ~~ że zawsz. taki że następuj. zawier. zaw. w sob. poprzedzaj.

Dowodz. tej. ~~faktu~~ w spor. następu:

Ostatni z pięciu poglad. (tak zwany mist.) da się tak wyrazić: sztu. jest formą ducha teorety. który wszak jest od formy nauki i od filozofi. Otóż w tem zdan. zawar. jest szereg twierdz.

a) że istniej. pewna grupa fakt. któr. się zowią artyst. lub estety. Gdyb. tych fakt. nie było, nie istnia. by żad. co do nich kwest. spor. żad. ich usystematyzo. nie miałoby miej. Na tej zaś prawdz. opier. się Estety. empiry.

b) Ale w tem mieści się także drug. zdan. że owe fakty dają się sprowadz. do pew. zasa. określo. lub katego. ducha: (spirito) czyli że należ. alb. do ducha praktycz. albo teorety. alb. do jak. formy in. podrzędn. A taka jest prawda w Estety. pragmaty. która usiłuj. zbad. czy one są fakt. prakty. i zapew. że są w każd. raz. osobn. katego. ducha

c) Ale w tem zawiera się trzecie twierdzen. że to właści. nie są fakty prakty. lecz zbliż. się do logicz. lub do myśli. Taka jest prawda Estety. intellektualist.

Croce
103

d) Na czwart. miejscu znajdu. się tam także twierdzen. że fakty estety. nie są ani prakty. ani nie mają tej formy, którą nazyw. logicz. lub umysło. (intellettiva) czy są czemś co nie odpow. ani kategor. przyjemno. ani korzyści ani moralno. ani prawdy logiczn. – Są wogóle czemś, co trzebaby osob. określ. A taka jest prawda estety. agnosty. lub ujemn.

A teraz aut. dalej tak rozumu.: Jeżeli wszy. te twierdzen. są wypro. ze współ. związku z tą teorią, jeżeli się bierze pierw. bez drugi. drug. bez trzeciej itd. – a każdą tak obciętą zamy. się w sob. i jeżeli się samowol. zatrzyma porządkow. które powinno być prowadz. dalej i każd. z tych twierd. bierz. się za całość (bez reszty twierd.) i za badan. komplet. wtedy każd. z owych twierd. zamien. się w błąd. – Prawdy zawar. w empirycz. w pragmatyz. intellektualiz. agnostycyz. i mistycyz. estety. stają się względn. ich fałszami a każda ich wyrażo. są narowcami okolo-wyże stanow. i peł. pogardy. Empiryzm zamien. się w empirycznym porównyw. badan. czynno. estety. z czynno. praktycz. i logicz. zamien. się w jakąś kontrow.; zat. w praktycyzm i intellektualizm; krytyka która odrzu. określen. błędn. i która jest natu. ujemn. oświad. że jest pozyty. i ostatecz. i staje się agnostycyz. itd.

Estety 5 78

Ale każ. z tych poglad. zmuszo. jest przez natu. rzeczy i ~~swoich~~ potrzeb. swoich zabieg. Croce 104
przejąć się za poglad. następ. a przez to przekraczać ~~po za~~ granic. Któr
sam sob. być uchwestą Empiryzm n.p. chciał b. obejść się zupeł.
bez jakichkol. pojęć filozofic. o sztu. Mimo to odróż. sztukę od rzeczy, któr.
nie są sztu. – i mimo sweg. empiryzm. nie będ. razem zestaw. rysun.
niej. robion. i tabli. logarytm. ani melodii. nie będ. zestaw.
i intelek. – lub kaw..., choć i te są koloro: musi ostatecz. uciek.
się do jakiejś pojęc. abstrakcyjn. Dla teg. empir. robi się hedonis.
lub moralist. lub intellektualis. lub agnostyk. alb. mistyk.
a zaraz. nie w. obron. jakiejś dobr. poję. o sztu. ale nieste. wprowad.
je podstęp. i bez ~~wyznania~~ usprawiedliw. . Zazwyb. teg. nie robili, nie mogli.
zgoł. mów. o Estety. i ~~nasz~~ myśleli. o fakt. estety. alb. mistyf.
zupeł. alb. też oświad. że niestusz. jej szukać.

To samo moża powiedz. o ~~wszyst~~ innych poglad. owych sztuk
a nie chcąc się oświadcz. przy rozstaj. drog. ze powrot. wola
Powtarzał się ciągle, że
iść naprzód wśród kontradykc. i t. d.

Gdy tak się znuży nie iść naprzód a przez to zapożycz. się u
sztuk pokrewn. i ostat. podnosz. okrzyk, że wracać trzeb. do tego lub 16. / 105
owego myśliciela: z któr. zasad. dawno już byli zerwali.

Aut. sądzi, że te próby powrotu są nie moż. i dlateg. śmieszn.

Croce / 105

Odzyw. się hasła: wracajmy do Hume'a, do Kanta, naw. do Schelling. i Hegla.

Nie trzeb. tej chęci powro. brać dosłown. ani w znacz. materyal. Chcą tyl. wyraz. te okrzy. Konieczno. i niezwykłość potrzeb. procesu logicz. o który była mowa. Aut. znajdu. w tym powro. Konieczno. logiczn. nierozerw. powiązan. pewn. proble. logicz. Empirycz. pragmatyzm. intellektualizm, agnostycyzm, mistycyzm są to stopnie wieczys. ruchu prawdy i wszy. przejść odzyć je na nowo i ocen. w prawd. która je obejmu.

Zob. dobr. uwagi Jamie p. 105

Więc tako. na tem dobr. wychod. bo wobec hedoniz. empirycz. jest n.p. intellektualiz. postęp: a wobec intellektualiz. jest postęp. agnostycyzm kantowski. A dla kantyst. wszelkich odcieni jest znow. postęp. jakikol. mistycyzm i romantyzm. a ten jest wyższy od agnostycyz. Kanta, nie dla tego, że przyszedł później w czasie lecz że wyższ. jest pod względ. ideału. I dla tego dobr. robią że wracaj. do romantyz. bo ta Estety. romanty. wyższa jest od wszelk. badań w laborato. psycholo. i psychofizy. w Euro. i Ameryc. wyższ. jest także od Estety. socyolo. i przehistory. post. od wszystk. teor. zabawy +

/106

+ illuzyi, anty illuz. it. d. zob. Jamie str. 106

24.2.910

6

79

Estet

Croce 106/107

§ 19. Syst. własny Bened. Croce. Odrzuciw. wszyst. syste: wchodz. w jedn. z 5 klas wymienio. objaw. narzeni. aut. swój syst. włas. który ma je zastąp. Poniew. moż. było być pięć wielk. syst. estety. jak wspomn. a tak za ze sob. związ. że kto z mniej doskon: posuw. się do doskonalsz. i z niej korzyst. lub naw. części. go przyjmu. niewątpli. zrobił postęp. kto zaś cofa się do mniej doskon: syste: ten od niej się odd. a mając ich następ. logicz. za niewątpli. prawdzi: bo opar. na więks. ich doskonało. lub mniejsz. przeto mię: piąty syst. t. j. mistycz. za niedoskonal: jedn. do niej wracać nie myśli, bo oraj. w sob. potrzeb. trafian. do lepszej, zat. wyższ. formy. A jeszcz. mniej wolno wracać do Kan. który w Estety. niż. stoi od mistycy = (Schell. Solger) bo reprezent. agnostycyz. t. j. form. przedostat. tych syste.

Auto. się zdaj. że form. doskonal. od dotychczaso. nawet od mistycy. jest tak zw. intuizione pura lub co na jedno wycho: pura espressione = sądzi zresztą, że za wszystk. czas. istnie. przedstawicie. jej nau. a przyt. przebyw. ona we wszyst. mowach o sztuce i we wszyst. rozp. które o niej się wygłaszaj. i we wszystk. lepszych krytyk. i histor: artysty. i litera.

Croce /107

Auto: się wydaj. że jego ucz. wypły. logicz. z kontradykt. któremi przepełnio. jest Esteto. misty; czy taki historyk. się z niej wyzwoby nie chce cut. wrażeń.

Esteto. misty. robi ze sztu. najwyższą funk. ducha teorety; lub co najmniej funkc. która będz. wyższa od filozo: Ale przez to powst. trudno. większe. bo jakż. miałab. sztu. być wyższa od filozo: gdy przeciwn. filo. z niej robi przedmio. swoich badań i ją sob. poddaj. aby ją analizo. i określić. A coby to była za nowa wiedza, dostarczana przez sztu. i przez czynno. estety. która się zjaw. wted. dopier. gdy duch ludz. już przebył swoj. koło całe; gdy już wymyślił, przyjął w sieb. i przemyśl. abstrakcy. obliczy. i zbudow. cały świat myśli i dziej:[2]

Pod wpływ. i skutk. tych trudno. i kontradykt. Estety. misty. objaw. skłonno. albo przekroczen. swoich granic albo schodz. poniż. stopnia, który ona zajmu. Spaczając się w dół dziej: się gdy popad. w agnosty. twierdz. że sztu. jest sztu.: i to forma duchowa (spirituale), zgoła różna od inn. form i niedająca się wyrazić (ineffabile) lub co jest gorszem jeszcze, gdy pojmu. sztu.+

+ jako rodz. odpoczy. i zabawy jak. gdyb. ~~kategoryą~~ mogło być kategorya bytu a duch mógłb. znać odpoczyn. (ozio)

Estet 7/80

Autor. wydaje się, że jest natur. (z powod. tylko: i ze sprzeczn. wewnętrz.
każd. nied[ostatecz]:

Naprzód. uważ. za zdobycz nowszych czasów twierdz. że natur. teorety. sztu. oraz różni. jej poznan. od sposob. poznaw. przez wiedz. i logiczno. wdzi: . broce / p. 107
się być wiara pewna =

A pot. sądzi że „czysta intuicya" gdy będz. uznan. za isto: i główn. pierwiast. wszelk. estety. moż. dojść do now. zadowal. zysku. p./108

Przy prób. i wielu: aby określ. stanowis. sztu. wzgl. dotąd jej stanowis. (miejsce) albo na szczy. ducha teorety. naw. powyżej filozo. albo przynajmn. w obręb. tem. filozofii. – Ale jeść dot. nie było zadowaln. rezult. to moż. dla teg. że się wzgl. zbyt wysok. oso. miejsce, przynależ. Estety.

Auto. sądzi obniż. pragnien. i zamiast. uważ. sztuk. za najwyż. lub jedn. z najwyż. stopni ducha teorety. sądzi jako pewniejsz. ~~przyznać~~ wyznaczyć sztu. jedno z miejsc (stopni) niższ. a nawet najniż. ze wszystkich .. p. 108

Ta nazwa nie ma w sob. nic obraźli.

zob. p. 108

Współczesn. ~~wartości~~, co aut. sam. mówi (p. 108 Tamże p. 109 stabo: i chwal. tej nauki ~~[illegible]~~

oswobodz. nauk przyrodni. do histo. opisów. kosmologii.
oraz oswobodz. ich od filoz: – Estety. wyd. się jedną najprost. forma teore. zob. p. 109.

Croce 1, Estetyka:

Poniew. w mow. na Kongr. Heidelb. Croce swój własn. syst. wyłoż. bard. krót. a przeto i dość niezrozum. – zwróc. się po jego Estetyki (właśc. wstęp) aby uzupeł. i dać jaki taki obraz jego syst.

Ludz. poznaw. albo odbyw. się intuicyjnie albo logicz.: w pierw. raz. posługuj. się wyobraź. (fantazyą); w drug. rozum. W pierw. raz. poznaj. jednost. w drug. rzecz ogół.

W życiu codzien. nikt o tem nie powątp. – ale w dziedzinie

p. 1 teoryi oraz filozofii nie wierz. w równouprawn. intuic. Dla poznaw. rozumo. mamy wyrob. logi; dla intuicyjn. poznaw. nie mamy żadn. nauki. Intuicya jest uważ. za posługacz. myśle. i rozu.

p. 2–3 Intuicya jedn. jest samodz. wiedzą – jej rezult. jest intui. artysty: podcz. gdy rezult. filozofo. jest rozu.-pojęcie.

Jednakże intuic. artyst. nie jest to samo, co spostrzeż. Gdy w życiu codzien. spostrzeż. jakiegoś faktu lub jakiegoś zjawi. nazywa się Anschauung – intuicya: Zapew. że i to jest intuicya, ale moż. mieć takie intui. które się odnosi do czegoś co wcale nie istn. w rzeczywisto. lub dale. odemnie.

+ istot. intuicyi (wydzielenie czegoś, co rob. wyobraź.) Stąd ant.: Jakość rzeczywisto. lub nierzeczywisto. nie wpływ. nawet

25.2.910

81

Zob. co mówi o czas. i przestrz. – Croce Este. 4 =

Estet

Przedewszyst. intuicya nie jest wraż. – p. 6

ani nie powst. przez associacyę – p. 7 =

ani nie zacho. wśród. pomię. intui. a wyobraż (Vorstellg p. 8)

Croce Est/4

Każ. prawdzi. intui: czyli wyobraż. (Vorstellg) jest zara. wyrażen. (Ausdruck) Co się nie objektywow. w wyrażie ory wyobrażen. (przedstawien.) nie jest intui. ani wyobraż. lecz wrażen. (Empfindg) ory przyro. Duch nie inacz. poznaj intuicyjnie, jak. przez pewna czynno. i przez nadan. formy, przez wyrażan. (Ausdrücken) kto widzie intuicyę i wyraż. ten ich nie potrze. połącz

Czynno. intuicyjn. tyle pozn. ile wyraż. Zwykl. przez wyraż rozum. słow. a to zbyt czas. pozn. Wszyst. linie naresz. Kolo. tony i t. d. mog. być wyraż. i)

Croce Est/8

Intuicya zaś i wyraż malarza ma natu. malars (odbyw. się przez malow.) intui. poety wyra. się w słow. Otóż wyrażen. jakiekol. ono będ. nie moż. nie być przy intui; jest dla niej częśc. niezbęd. Wtedy. tylk. wted. rozu. rzeź. się potw. że sformułow. i narzuc. lub wypowiedz. Nie moż. intui. oddziel. od wyrażen. równocześ. występuj to za jedna rzecz –

/9

Croce p. 76 Piękno dla p. Croce jest wcale-wyraz czyli wyraz w sob. Moin. także piękność nazw. wyr. udan. bo wyr. nie udany nie jest żadn. wyraz.

/77 Brzydota ~~jest~~ będz. wyraz. chybion.

Ale nie moż. mów. o częśc. piękn: bo całe dzieł. alb. jest piękn. alb. nie jest piękn. –

p. 89 O stron. psychofizy: zjawisk estety. tak się wyra:

Jak każ. czynno. ducho. ma swoj. stro. psychi. i hedonistyczn. pocho. wiera estety. czynno. z wzm. organi. przyjemno. tak podob. psycho-fizycz. stron. wyrazu ducho: sprowad. – zamieszan. wyra. estety. z wyraz. naturalisty. Innemi słowy: proceder ducho: miesza się ciągle z mechani. i biern.

/90 W zwykł. znacze: „wyraz" być mog: słowa poety, nuty kompozyt., i kształty malarza – lub mow. czerwien. się policz. towarzysz. wzru. wstyd lub wiel. wado: nagła blado. towarzysz. bojaźni, i zgrzyt. zęb. jako wyr. gniewu, i t.d. Aut. twierd. że wyr. naturalist. brakn. wyr. w zn. ducho. ani ma nie towarzy. wzm. estety.

Kwiat. Darw: Wyrażen. wzrusz. u ludzi i zwierz. nie należ. do estety. choć będ. być moż. wzm. zdan.

Proces tw. naturalisty. zawsze tyl. zajścia organi. i fizyq.
Tworzy tw. i komplet. czynno. estety. przedto. estety charakte któr.
za tylnej stron. tej sam. funk. estety:

a) wrażen.

b) wyraz czyli estety. ducho. synte.

c) psychi. strona odwrot. wyrazu czyli estety. wyjaw:

d) fizyq. stro. odwrot. psychicznego organizmu –

jako to tony, dźwięki, ruchy, fazy. kolor. i linii

Punkt cięż. spoczy. na b czyli na ~~samym~~ owej synter. którą
nazyw. taki. wyraz. (intuicya) a brakuje częst. przyrodzo: objaśnian.
któr. ~~zapomn~~ wytłum. przenosi taki. nazyw. wyraz. –

Zob. co mówi o pamięc. i reprodukt. wyraz:

p. 91 !

o środk.: pomocniq. fizyq: – pamięc:

p. 92

jak odby. się reprodukt. ib. p. 92.

Estety

Croce p. 90

92

Croce/93

Co to fizycz. piękno?

Dzieła sztu. podniety (Reizmittel) estety. reprodukt. nazyw. się zewn. piękn. lub piękn. fizy.

Ale to za paradoxal. połącz. wyraz. bo piękn. nie przeby. w zewn. ani nie jest fizycz. zjawisk. lecz należ. do czynno. człow. i do jeg. energii ducho.

Jednak. ten spos. mówien. utarł się i trzeb. go zachow. z pewnyj. zastrzeż.

/93 To pseudofizy. piękn.: wedł. auto. nadało now. znaczen. wyraz.: formie i treść. Niektó. estety. nazyw. treścią (Inhalt) wyr. as proces wewnętrz. (dla auto. = forma), zaś form. nazyw. marmur, kolo. rzeźby, tony – które dla auto. już nie są formą! a wtedy fizycz. zjawis. uważaj. za form. która przystępu. do treści – w podob. spos. twier. to, co błąd – aut. odrzuc. te twier.

Co to piękno w przyro. i w sztu.?

Piękn. fizycz. dzieła na piękn. przyrody. i na pię. sztucz.

Przyst. kolorach trudno. zeb. wytłum. co to jest piękno przyro. lub piękn. w przyrod.?

Czas. do wyraż: = zjawisk. się przyrod. wrażenia: przyjemne.
n.p. piękn. okolic = aut: niesłusz. to krytykuje -
W inn. raz. to słow. ma znacz. estety.
Jedn. trzeb. patrz. okiem artys. =

Grove 94 !!

Defin: auto: piękno w natu. jest to podnie: (Reizmittel)
estety. reprodukt. któr. odzysk. nas od dawniejsz. produkt -

Naucz. miłości przed źródł - ib. 94 !

Leopardi = piękno w przyro. rzadkie, rzecz skąpa i ulotna -
ale Leop. był pesymis.

Co mówi aut o artyst. z któr. jed. zachwyc. się świeżością
krajobraz. a drugi tworzy. młod. dziewczy: a trzeci
artyst. przypomi. starego wuja =
Pierw. będz. się kłócił z drug. i trzecim itd. /94 -

Piękno niewolne = p. 98

Estet

Grove /93

ib. /94

~~110~~ 83

Croce / 99

Krytyka assocyacyj estetycz

p. 99

Krytyka fizyki estety.

p. 100

Co to jest piękn. orzeka ludzk.

p. 101

naśladow. natury =

102

Warunki objektyw. piękna ?!

/ 104

Piękno nie ma charakt. fizycz.

/ 105 !

28.2.910

Estet

11
84

§ 20. Co do piękności? Dotychczaso. przegl. proble: estetycz
oraz sposobu, jakim one były rozważyw. przez rozmaitych filozo. dat
nam rezult. dosyć ujemn. Też. stuzn. podziw. przewidto. i
subtel. analiz: wypełn. literatu. estety. od r. 1750 t.j. od ukaza-
zania się Estetyki Baumgart. (1750) aż do dnia dzisiejsz. (1910)
czyli 160 lat, nie moż. jednak uznać jéj wynik: za przekonyw:
bo choć wydała potęż. szkoły, i wszystk. między sobą zostaw.
w rażącej niezgodz.; żadna nie zdoła: przekon: swoj. rywal.
że która z nich jest w błędz: a w końcu zapanow. wielki
sceptycyz: A w końc. pojawił p. Croce i wykaz. że wszystk.
kierunki: wielkij. wytwórn. co jest piękno i to jest este-
są w błędz.; ~~ale~~ [opowiedzenie ustęp: zwrotek: ...] jest więcej niż wpływ. na które się produku. Ale
i my uczucie. jako nowy antagonis. nie religij. go także. czy się na to zgodz.
do syst. uwzgl.

Gdzież tedy mamy począć. Może tam zacząć, gdzie zacza. byli
powinni głośni estety. 18° wie: Oni najczęściej w swoich poglad. metafi.
trzymaj. się Dekarta, Leibn.: lub Wolf. alb. znowu sensualist. angiel. lub
materyalist. franc.: O ważn. filo: metod wiedzą a warto było

Kwestyę tak postaw: Kiedy najwięk: produktów: piękn. sztuki i najżywiej ~~gadano~~ rozmawia. o sztu.: Na to odpowie: niewątpli: za czas. Perykle: Dobra jest uwag: Waltera: Die Gesch. der Aesth. im Alterth. Leip. 93 p. 438: Plat. jest jedyn. myślicielem, który żył równocześ. z sztu.: (erlebt u. gekannt hat) i ją ~~zna~~ znał. W tym kierun. a może w/ [illegible] innych mocą jego myśli dalej sięgaj: nie krótki krok nowego życia stuleciowego, który jeszcze żadn. wieku peryklesow. nie przeżyje: =

Porównać nam nie chodzi tutaj o histo: greckiej Estety- uważam. że dotąd słyszeli. że Estety. data. właściwie od r. 1750. jest krea: przeważ. niem. Przedtem żadn. systemu Estety. Grecy filozofo. nie napisa.: pisali tylk. wypra. o różny. proble. estetyczn. A to nie jest to samo.

Jednakże w wieku Perykl. i następ. lat. kied. Plat. był w sile wieku wszyst. budow. rzeźbio. malowa.: wystaw. we wsz. przed zdumiewał. publiczno. oraz [illegible] traged. i komedyi śpiew. [illegible] pieśni w uroczysto. religijn. A że wydano przepyszn. dialekty. i retoryczn. wyrobio. języka. można spodziew. się, że jak o dobr. i prawdziw. także o piękn. niezatarty wyrobiona jest terminolo. =

Udenia zawar zjawis: powtarzaj. się w wszystk. język. o dawnej. kultu:
Wyrazy te, jak dzisiaj w starożytn. lub u nas, mają najrozmait.
znaczen. - i przymiot: piękny nadaj. się rownie mało do ścisł. określ.
Jak my, tak i za czas. Sokrat. i Plato. mówio o piękn: kwiat. i
piękn. pianiu: piękn. koniach i piękn. wozach, o piękn. posąg.
i piękn. tańcach, o piękn. chłop. i piękn. pannach, o piękn.
dziejach i piękn. winie i tak w nieskończ.: Świadcz. o tem dzieła
Plato. które odtwarzają. w zob. mowę czystsz. ludzi owego czas.
Nikt. nie mówi. że piękn. i dobre są nierozłączne. i że dobry człow.
powin. być także piękn.: καλὸς κἀγαθός - a że to nie zawsze się
współtrafia: Sokr. był bezsprzecz. brzyd.: mówio. o piękn. ciałac.
i piękn. duchów: lub o piękn. rzeczach i piękn. duszach a w
dalszym ciągu o piękn. uczynk. i nieuczynk. Zupeł. jak dzisiej.
I było także paradoksów bez liku: mówio. że piękn. jest względne.
Sokr: lubił niez. to przypomn.: a zaw. mawiał, że każd. piękn.
jest względn. πρός τι καλόν = Walter 172
Wtedy Plat: tę myśl uzupeł. przez now. dystynkcję: że piękno
moż. być też. i w sob: καλὰ καθ' αὐτά)
Ale to pomówiemy był. w Filebie 173 -

Walter 185 zresztą wiesadnił w Gorgia. Podsada, że ciała mogą być piękn. a) co do wszystk., do któr. są przydatn.

b) co do przyjemno. która sprawi. przez oglad.

c) dla obu powodów razem –

A z tego podziału wyciąg. wnios. że dobre obejm. o które właśn. chodzi w Gor. n. p. sprawiedliwość nie tyl. za piękno lecz i dobre

Filebos: kolory tony kształty

A składni. tego, co jest piękn. w sob. mogą być nazwan. kosmetyczn.:

188 a) κόσμος – ἀξίως –

w Hippia:

193 b) ozdoba = Piękno w sob. to jest przez co wszystko inne się ozdabia i piękn. ~~wydaje~~ (zjawia) przyjmu. tę ideę –

196 c) charakterystyczne

197 d) κόσμιος = zostaj. w ~~nazwaw~~ umiarkow. ~~pasy~~

e) ὀξύς (energiis.

1.3.910

13
86

Eroty.

Biesiada (Symposyon) zawier. głęboką teor. miłości, zastosow.
do proble. piękności – Biesia. rzeczywiś. odbył. się w r. 417 kied.
Plat. miał lat dziesięć a ten ja napis. dopiero po r. 385, bo wspomi.
o zburzen. Mantynei, przeto upłyn. od głośn. wypad. o któr.
opowiada. wiel. mówcó. najmniej trzydzieści kilk. lat.
Utwór liter.: składa się z kilku mów, któr. wygłasz. obecni
na cześć Erosa a przyjęt. ze form zabaw. towarz. dnia
przedtem odbyła się wielka uczta na cześć Agatona poety,
zwycięzcy mieli tward. głow. itd.: Nie chcą więc pić wiele
ani dyskutować. Wolano po kolei wygłaszać pochwalne
mowy na cześć Erosa = Oczywiś. są intermezza wypad.
drobn. zdarzeń: jak zaw. w takich gościnn. zebr. a wszyst.
tak ściśle odtw. i same mowy takie oczywiście. niew. wyjaśni.
jak gdyby. Plat. był rzeczywiście świadkiem. A jednak
na wst. opowiad.: że ma to wszystko z opowiad. trzecich osób
które także to zastrzeżeniem dopiero. Oczywiś. po wszystkiej
części Pl. wszyst. z kompozyc. w której zaz. wypadek jeśli coś

wszyst. a tak trafn. do okoliczn. i charakt. się zestrojon.
że nie mogli sami now. trafniejszych wyrazić – Zresztą prawie
wszystk. obecnych tu. później pozn. i zrozum. obraz. Jest
wszystk. mów = 7 – różn. wcale = i każda co innego wzn. przez
nich: Nas tu jedna obchodzi, która stąd się nieśmierteln.
Po pierw. pięknie mowa któr. wszyst. ~~był~~ dosyć zwykłe: a
czwarta ~~piąta~~ Arystofan: nader bard. rubaszna = a piąta gospod. ~~przyjaciela Sokr.~~
domu ~~z Sokr.~~ samego Agathona, bardzo poety. ale bard. młodzi.
tak iż piąty gospod: po któr. podskoczn. pytan. Sokr. przyzn.
że wszelkie. zie nie zrozum. z tego, co wypowiedz. w swej
mowie =

zaczyn. się druga część Sympozjonu przemów.
Sokr: Ten wymawia się od wygłoszen. panegir.:
bo to dla niego rzecz zbyt trudna – ale powtórz. w
post. formie to czego nauczył się niegdyś od Diotymy
kapłan. mantynejskiej. Aż do spotkan. się z nią
wierz. że Eros, bóg miłości jest wielk. bog. i pragnien.
piękna. Wtedy kapłan. wytłum. mu że Eros nie jest
ani bog. ani piękn. ani dobrym

3.3.910

Gdy Sokr. stąd wyciąg. wnios. że jest brzyd. i zły – twierdz. mu kapłan. że ani ~~t~~ taki nie jest, i eros jest Demon. i to wielk. pośrednicy międ. ludź. a bog. Jest to jeden. z wielk. demonów =

Zob. Pawl. p. 340 –

Pochodz. Erosa = ibid. 341

Kto tedy Eros: pyt. Sokr – ib. 341

Miłością jest to, co kochamy a nie to, co kocha

Oto dla czeg. etc. – ib. 341

To zaś co kocha, ma natu. zupeł. inną = ib.

Jakie korzyści z takiej miło = 342 !

Podobnież miłość ibid. 342 !

miło. jest pragnien. posiadać ~~[illegible]~~ zawsze tego, co jest dobr – ib. 343 !

Ale jest druga defini. ciaśniejsza – ib. 343

Rodzenie ciałem, duch. w piękności – ib.

Sokr. nie wierzy. –

Diotyma - Symp. ib./343

celem miło. nie jest piękność - ib. 343

dla czeg. przyt. Sokr.

Powiew. rodzen. jest czemś wiecznie trwał. i nieśmiert.

dla istot. śmiert. - 343

Jeżeli bow. miło. nie tylk. jest pragn. piękno. lecz chęcią po-siadan. jej na zawsz. muszą się składać na nią porów. i piękno: i nieśmiertelno - 344 -

Nowy wykł. i dowcip. Diotymy - 344-345

Ostat. wykł. Diotymy = 345 - 346

Ostat. defini. miło: 345/6 - 347 =

346a Kochaj. nie może ostatecz. zadowol. w piękn. ciele, gdy naw. się wstydz. pogardz. jego. jak rzeczy lichej - wyżej ceniąc piękność wewnętrz: pokochaj duszę, nawet gdy w ciele brzydk. mierniej - chwała. i wielk. siły dotrzy. itd

346 ta wted. przyswoi sob. tak zwrot. pogl. na istot. tego co piękn. że nie będzie już trzym. w przyt. przegląd. ciała, jedn. osoby, jed. nawet [&] 346 istot bez wyjątku. cały w piękno zatopiony ... bezwzględn. itd.

Pot. od piękn. duszy przejdz. do piękna któr. jaśniej i w ... przewodn. - rod. do piękna w nauk. +

Estet.

15
88

Defini. Dotyczy podwojna : p. 342

a) porząd. dobre i w tem znaleść swoj. uczucie –

Szat. mito. jest pragnien. dobr. rzeczy i uczuć.

jest pragnien. aby porząd. zaw. to, co jest dobr.

b) ale jest drug. defini. ciaśniejsza 343

jest to pewn. uczuc. szczególn.

rodzenie ciał. i duch. w piękności –

To rodzen. jest wytworzen. nowego potomst. czyli piękniejsz.

punktu. tylko. duch. rodz. staje się czyli doskonały. i zlewa

się z Bog. wszystkiem. nieśmiertelno.

Dziś: tę defin. chcemy na razie i należy. ocen. wystar.

iż porówn. z nowszymi. wygłoszonemi przez starożyt. filozo.

Lotze, Grundzüge der Aesth. Diktate aus den Vorlesungen – 2e Aufl. 88 – Leipz. Hirzel – p. 21 =

stycz. n. p. że piękność jest to jedność nieskończoności

i rzeczy skończon. = d. Unendlich. u. Endlich.

lub idealno. i realno = des Idealen u. Realen =

des Allgem. u. Besonderen – d. Freien u. Nothwendig

d. Ewig. u. Veränderlich.

Lotze 21

Lotze zauw. dobry i Tegodn: uważ. wszyst. te defin. ca wyraż. w grun. tę samą myśl i prawdę

że wszyst. co uważ. za bezwzględ. wartość, może tylk. urzeczywistn. się w materyale pewn. lub w pewn. form. określo. ale żadn. z tych form nie moż. wyrazić peł. znaczen. tej warto. w doczesn. zjawien. się.

Ten los świa. tragi. że wszystk. najwyż. i najlep. może tyl. istn. w doczesn. zjawis. które je ogranic. ani inaczej istn. nie moż. znajdu. pewn. złagodzen. w piękno. która nam w pewn. wypadko. i uprzyjemnia. zjawisk. przypomin. pozór (Schein) kongruen. nieskończone: zmysłu (des unendl. Sinnes). z formą skończo. do bytu powołan. Zachod. (dorajt.) i wted. nawet zupeł. kongruen. nie ma.

Lotze 27

Powracając. Lo. pytan. drastl. skąd w tym świe. który przedstawia. jest jakaś idea – może być jakaś inkongruencya międz. nią a zjawisk. które z niej ostatn. wypływ. Moż. zaś wo...i. stopn. piękna. poniew. idea nie w każd. zjawi. wyraż. się zupełn. całej treści swojej wcale nie wkłada.

4.3.910

Lotze przeciw Hegl.: Stanowisk: niedoskonałe: w piękn. zjawisk. ogranicz, bo zdaje mu się, że idea piękno: nie sama się urzeczywistn. lecz za pomocą mechaniz. który: potęgą jest ogólne praw. działan. ale nie stosuje się do żadn. celów ani zamiarów: stąd dysonans wśród potęg, decydując. o biegu świata. a stąd wynika: że przypadkowe. z góry jedności obu potęg nie wynika. lecz tyl. w pewn. przypadkowo zjawisk. okazuje się trafno. jego defini.

Przypomi. że ta defini. (p. 21) właści. tak brzmi: piękno: jest to pozór (Schein) zgodności (Kongruencyi) nieskończo. .... (der unendlich. Sinnes) mit der endli. Form.

Ta defini. nie jest wolna od błęd. a nie zawiera w grun: ..... defini. który sam Lo. postawił = bo idea u Lotz. nie jest = Begriffs (p. 19), lecz jest ~~.....~~ (Sinn – sensem) znaczen. lub myślą, która wydaje się być wyrażo. w pełni. przedmiotu ale wyr. jego może być oddan. nie przez jed. faktycz. istnie. cech, lecz przez niezliczo.

Najprost. gatun. idea jest teleologi. pojęcie przedmiotu n. p. zegarka gdy to pojęcie: określa tylko ~~.....~~ tylko zegarka, ale nie zwraca uwagi na jej materyał, kształt ~~.....~~

Lotze p. 19

Zob. jeszcze idei taurze p. 19 –

7.3.910

17
90

Estet

§ 21. Co to jest sztuka? Etymol. ten wyraz nic nie wyjaśni. bo
wzięt. z niem. gdz. pierwo. = Kunst. Ein schön. Stück Rindfleisch
~~=~~ piękna szt. mięsa. Ale jak Niem. mówi = ein schön. Stück
o dramie: wystaw. na scen. który. się udało – tak samo Polak =
wychodz. z teatr. powie, że widz. piękną szt.:
Niem. Kunst mniej się przydał = choć mówi się Kunstmeister.
Kunsztowny i t. p. ale co Niem. nazyw. die schön. Künste,
my nazyw. szt. pięknemi. Kunst zaś pocho. od Können z którym
ściślej się odróżniło = Kennen = umiejętno. – rozumienie –
v oznaczeniu. wielkie jedna. się zgadza: my Kunst = Wissensch.
Te ostat. nazyw. die freien Künste = artes liberales =
Tosz. Kunst przybr: znacz: specyal: wyk. uzdoln. w stosow.
praktycz. wiedzy – Mówio. wtedy poprostu Künste, aby oznacz.
Webekunst, Schreibekunst, Schifferkunst, Baukunst.
Pod tą ostat. podciąg. rzemiosła (Handwerke) kamieniarza,
mularza, cieśli, malarze, snycerze i t. d.
Tak nad rzemiosł. wznies. się: sztuka = tak zw. eigene,
unfreie – tak nad temi ostatk: niewolni. umiejęt. wolne
szt. i t. d. zob. p. 71; Goetmann, Allg. Aesthetik =

Naw. powoz. etymo. greckie. Τεχνη. które powinn. być u-
względ: bo termino. niem. oczywiście w niej się wyrob.
τεχνη = kaź. oznacz. rzem: zgrab. wykon.
u Hom: budowan. statk; roboty metalo
Póżn. kaź. oznacz. rzemiosło. n. p. lekarze, kupca, kucha;
w wyż. znacz. wiedza i sztuka w znacz. nowoczyt.
Szczegól. zaś naukow. opracow. teor: gram. poezyi, retoryki.
Pot. odróżn. sztu. rzemiosłu. - Aποτελεσματικαι i tak
zw. τεχναι μιμητικαί =
Sąd Plat. o nich bar. niekorzy: - Gietmann 72
Podobn. Aryst =. Gietmann ib.
Jego defini: ἕξις μετὰ λόγου ἀληθοῦς ποιητική
Jeszcze chwiej. znacz. u Plotyna - ib.
U Rzym. - artes = Gietm. 73.
Cycer: artes quasi mutae
 - ingenuae et hum. } ibid.
Quint: inst. orat: - dwie defini. ib.
Seneca ib.

W średn. wiek. choć sztu. piękn. bard. kwitn: nie odstępow: od defini. Aryst: ani od ogóln. wyob. mówien. który w ciągu wiek. był się wyrob: sztu. w ogól. zbiegać. defini. S. Tom. podob. jak Aryst = ratio recta aliquor oper faciendor - lub recta ratio factibilium

I znowu odróż. dwa rodz. sztuk: liberales = któr. nie są oznacz: nauk: lecz wymagaj. pewn. wprawy i rozumu: wyższy: ligen. i t. p. = Gram. Dial. Rhet. (Trivium) Musi. Arytm. Geom. Astron.

Te sztu. są liberal. bo stron. praktyki. mniej zacz. od teoret. = nie krępuj. wolno. duch. lub jako są rodz. godn. za ludzi woln: który pomysł jak napis: tylko: się pracy materyal:

Poniż. od nich stoj. a. mechanicae alb. servoles = Tak to się rozum. dla ciego = usług: których wyższ. sztuk. w ogól. ludzk. potrzeb: Te narzędz. się także practicae podcz. gdy liberales zowią się speculativae

To zaś co my nazyw. sztu: piękn: zaliczą: do practicae w pewnej stew. do liberales = uważ. je za stu. rzemieśln. może po dzisiejsz.

Oczywiś. pod tym względ. pogląd na sztu. ogrom. się zmien.

Gietmann 73 Allg. aesthet.

Estet

~~48~~ 91